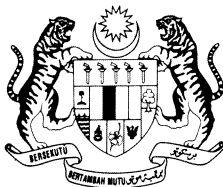

Jilid II
Bil. 51

Hari Isnin
30hb November 1992

MALAYSIA

PENYATA RASMI PARLIMEN

PARLIAMENTARY DEBATES

DEWAN RAKYAT

House of Representatives

PARLIMEN KELAPAN

Eighth Parliament

PENGGAL KEDUA

Second Session

KANDUNGAN

JAWAPAN-JAWAPAN MULUT BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN
(Ruangan 10317)

RANG UNDANG-UNDANG:

Rang Undang-undang Perbekalan 1993

Jawatankuasa—

Jadual:

Maksud B. 20 (Ruangan 10378)

Maksud B. 21 (Ruangan 10384)

Maksud B. 22, B. 23 dan B. 24 (Ruangan 10415)

USUL:

Anggaran Pembangunan 1993

Jawatankuasa—

Maksud P. 20 (Ruangan 10378)

Maksud P. 21 (Ruangan 10384)

Maksud P. 22, P. 23 dan P. 24 (Ruangan 10415)

DICETAK OLEH
PERCETAKAN NASIONAL MALAYSIA BERHAD,
CAWANGAN JOHOR BAHRU
1995

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT YANG KELAPAN

Penyata Rasmi Parlimen

PENGGAL YANG KEDUA

AHLI-AHLI DEWAN RAKYAT

Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, TAN SRI DATO' MOHAMED ZAHIR BIN HAJI ISMAIL, P.M.N., S.P.M.K., D.S.D.K., J.M.N.

Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Menteri Dalam Negeri, DATO' SERI DR MAHATHIR BIN MOHAMAD, D.K.l., D.U.K., S.S.D.K., S.S.A.P., S.P.M.S., S.P.M.J., D.P., D.U.P.N., S.P.N.S., S.P.D.K., S.P.C.M., S.S.M.T., D.U.N.M., P.I.S. (Kubang Pasu)

" Timbalan Perdana Menteri dan Menteri Pembangunan Luar Bandar, TUAN ABDUL GHAFAR BIN BABA (Jasin)

Yang Berhormat Menteri Pengangkutan, DATO' SERI DR LING LIONG SIK, S.P.M.P., D.P.M.P., D.P.M.S. (Labis)

" Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' SERI S. SAMY VELLU, S.P.M.P., S.P.M.J., D.P.M.S., P.C.M., A.M.N. (Sungai Siput)

" Menteri Perusahaan Utama, DATO' SERI DR LIM KENG YAIK, S.P.M.P., D.P.C.M. (Beruas)

" Menteri Kerja Raya, DATUK LEO MOGGIE ANAK IROK, P.N.B.S. (Kanowit)

" Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, DATO' SERI RAFIDAH AZIZ, S.P.M.P., D.P.M.S., A.M.N. (Kuala Kangsar)

" Menteri Pendidikan, DATUK AMAR DR HAJI SULAIMAN BIN HAJI DAUD, S.I.M.P., P.N.B.S., J.B.S. (Petra Jaya)

" Menteri Pertanian, DATUK SERI SANUSI BIN JUNID, S.S.S.A., D.S.D.K., D.G.S.M., S.M.K. (Jerlun-Langkawi)

" Menteri Kewangan, DATO' SERI ANWAR BIN IBRAHIM, S.S.A.P., S.S.S.A. (Permatang Pauh)

" Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, DATO' HAJI ABU HASSAN BIN HAJI OMAR, S.P.M.S., D.P.M.S., S.M.T., P.I.S. (Kuala Selangor)

" Menteri Kesihatan, DATO' LEE KIM SAI, D.S.S.A., P.P.N. (Hulu Langat)

" Menteri Pertahanan, DATO' SERI HAJI MOHD. NAJIB BIN TUN HAJI ABDUL RAZAK (Orang Kaya Indera Shahbandar), S.S.A.P., S.I.M.P., D.S.A.P., P.N.B.S., D.P.M.S. (Pekan)

Yang Berhormat Menteri Penerangan, DATO' MOHAMED BIN RAHMAT, S.P.M.J., S.I.M.P., S.S.S.A., S.S.I.J., D.P.M.J., D.P.M.S., P.N.B.S., K.M.N. (Pulai)

" Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO' SABBARUDDIN CHIK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.S., D.P.M.S. (Temerloh)

" Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, DATO' NAPSIAH BINTI OMAR, D.S.N.S. (Kuala Pilah)

" Menteri Perusahaan Awam, DATO' DR MOHAMAD YUSOF BIN HAJI MOHAMED NOR, S.P.M.T., D.P.M.T., J.M.N., S.M.T., P.P.T. (Besut)

" Menteri Sumber Manusia, DATO' LIM AH LEK, S.I.M.P., D.S.A.P., S.M.T., J.P. (Bentong)

" Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' ABANG ABU BAKAR BIN DATU BANDAR ABANG HAJI MUSTAPHA, D.S.A.P., P.N.B.S., D.P.T.J., J.M.N. (Kuala Rajang)

" Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN LAW HIENG DING, K.M.N., P.B.S. (Sarikei)

" Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, DATO' DR TING CHEW PEH, D.P.M.P. (Gopeng)

" Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, TAN SRI DATUK HAJI SAKARAN BIN DANDAI, P.S.M., P.G.D.K., S.P.D.K., J.P., A.D.K. (Semporna)

" Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Undang-undang, DATO' SYED HAMID BIN SYED JAAFAR ALBAR, D.P.M.J., A.M.N., S.M.J. (Kota Tinggi)

" Menteri Luar Negeri, DATUK ABDULLAH BIN HAJI AHMAD BADAWI, D.M.P.N., D.J.N., K.M.N. (Kepala Batas)

" Timbalan Yang di-Pertua, TUAN ONG TEE KEAT, S.M.S. (Ampang Jaya)

" Timbalan Yang di-Pertua, TUAN HAJI JUHAR BIN HAJI MAHIRUDDIN (Kinabatangan)

" Timbalan Menteri Dalam Negeri, DATO' MEGAT JUNID BIN MEGAT AYOB, D.P.C.M., D.S.A.P., A.M.P., A.M.K. (Pasir Salak)

" Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan TUAN HAJI DAUD BIN DATO' HAJI TAHA, S.M.J. (Batu Pahat)

" Timbalan Menteri Tenaga, Telekom dan Pos, DATO' MOHD. TAJOL ROSLI BIN MOHD. GHAZALI, D.P.M.P., A.M.P. (Gerik)

" Timbalan Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, DATO' ALEXANDER YU LUNG LEE, D.P.M.P. (Batu)

Yang Berhormat Timbalan Menteri Pertahanan, DATO' WAN ABU BAKAR BIN WAN MOHAMED, D.I.M.P. (Jerantut)

" Timbalan Menteri Perusahaan Awam, DATO' DR SITI ZAHARAH BINTI HAJI SULAIMAN, D.I.M.P. (Mentakab)

" Timbalan Menteri Kewangan, DATO' LOKE YUEN YOW, D.P.M.P., A.M.P. (Tanjong Malim)

" Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan, TUAN OSU BIN HAJI SUKAM (Papar)

" Timbalan Menteri Penerangan, TUAN RAILEY BIN HAJI JAFFREY, J.M.N. (Silam)

" Timbalan Menteri Pengangkutan, DATIN PADUKA HAJAH ZALEHA BINTI ISMAIL, D.P.M.S., S.M.S., K.M.N. (Selayang)

" Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, RAJA DATO' ARIFFIN BIN RAJA SULAIMAN, D.S.D.K., S.M.S. (Baling)

" Timbalan Menteri Tanah dan Pembangunan Koperasi, DATO' HAJI MOHD. KHALID BIN MOHD. YUNUS, D.S.N.S. (Jempol)

" Timbalan Menteri Pendidikan, DR LEO MICHAEL TOYAD, J.B.S. (Mukah)

" Timbalan Menteri Luar Negeri, DATO' DR ABDULLAH FADZIL BIN CHE WAN, D.P.C.M., P.C.M. (Bukit Gantang)

" Timbalan Menteri Kewangan, TUAN ABDUL GHANI BIN OTHMAN, S.M.J. (Ledang)

" Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DRS SULEIMAN BIN MOHAMED, D.P.M.S. (Titiwangsa)

" Timbalan Menteri Kesihatan, DATO' MOHAMED FARID BIN ARIFFIN, D.S.P.N. (Balik Pulau)

" Timbalan Menteri Belia dan Sukan, CIK TENG GAIK KWAN, A.M.N., P.P.N. (Raub)

" Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar, TUAN PETER CHIN FAH KUI, P.B.S., A.B.S. (Miri)

" Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri, TUAN CHUA JUI MENG, P.I.S. (Bakri)

" Timbalan Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, DATO' ABDUL KADIR BIN HAJI SHEIKH FADZIR, D.S.D.K. (Kulim Bandar Baharu)

Yang Berhormat Timbalan Menteri Kerja Raya, TUAN KERK CHOO TING (Taiping)

- " Timbalan Menteri Perusahaan Utama, DATO' HAJI TENGGU MAHMUD BIN TENGGU MANSOR, D.P.M.T., K.M.N., P.J.C., J.P., P.J.K. (Setiu)
- " Timbalan Menteri Pembangunan Luar Bandar, TUAN MOHD. YASIN BIN KAMARI, A.M.N., P.D.N., P.I.S., B.S.I. (Sri Gading)
- " Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO WONG SEE WAH, D.S.N.S. (Rasah)
- " Timbalan Menteri Kerja Raya, DATUK PETER TINGGOM ANAK KAMARAU, P.N.B.S., K.M.N., A.M.N., P.P.C. (Saratok)
- " Timbalan Menteri Pendidikan, DR FONG CHAN ONN (Selandar)
- " Timbalan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, DATO' DR HAJI ABDUL HAMID BIN HAJI OTHMAN, D.S.D.K., S.M.J., K.M.N., P.P.T. (Sik)
- " Timbalan Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO' CHAN KONG CHOY (Lipis)
- " Timbalan Menteri Sumber Manusia, DATO' M. MAHALINGAM (Kapar)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan, DATO' ABDUL RAMAN BIN SULIMAN, D.P.M.P., P.M.P., A.M.P., J.P. (Parit Buntar)
- " Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN OTHMAN BIN ABDUL, A.M.P., P.P.T. (Pendang)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Pembangunan Luar Bandar, DATO MOHAMED BIN JAMRAH, D.P.M.P., A.M.P., P.P.T., J.P. (Bagan Datok)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Belia dan Sukan, DATO' ISMAIL BIN SAID, D.P.M.T., S.M.T., A.M.N. (Kemaman)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Tanah dan Pembangunan Koperasi, TUAN MOHD. NOH BIN RAJAB (Tampin)
- " Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri, TUAN DOUGLAS UGGAH EMBAS, A.B.S., P.B.S. (Betong)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Pertanian, TUAN MOHD. SHARIFF BIN HAJI OMAR, P.P.T. (Tasek Gelugor)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat, TUAN YONG KHOON SENG (Padawan)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Dalam Negeri, TUAN ONG KA TING (Pontian)

Yang Berhormat Setiausaha Parlimen, Kementerian Penerangan, DATO' HAJI FAUZI BIN HAJI ABDUL RAHMAN, D.I.M.P., A.M.P., P.P.N. (Kuantan)

- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Kesihatan, DATO' K. KUMARAN (Tapah)
- " Setiausaha Parlimen, Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri, TUAN S. S. SUBRAMANIAM, J.S.M., P.J.K., A.M.S. (Segamat)
- " TUAN ABDOL MULOK BIN AWANG DAMIT (Labuan)
- " DATO' ABDUL AJIB BIN AHMAD, D.G.S.M., D.P.M.J., B.S.I. (Mersing)
- " TUAN HAJI ABDUL HADI BIN HAJI AWANG (Marang)
- " TUAN HAJI ABDUL HAMID BIN ABDUL RAHMAN (Sungai Benut)
- " DATUK HAJI ABDUL MANAN BIN OTHMAN, D.P.M.T., P.P.T. (Kuala Terengganu)
- " TUAN ABDUL MALEK MUNIP (Muar)
- " DATUK HAJI ABDUL RASHID BIN MUHAMMAD (Kuala Nerus)
- " DATUK PATINGGI TAN SRI HAJI ABDUL TAIB MAHMUD, D.P., D.A., S.P.M.J., P.G.D.K., S.S.A.P. (Kota Samarahan)
- " TUAN HAJI NIK ABDULLAH BIN HAJI ARSHAD, S.M.K. (Pengkalan Chepa)
- " DATO' DR AFFIFUDIN BIN HAJI OMAR, D.S.D.K., J.S.M., K.M.N., B.C.K. (Padang Terap)
- " TUAN AHMAD BIN NOR (Bayan Baru)
- " TUAN AHMAD BIN OMAR, P.P.N. (Pagoh)
- " TUAN AHMAD SHUKRI BIN HAJI HASSAN (Machang)
- " DATO' ALIAS BIN MD. ALI, D.P.M.T., J.S.M., S.M.T., K.M.N., P.J.K. (Hulu Terengganu)
- " DATU AMIR KAHAR BIN TUN DATU MUSTAPHA (Marudu)
- " TUAN HAJI AWANG BIN JABAR, S.M.T., A.M.N., P.J.K. (Dungun)
- " TUAN HAJI BADRUDDIN BIN AMIRULDIN, B.K.M., P.J.K. (Jerai)
- " DATUK HAJI BASRI BIN BAJURI, D.S.S.A., K.M.N., S.M.S., P.J.K. (Kuala Langat)

Yang Berhormat DATUK BERNARD GILUK DOMPOK, P.G.D.K. (Penampang)

- " TUAN BILLY ABIT JOO (Hulu Rajang)
- " TUAN HAJI BUNIYAMIN BIN YAAKOB (Bachok)
- " TUAN CHIAN HENG KAI (Bukit Mertajam)
- " TUAN CHOR CHEE HEUNG (Alor Setar)
- " TUN DAIM ZAINUDDIN, S.S.M., D.H.M.S., S.S.A.P. (Merbok)
- " DR V. DAVID (Puchong)
- " TUAN FONG KUI LUN (Klang)
- " TUAN FOO PIEW KOK (Batu Gajah)
- " TUAN GEORGE SANGKIN (Bandau)
- " TUAN GOOI HOCK SENG (Bukit Bendera)
- " TUAN HAJI HAMZAH BIN HAJI MOHAMED ZAIN (Tasek Chenderoh)
- " TUAN HARRISON NGAU LAING (Baram)
- " TUAN HAJI IBRAHIM BIN ALI (Pasir Mas)
- " TUAN HAJI IBRAHIM BIN JENDOL, P.J.K. (Alor Gajah)
- " TUAN HAJI IBRAHIM BIN MAHMOOD (Kuala Krai)
- " TUAN IBRAHIM BIN PATEH MOHAMAD (Tanah Merah)
- " CHE IBRAHIM BIN MUSTAFA (Sungai Petani)
- " LT. KOL. (B) IBRAHIM BIN SAREH (Jelebu)
- " PUAN HAJAH ILANI BINTI DATO HAJI ISAHAK (Kota Bharu)
- " TUAN HAJI ISHAK BIN ARSHAD (Kangar)
- " DATO' DR HAJI JAMALUDDIN BIN HAJI JARJIS, D.I.M.P. (Rompin)
- " TUAN JAWAH ANAK GERANG (Lubok Antu)
- " TUAN JAMES JIMBUN ANAK PUNGGU, P.B.S. (Kapit)
- " TUAN JOSEPH MAUH AK IKEH (Selangau)
- " TUAN KANG CHOW OH (Kluang)
- " TUAN R. KARPAL SINGH (Jelutong)
- " TUAN KERK KIM HOCK (Pasir Pinji)
- " DR KUA KIA SOONG (Petaling Jaya)
- " TUAN LAI LUN TZEE (Sandakan)
- " TUAN LAU DAK KEE (Ipoh)

Yang Berhormat TUAN ROBERT LAU HOI CHEW (Sibu)

- " TUAN LIEW AH KIM (Seputeh)
- " TUAN LIM GUAN ENG (Kota Melaka)
- " TUAN LIM HOCK SENG (Bagan)
- " TUAN LIM KIT SIANG (Tanjong)
- " PUAN LIM LAY HOON (Padang Serai)
- " DATIN LING CHOOI SIENG (Lumut)
- " TUAN HAJI MAHBUD BIN HAJI HASHIM (Sabak Bernam)
- " TUAN MAIDOM P. PANSAL (Kota Belud)
- " DR T. MARIMUTHU (Telok Kemang)
- " TUAN MICHAEL ASANG, B.S.K. (Jambongan)
- " TUAN MICHAEL LISA KAYA @ GOR KAYA (Bukit Mas)
- " DATO' HAJI MOHAMAD BIN ABDULLAH, D.I.M.P., P.J.K. (Maran)
- " TUAN HAJI MOHAMAD BIN SABU (Nilam Puri)
- " TUAN MOHAMED KAMAL BIN HUSSAIN (Lembah Pantai)
- " TUAN MOHAMED KHALED BIN NORDIN (Johor Bharu)
- " DATO' HAJI MOHAMMAD ABU BAKAR BIN RAUTIN IBRAHIM, D.S.D.K., K.M.N. (Kuala Kedah)
- " DATO' HAJI MOHD. SHARIF BIN JAJANG, D.P.M.S., A.M.N., P.J.K. (Sepang)
- " TUAN MOHD. TAMRIN BIN ABDUL GHAFAR (Batu Berendam)
- " DATO' HAJI MOHD. ZIHIN BIN HAJI MOHD. HASSAN, D.I.M.P., P.M.P., A.M.P. (Larut)
- " DATUK MONGGOH OROW, P.G.D.K., K.M.N., A.D.K. (Tuaran)
- " TUN DATU HAJI MUSTAPHA BIN DATU HARUN, S.M.N., S.P.D.K., S.I.M.P., P.N.B.S., S.P.M.J., S.P.M.P., S.P.C.M., K.C.R.L., K.St.J. (Limbawang)
- " TUAN NASRUDDIN BIN HAJI ALANG SAIDIN, A.M.P. (Parit)
- " DR NAWAWI BIN MAT AWIN (Tambun)
- " TUAN NURNIKMAN BIN ABDULLAH (Kimanis)
- " TUAN ONG TIN KIM (Telok Intan)
- " DR OSMAN MINUDIN (Kinabalu)
- " DATUK JOSEPH PAIRIN KITINGAN (Keningau)
- " TUAN G. PALANIVEL (Hulu Selangor)
- " DR PATAU RUBIS, P.B.S. (Mas Gading)
- " DATUK DOMINIC JOSEPH PUTHUCHEARY (Nibong Tebal)
- " DATO' HAJI QAMARUZ ZAMAN BIN HAJI ISMAIL, D.P.M.P., P.C.M., K.M.N., B.C.K., P.J.K. (Bagan Serai)
- " TUAN RADIN MALLEH (Padas)

Yang Berhormat PUAN HAJAH RAKIBAH BINTI HAJI ABDUL MANAP (Shah Alam)

- " TUAN RICHARD RIOT ANAK JAEM (Serian)
- " PUAN ROHANI BINTI ABD. KARIM (Santubong)
- " TUAN RUHANIE BIN HAJI AHMAD (Parit Sulong)
- " Y.B.M. TENGKU TAN SRI RAZALEIGH HAMZAH, D.K., P.S.M., S.P.M.K., S.S.A.P., S.P.M.S. (Gua Musang)
- " TUAN SAIDIN @ YUSOF BIN ADAM (Tanjong Karang)
- " DR SANUSI BIN DAENG MARIOK (Rantau Panjang)
- " TUAN SHAHIDAN BIN KASSIM, A.M.P. (Arau)
- " TUAN SIM KWANG YANG (Bandar Kuching)
- " PUAN SITI ZAINABON BINTI ABU BAKAR (Tebrau)
- " TUAN HAJI SUKRI BIN HAJI MOHAMED (Kok Lanas)
- " TUAN TAIMIN BIN LUMAING (Pensiangan)
- " DATUK DANIEL TAJEM ANAK MIRI, P.N.B.S., J.M.N. (Sri Aman)
- " TUAN TAN KOK WAI (Sungai Besi)
- " DR TAN SENG GIAW (Kepong)
- " TUAN THOMAS SALANG SIDEN (Julau)
- " TUAN WAHAB BIN SUHAILI (Batang Sadong)
- " WAN HANAFIAH BIN WAN MAT SAMAN (Kota Setar)
- " WAN JUNAIDI BIN TUANKU JAAFAR (Batang Lupar)
- " TUAN HAJI WAN MOHD. JAMIL BIN WAN MAHMOOD (Tumpat)
- " WAN OMAR BIN WAN MAJID (Pasir Puteh)
- " TUAN WEE CHOO KEONG (Bukit Bintang)
- " TUAN WONG WING ON (Kampar)
- " TUAN VUN SHIN CHOI @ JOSEPH VOON (Tanjong Aru)
- " DATUK AMAR JAMES WONG KIM MIN (Bintulu)
- " TUAN JASON WONG SING NANG (Lanang)
- " TUAN WOON SEE CHIN, S.M.J., A.M.N., P.I.S. (Senai)
- " TUAN GEOFFREY YEE LING FOOK (Tawau)
- " TUAN YIM CHEE CHONG (Seremban)
- " TUAN PHILIP YONG CHIEW LIP (Gaya)

DEWAN RAKYAT

PEGAWAI-PEGAWAI KANAN

Setiausaha Dewan Rakyat : Dato' Haji Wan Zahir bin Sheikh Abdul Rahman,
D.P.M.P., J.S.M.

Ketua Penolong, Setiausaha: Haji Taijadin bin Saberan.

Penolong Setiausaha: Abdullah bin Abdul Wahab.

Penolong Setiausaha: Zamani bin Sulaiman.

BAHAGIAN PENYATA RASMI PARLIMEN

Pegawai Penerbitan: Ramaswamy.

Penolong Penyunting: Shamsiah binti Md. Yusop

PELAPOR BERBAHASAN PARLIMEN:

Haji Suhor bin Husin.

Mohd. Saleh bin Mohd. Yusop.

Supiah binti Dewak.

Ismail bin Haji Hassan.

Hajah Kalsom binti Ghazali.

Mohamed bin Osman.

Norishah binti Mohd. Thani.

Zaharah binti Naim.

Su Soon Chuan.

Norwahidah binti Azizi.

Rozita binti Abd. Samad.

Jainah binti Sakimin.

Ahmad Kamal bin Mohd. Yusop.

BENTARA MESYUARAT

Mejar (B) Mohd. Kassim bin Hashim

MALAYSIA

DEWAN RAKYAT

Rabu, 30hb November, 1992

Mesyuarat dimulakan pada pukul 2.30 petang

DOA

*[Tuan Yang di-Pertua
mempengerusikan Mesyuarat]*

**JAWAPAN-JAWAPAN
MULUT BAGI
PERTANYAAN-
PERTANYAAN**

**KONDOMINIUM PEMAJU
BERLESEN — HARGA
PASARAN**

1. Tuan Shahidan bin Kassim minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan adakah Kerajaan akan mengawal harga kondominium di Kuala Lumpur dan bandar-bandar lain untuk membolehkan sebilangan besar rakyat memilikinya.

Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan (Tuan Osu bin Haji Sukam): Tuan Yang di-Pertua, Kerajaan tidak bercadang untuk mengawal harga jualan kondominium yang dipasarkan oleh pemaju-pemaju swasta yang berlesen. Selaras dengan amalah sistem ekonomi bebas di negara ini, harga jualan rumah-rumah dan kondominium kos sederhana dan tinggi adalah tertakluk kepada keadaan pasaran khususnya permintaan dan bekalan. Bagi golongan rakyat ber-

pendapatan rendah, Kerajaan ada mengawal harga bagi rumah jenis lain termasuklah rumah pangsa dan rumah deret.

**ANGKATAN TENTERA
MALAYSIA — PEMBELIAN
PERALATAN**

2. Datuk Haji Abdul Manan bin Othman minta Menteri Pertahanan menyatakan:-

- (a) merujuk kepada rancangan pembelian kelengkapan Angkatan Tentera Malaysia, apakah peraturan tender yang dilaksanakan oleh Kerajaan untuk memilih pembekal-pembekal. Adakah sistem tender terbuka di antara syarikat-syarikat British diadakan untuk membeli alat kelengkapan yang dikehendaki dari Britain; dan
- (b) adakah pemilihan untuk membina dua buah kapal "Frigate" dilakukan melalui tender terbuka.

Menteri Pertahanan (Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, semua peraturan pembelian peralatan Angkatan Tentera Malaysia adalah dibuat mengikut peraturan yang telah ditetapkan oleh Arahan Perbendaharaan dan Pekeliling-pekeliling

Perbendaharaan yang dikeluarkan dari masa ke semasa oleh pihak Perbendaharaan.

Semua pembelian peralatan Angkatan Tentera adalah diperolehi dari pembekal-pembekal yang berkeelayakan dan yang telah mendaftar dengan Perbendaharaan Malaysia bagi kontraktor tempatan. Perolehan pada keseluruhannya adalah dibuat secara tender terbuka kecuali peralatan-peralatan tertentu yang mana didapati hanya beberapa atau satu pembekal atau pembuat tunggal sahaja yang dikenali pasti dan peralatan tersebut adalah peralatan yang sensitif, maka perolehan dibuat sama ada secara tender terhad ataupun dibuat rundingan terus dengan satu pembekal atau pembuat yang tunggal.

Mengenai perolehan dua buah kapal "Frigate", pembelian ini adalah dibuat melalui Memorandum of Understanding yang telah ditandatangani di antara Kerajaan British dan Kerajaan Malaysia. Pembelian ini adalah dibuat secara perhubungan dua hala antara kedua-dua Kerajaan di mana beberapa fakta keseimbangan perdagangan dan hubungan dua hala yang lain telah diambil kira.

Perlu juga ditegaskan bahawa kepentingan negara telah diberi perhatian utama semasa rundingan perolehan dua buah kapal tersebut dilakukan dengan mematuhi semua prinsip-prinsip perolehan Kerajaan yang sedia ada.

Tuan Shahidan bin Kassim: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Nampaknya kekuatan ketenteraan dan keselamatan kita ini diketahui umum. Kalau umum sudah mengetahui, makna

kata semua orang mengetahui oleh kerana pembelian-pembelian yang dibuat pada pembekal-pembekal yang juga diketahui oleh umum. Jadi, saya ingin bertanya kepada pihak Kementerian, apakah boleh peraturan diubahsuai supaya pembelian kapal dan juga lain-lain peralatan ketenteraan yang tidak perlu diisytiharkan kepada umum? Sebab kalau kekuatan keselamatan kita diketahui oleh umum, makna kata itu bukan lagi kekuatan, itu makna kata sesuatu benda yang orang boleh tahu. Sampai sekarang ini kerosakan kapal pun diketahui. Kapal kita bocor di mana pun diketahui. Fasal ini tak patut diketahui umum. Jadi, apakah boleh Kerajaan – sudah sampai masanya – soal-soal yang berhubung dengan keselamatan, dipindahkan peraturan untuk membolehkan ini merupakan perkara keselamatan yang harus dirahsiakan. Kalau tidak, kalau sudah menjadi pengetahuan umum, jadi orang boleh tahu, rakyat pun boleh tahu kekuatan kita setakat mana. Tetapi kita hanya memberitahu kekuatan kita dengan secara umum bukan sampai detail, sampai kapal bocor pun kita beritahu.

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Yang di-Pertua, ada beberapa jenis peralatan yang dianggap terlalu sensitif. Maka bagi peralatan-peralatan tersebut perolehannya dibuat secara rundingan terus dan tidak diumumkan secara terbuka. Tetapi pada prinsipnya, dasar pertahanan negara kita adalah diasaskan juga kepada nilai deterrent, dengan izin, Tuan Yang di-Pertua. Bagi kita untuk melaksanakan konsep deterrent ini, maka adalah perlu diberitahu kepada umum dan juga kepada bakal-bakal musuh negara bahawa kita mempunyai kekuatan

tertentu untuk menangkis sebarang serangan. Kalau mereka tahu bahawa apa yang mereka lakukan untuk mengkhianati negara kita akan dihadapi dengan segala kekuatan, maka kemungkinan besar mereka tidak akan melakukan pengkhianatan tersebut.

Datuk Haji Abdul Manan bin Othman: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Sejauh manakah Kerajaan British memainkan peranan untuk menentukan satu-satu spesifikasi itu supaya tiap-tiap alat senjata itu diperolehi daripada satu-satu bekalan sahaja?

Dato' Seri Haji Mohd. Najib bin Tun Haji Abdul Razak: Tuan Yang di-Pertua, Kerajaan British menentukan mana satu syarikat yang dianggap paling sesuai untuk membekal sesuatu peralatan di bawah MOU. Bagi pihak kita, kita akan menentukan keperluan specification dan bagi menentukan rundingan harga supaya munasabah dan berpatutan, kita melibatkan pihak Perbendaharaan dan pihak British menggunakan peranan yang dimainkan oleh Kementerian Pertahanan UK supaya kepentingan kedua buah negara terjamin, walaupun pembelian dibuat secara rundingan.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Dato' Dr. Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis.

(Soalan No. 3 — Y.B. Dato' Dr. Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis tidak hadir)

PENYAKIT-PENYAKIT BERBAHAYA — KAWALAN

4. Tuan Tan Kok Wai minta Menteri Kesihatan menyatakan:

- (a) sepuluh jenis penyakit merbahaya yang membawa maut

yang menyerang rakyat Malaysia dengan memberi bilangan kes setiap tahun bagi tempoh 5 tahun terakhir; dan

- (b) langkah-langkah yang diambil oleh Kementerian bertujuan untuk menurunkan kecepatan merebak penyakit-penyakit ini dan pencapaian yang dibuat setakat ini.

Timbalan Menteri Kesihatan (Dato' Mohamed Farid bin Ariffin): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Sepuluh penyakit yang kian menjadi sebab utama kematian bagi lima tahun di negara ini ialah seperti berikut:-

- (i) penyakit jantung;
- (ii) penyakit awalan bayi;
- (iii) penyakit cerebrovascular
- (iv) disebabkan oleh kemalangan, iaitu accidents, dengan izin;
- (v) kanser termasuk solids and liquids, dengan izin;
- (vi) septicaemia yang mungkin disebabkan oleh penyakit-penyakit lain yang menjadi septik dan septicaemia boleh menyebabkan kematian;
- (vii) penyakit buah pinggang, bahagian nephrology;
- (viii) kecacatan kongenital yang berkaitan dengan ia dilahirkan demikian;
- (x) penyakit dengan tanda tak jelas yang mungkin tergolong daripada beberapa kumpulan; dan
- (xi) pneumonia.

Tuan Yang di-Pertua, penyakit-penyakit yang berkaitan dengan cara hidup seperti sakit jantung, penyakit cerebrovascular, kemalangan dan kanser, dengan izin, solids and liquids telah meningkat dan penyakit-penyakit ini merupakan sebab utama kematian di negara ini. Penyakit jantung terutamanya telah menduduki tempat pertama di dalam senarai yang menyebabkan kematian semenjak tahun 1980 lagi. Bilangan kes bagi tempoh terakhir bagi Semenanjung Malaysia adalah seperti yang saya boleh lampirkan di sini, tetapi terlalu panjang untuk saya baca. Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya untuk memberi jawapan secara bertulis kepada Yang Berhormat yang meminta, terlalu banyak.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, baiklah.

Dato' Mohamed Farid bin Ariffin:
Tuan Yang di-Pertua, mungkin ...

Tuan Yang di-Pertua: Tak habis lagikah?

Dato' Mohamed Farid bin Ariffin:
Ya, tak habis lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, tak habis lagi.

Dato' Mohamed Farid bin Ariffin:
Mungkin penyakit-penyakit baru yang dikenali akhir-akhir ini penyakit AIDS dan sebagainya sedang meningkat, tetapi masih lagi dalam kawalan dan insya Allah, dengan kempen yang akan diteruskan dan dipertingkatkan lagi, kita dapat mengawal penyakit-penyakit ini daripada punca utama kematian daripada kalangan anak-anak muda kita.

- (b) Langkah-langkah yang diambil oleh Kementerian untuk mengawal merebaknya

penyakit-penyakit ini adalah seperti berikut:-

- (i) dengan melaksanakan program-program pencegahan, prevention, dengan izin dan rawatan serta meningkatkan taraf sosio-ekonomi sesuai dengan filosofi baru yang akan diambil oleh Kementerian Kesihatan, iaitu dengan izin, the creation of health versus the creation of health care;
- (ii) meningkatkan kebersihan alam persekitaran yang boleh mencegah daripada perebakan penyakit-penyakit bawaan air dan makanan dan ini adalah penting kerana sekarang banyak terdapat makanan yang kadang-kadang dijual tanpa mengambilkira kebersihan; dan
- (iii) menggalakkan rakyat untuk mengamalkan cara hidup yang sihat supaya dapat mengurangkan penyakit jantung, penyakit cerebrovascular, kemalangan dan kanser.

Dato' Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: Tuan Yang di-Pertua, dalam banyak-banyak penyakit itu tadi, Yang Berhormat Timbalan Menteri juga memberitahu bahawa langkah-langkah telah diambil untuk mengawal penyakit-penyakit tersebut. Bolehkah Yang Berhormat Timbalan Menteri berkenaan memberitahu setakat manakah kawalan-kawalan itu mempunyai kesan setakat hari ini?

Dato' Mohamed Farid bin Ariffin:

Tuan Yang di-Pertua, sukar saya hendak menjawab dalam satu ayat, tetapi jika sekiranya saya ambil sebagai satu pendekatan umum, ada yang berjaya dengan baik; ada yang tidak berjaya dengan baik. Walau bagaimanapun, ini bergantung kepada response rakyat terhadap program-program pencegahan yang telah dan cuba kita laksanakan. Walau bagaimanapun, kita akan terus menjalankan program-program tersebut dengan perbelanjaan yang mungkin dipertingkatkan supaya ia dapat menikam terus kepada pokok isu itu dan seluruh rakyat, insya Allah.

Tuan Tan Kok Wai: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, memandangkan ramai pesakit-pesakit yang menderita daripada penyakit yang membawa maut itu mengalami masalah kewangan dan mereka terpaksa dirawat di hospital-hospital Kerajaan. Dengan itu mereka mengalami masalah seperti terpaksa menunggu masa yang panjang untuk rawatan perubatan dan ini menyebabkan ramai pesakit-pesakit mati sebelum dapat dirawat, misalnya di Institut Jantung Negara yang dicorporatise tidak lama dahulu. Saya ada menerima beberapa aduan mengenai bayaran perundingan dan rawatan yang terlalu tinggi.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sila tanyakan. Sudah cukuplah itu. Sudah cukuplah itu. Tanyalah apa dia?.

Tuan Tan Kok Wai: Soalan saya ialah, apakah Kerajaan bercadang melaksanakan satu skim insurans perubatan untuk membantu golongan

yang berpendapatan rendah khasnya pekerja-pekerja buruh di mana mereka dapat dibantu di bawah skim ini di mana bayaran rawatan perubatan mereka ditanggung oleh majikan mereka?

Dato' Mohamed Farid bin Ariffin:

Tuan Yang di-Pertua, seperti yang saya telah katakan tadi bahawa sebab-sebab kematian ini banyak bergantung kepada cara hidup, sikap seseorang itu terhadap persekitaran dan kesihatan. We are not trying to play God, dengan izin, di sini jika sekiranya dia mati sebelum dirawat, itu mungkin sudah takdir, we cannot reverse. Jadi, kalau sekiranya dibuktikan bahawa dia mati sebelum dirawat, bagaimana pula dengan jika sekiranya dia mati selepas dirawat? Jadi, soal-soal ini sukar hendak dijawab tanpa menerokai bidang emosi. Walau bagaimanapun, kita di Kementerian telah pun mengarahkan semua kakitangan di hospital Kementerian Kesihatan tidak menolak seorang pun pesakit jika sekiranya mereka datang untuk mendapat rawatan.

Oleh kerana inilah maka kadang-kadang kita dapati sedikit kepesatan ataupun congestion di dalam wad-wad melainkan jika sekiranya rakyat sendiri semuanya menyokong pendekatan yang hanya kita beri kepada pesakit itu hanya bergantung kepada availability of beds ataupun dengan adanya katil. Tetapi setakat ini kita masih mempunyai sikap menerima sebarang atau siapa sahaja yang datang untuk mendapatkan rawatan.

Walaupun bagaimanapun, jika sekiranya waiting time, atau dengan masa menunggu itu terlalu lama, tetapi kita boleh memberi guarantee atau boleh

memberi pengakuan di sini bahawa sekiranya pesakit itu mempunyai penyakit yang acute yang memerlukan rawatan dengan cepat, kita boleh menerima mereka dengan secepat mungkin dan memberi rawatan yang sebaik mungkin.

Mengenai soalan skim insurans, setakat ini Kerajaan masih lagi mengkaji skim insurans ini dan sudah sampai pada peringkat yang kedua dan masuk ke peringkat ketiga. Kita masih lagi belum yakin untuk melaksanakan skim ini sebab contoh-contoh di seluruh dunia mengenai skim ini tidak menunjukkan sesuatu yang ideal ataupun sesuatu yang baik kita tiru ataupun kita laksanakan. Oleh kerana itu, kita mengambil masa sedikit untuk mengkaji dengan mendalam, tetapi untuk pengetahuan Yang Berhormat, kita telahpun dipuji mengenai dengan sistem health care kita ini di mana Kerajaan telahpun membelanjai 95% untuk rakyat, bermakna memberi subsidi sebanyak 95%, rakyat hanya membayar 5%, dan kita telah menggunakan lebih kurang 2.8% daripada GNP untuk memberi rawatan ataupun health care services kepada rakyat semua.

Dengan harapan ini insya Allah mungkin kita boleh mengahwinkan skim yang mungkin bergantung kepada skim insurans dengan sistem yang ada sekarang supaya semua rakyat tidak akan terasing apabila mereka meminta rawatan. Jika tidak, hanya yang mampu membayar insurans sahaja yang boleh menerima rawatan seperti yang berlaku di negara-negara Barat di mana yang sakit tetapi tidak ada duit, tidak ada coverage, tidak dapat rawatan. Adakah Yang Berhormat mahu itu berlaku di Malaysia? Saya pulangkan soalan ini balik kepada Yang Berhormat.

BARANG-BARANG TIRUAN — USAHA MERAMPAS

5. Puan Hajah Rakibah binti Haji Abdul Manap minta Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna menyatakan apakah usaha-usaha yang Kementerian beliau telah buat untuk merampas barang-barang tiruan di dalam pasaran memandangkan hasrat Kerajaan untuk menjaga imej negara supaya bebas daripada barang tiruan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna (Dr. Sak Cheng Lum): Tuan Yang di-Pertua, di dalam usaha Kerajaan menjadikan Malaysia bebas daripada barang tiruan, Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna mengambil tindakan berterusan bagi memastikan matlamat ini tercapai. Bagi maksud ini, sejak Kementerian ini ditubuhkan pada 27hb Oktober, 1990 hingga 30hb September, 1992, sebanyak 821 kes berhubung dengan pembuatan, pengedaran dan penjualan barang tiruan telah dihasilkan. Nilai rampasan barangan bagi tempoh yang sama ialah sebanyak RM7,610,322.45 dan jumlah denda ialah sebanyak RM767,290.00. Sepanjang tahun 1992, iaitu sehingga 30hb September tahun ini, sebanyak 333 kes berhubung dengan pembuatan, pengedaran dan penjualan barang-barang tiruan telah dihasilkan, dengan nilai rampasan sebanyak RM1,072,362.20 dan jumlah denda adalah sebanyak RM127,530.00

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat dan Dewan yang mulia ini, selain daripada mengambil tindakan undang-undang seperti yang disebutkan tadi,

Kementerian juga mengambil langkah-langkah tertentu bagi mencegah dan mengawal pembuatan, pengedaran dan penjualan barang-barang tiruan di negara ini. Antara langkah-langkah tersebut ialah:

- (i) mengadakan ceramah, dialog dan sesi perjumpaan dengan persatuan-persatuan peniaga bagi menerangkan kedudukan undang-undang berkaitan dengan urusan niaga barang-barang tiruan dan hasrat Kerajaan menjadikan negara ini bebas dari barang-barang tiruan;
- (ii) menganjurkan seminar dan pameran bagi memaklumkan kepada para pengguna tentang bahayanya menggunakan barang-barang tiruan, khususnya ubat-ubatan dan makanan. Dengan kata lain, meminta para pengguna untuk tidak membeli barang-barang tiruan;
- (iii) bekerjasama dengan pengeluar barang-barang tulen dalam memerangi barang-barang tiruan; dan
- (iv) memperhebatkan pemeriksaan untuk membanteras kegiatan pembuatan, pengedaran dan penjualan barang-barang tiruan di dalam tindakan dan tugas harian Kementerian. Dalam hubungan ini, satu unit khas telah ditubuhkan di Bahagian Penguatkuasaan Kementerian bagi mengenalpasti kawasan-kawasan "hitam" atau, dengan izin, black areas, yang menjalankan kegiatan

membuat dan mengedar barang-barang tiruan bagi membolehkan tindakan susulan diambil dalam usaha membasmi kegiatan yang tidak sihat ini.

Puan Hajah Rakibah binti Haji

Abdul Manap: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Yang pertamanya, saya ingin bertanya, sekiranya Yang Berhormat Setiausaha Parlimen dapat memberitahu, apakah item-item barangan ataupun senarai jenis barangan tiruan yang telah dirampas yang paling banyak sekali? Yang keduanya, berkaitan dengan cetak rompak, berapakah kes rampasan kaset tape terutama lagu-lagu dari penyanyi-penyanyi tempatan yang telah dirampas dalam tahun 1991 dan 1992. Saya ingin hendak tahu, setelah lima strategi yang dijalankan, apakah ianya berkurangan? Itu sahaja. Sekian.

Dr. Sak Cheng Lum: Tuan Yang di-Pertua, untuk menjawab soalan pertama, barang-barangan yang telah dirampas boleh dikumpulkan di bawah beberapa kategori seperti berikut:

- (i) barang-barangan pakaian, yang merupakan barangan tiruan yang terbanyak sekali dirampaskan;
- (ii) barang-barangan ubat-ubatan;
- (iii) makanan dan bahan makanan termasuk minuman beralkohol; dan
- (iv) barang-barangan yang lain yang meliputi bahan-bahan petroleum, alat-ganti kenderaan bermotor, jam tangan, alat solek, alat sukan dan lain-lain.

Yang kedua, Tuan Yang di-Pertua, untuk pengetahuan Ahli Yang Berhormat, kes-kes yang ada berkaitan dengan cetak rompak tidak termasuk dalam angka-angka yang telah diberi dalam jawapan tadi oleh kerana cetak rompak adalah dikhususkan di bawah Pelanggaran Akta Hak Cipta.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Bolehkah Yang Berhormat sebutkan apakah faktor-faktor yang menyebabkan barang-barang tiruan tersebut dan bolehkah Yang Berhormat juga menerangkan bagaimana kerjasama ataupun koordinasi dibuat di antara Kementerian dengan Kementerian Kesihatan terutamanya ke atas barang-barang ubatan kerana pada akhir ini, walaupun saya pernah buat aduan kepada pihak Kementerian Kesihatan bahawa pil-pil yang palsu dibuat di negara ini.

Seorang Ahli: Soalan?

Dr. Tan Seng Giaw: Soalan ini sebahagian daripada soalan yang kedua.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, sila teruskan.

Dr. Tan Seng Giaw: Banyak gangguan Tuan Yang di-Pertua. **(Ketawa)** — banyak gangguan. Kerana ada pil-pil palsu ini di pasaran sekarang, adakah Yang Berhormat sedar, misalnya, mengenai satu jenis kapsul yang hijau, yang dipanggil “ubat ular”? Ini satu ubat tiruan yang mengandungi oralsteroid. **(Disampuk)** Masih ada gangguan Tuan Yang di-Pertua, tidak boleh hendak terangkan, mungkin menjejaskan setengah-setengah Ahli Parlimen juga yang

cenderung membeli ubat tanpa preskripsi.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila teruskan.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, ya. **(Disampuk)**

Tuan Yang di-Pertua: Ya, sila teruskan, ya.

Dr. Tan Seng Giaw: Dan adakah Yang Berhormat sedar — Setiausaha Parlimen mungkin jujur untuk menjawab — tetapi ada gangguan sangat tidak bolehlah dia hendak menjawabnya.

Tuan Yang di-Pertua: Dia boleh. Dia boleh. **(Ketawa)**

Dr. Tan Seng Giaw: Boleh, ya? **(Ketawa)**

Tuan Yang di-Pertua: Sila teruskan.

Dr. Tan Seng Giaw: Adakah Yang Berhormat sedar masih ada pil-pil seperti yang saya sebutkan tadi, iaitu “kapsul hijau”, yang mengandungi oralsteroid yang dimakan oleh pelbagai orang kerana hendak jimatkan wang. Yang belinya, satu biji saya ingat kos tidak sampai satu dua sen, tetapi dijual pada kadar empat puluh sen atau satu ringgit. Ubat ini boleh merosakkan badan termasuk mengidap penyakit kencing manis dan sebagainya. Kalau sedar, apakah tindakan yang boleh dibuat bagi mempertingkatkan penguatkuasaan untuk mencegah kegiatan yang tidak sihat ini?

Dr. Sak Cheng Lum: Tuan Yang di-Pertua, mungkin saya pun keliru

sedikit. Soalan pertama saya tak berapa faham apa yang ditanya oleh Ahli Yang Berhormat dari Kepong. Mungkin.

Dr. Tan Seng Giaw: (Menyampuk)

Tuan Yang di-Pertua: Nanti sekejap, beri dia duduk dulu!

Dr. Sak Cheng Lum: Mungkin kalau hendak jawab mengapa ada mereka yang menceburi diri dalam pembuatan barang-barang tiruan dan lain-lain, mungkin itu saya boleh jawab bahawa satu kelemahan mungkin ada para peniaga yang sangat tamak.

Yang kedua, memang Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna sentiasa bekerjasama dengan Kementerian-kementerian lain, termasuk Kementerian Kesihatan, tetapi apa yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Kepong adalah semata-mata berkaitan dengan kegunaan ubat tanpa kawalan yang betul oleh doktor atau pemberian ubat tanpa prescription dan lain-lain, maka ini adalah di bawah bidangkuasa dan kawalselia Kementerian Kesihatan.

Dr. Tan Seng Giaw: (Bangun)

Tuan Yang di-Pertua: Nanti sekejap, Yang Berhormat. Dia sedang menjawab.

Dr. Sak Cheng Lum: Tetapi pada lazimnya tindakan diambil oleh Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna selalunya ekoran dari aduan yang dikemukakan kepada Kementerian oleh pengeluar atau pengimport barang-barang tulen. Apabila Kementerian menerima aduan-aduan seperti ini, maka Kementerian menjalankan pemeriksaan dan jikalau ada buktinya, Kementerian akan mengambil tindakan merampas barang-barang tiruan yang dikeluarkan.

STESEN RADIO HARAM

6. Tuan Haji Buniyamin bin Yaakob minta Menteri Penerangan menyatakan apakah tindakan susulan yang diambil berikutan dengan kenyataan Menteri bahawa terdapat stesen radio haram di Kelantan, Institut Teknologi MARA (ITM), Universiti Sains Malaysia (USM), Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Universiti Pertanian Malaysia (UPM) dan Universiti Teknologi Malaysia (UTM) di mana UPM dan UTM dikatakan aktif menjalankan kegiatan itu.

Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan (Dato' Haji Fauzi bin Haji Abdul Rahman): Tuan Yang di-Pertua, setelah Yang Berhormat Menteri Penerangan mengeluarkan kenyataan berkenaan dengan radio haram, Kementerian Penerangan melalui penguatkuasa Bahagian Perlesenan telah membuat penyiasatan di semua institusi-institusi pengajian tinggi dan mendapati bahawa pada ketika ini tidak ada institusi pengajian tinggi yang menjalankan operasi radio haram.

Mengenai Kelantan, stesen pengesanan siaran radio Kementerian Penerangan pernah mengesan operasi radio haram di Kota Bharu. Setelah Yang Berhormat Menteri memberi amaran, stesen tersebut telah pun memberhentikan operasinya.

PROTON SAGA ISWARA — PERATUS KOMPONEN TEMPATAN

7. Tuan Haji Mahbud bin Haji Hashim minta Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri menyatakan:

- (a) berapa peratuskah komponen tempatan dipasang pada kereta Proton Saga model Iswara yang baru dipasarkan pada bulan Ogos tahun ini; dan
- (b) bilakah Proton Saga boleh dipasarkan ke seluruh negara ASEAN, iaitu Indonesia, Thailand, Filipina dan Singapura.

Setiausaha Parlimen di Jabatan Perdana Menteri (Tuan Othman bin Abdul): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Kandungan komponen tempatan yang digunakan di dalam kereta Proton Saga Iswara berdasarkan kepada kiraan Skim Keutamaan Am (GSP) adalah 72%. Komponen tempatan ini adalah komponen kereta Proton Saga Iswara yang digunakan daripada bahan-bahan yang dikeluarkan oleh Proton serta pengusaha-pengusaha dalam negeri.
- (b) Buat masa ini kereta Proton Saga telahpun dipasarkan ke dua buah negara ASEAN, iaitu Singapura dan Brunei. Bagi negara Thailand, Proton kini sedang mengkaji kemungkinan menembusi pasaran negara tersebut. Proton Saga kini tidak boleh dipasarkan ke negara Filipina dan Indonesia memandangkan negara Filipina menggunakan kereta berpandu haluan kiri dan negara Indonesia hanya mengimport kereta dalam bentuk CKD (Complete Knock Down) iaitu kereta tersebut perlu dipasang di dalam negeri dan ianya tidak diimport dalam bentuk sebuah kereta yang sudah siap.

Dato' Dr. Haji Jamaluddin bin Haji Jarjis: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Tentang peningkatan penyertaan komponen tempatan, apakah usaha atau perancangan Kerajaan untuk melaksanakan pembuatan enjin itu sendiri diusahakan secara tempatan?

Tuan Othman bin Abdul: Tuan Yang di-Pertua, memang Proton ada menjalankan kegiatan-kegiatan dalam usaha untuk mengeluarkan komponen-komponen berteknologi tinggi. Sepertimana dalam soal enjin misalnya, memanglah Proton memberikan perhatian terhadap syarikat-syarikat yang ingin menceburi bidang peracuan komponen enjin dan transmisi. Ini memang di dalam keutamaan pihak Proton. Dia menggalakkan syarikat-syarikat tempatan untuk mengkaji dan mengemukakan pandangan mereka kepada pihak Proton.

AIR MINUM PENDUDUK KAMPONG OPAR, SARAWAK DICEMAR

8. Tuan Sim Kwang Yang minta Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar menyatakan hasil penyiasatan oleh Jabatan Alam Sekitar di Kuching, Sarawak selepas suatu laporan telah dibuat oleh penduduk-penduduk Kampong Opar, Bau, Sarawak pada 7hb Ogos, 1992 bahawa air minum mereka atas Bukit Undan serta air Sg. Tubah telah dicemar oleh pembalok di situ, dan apakah tindakan telah diambil oleh DOE tersebut untuk melaksanakan Part 3 Quality (Sewage and Industrial Effluents) Regulations 1979, ataupun apa-apa undang-undang alam sekitar.

Timbalan Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar (Tuan Peter Chin Fah Kui): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang

Berhormat, memang benar Jabatan Alam Sekitar telah menerima satu surat aduan daripada penduduk-penduduk Kampong Opar mengenai pencemaran bekalan air akibat kegiatan pembalakan di kawasan Kampong Opar Gunung Undan/Gunung Api. Oleh sebab aduan itu berpunca daripada kegiatan pembalakan, maka Jabatan Alam Sekitar telah merujuk aduan itu untuk perhatian Jabatan Perhutanan Negeri Sarawak. Ini adalah disebabkan bahawa pengurusan kesan sampingan daripada kegiatan pembalakan adalah di bawah bidang kuasa Kerajaan Negeri berkenaan. Kementerian ini percaya bahawa pihak berkuasa berkenaan di Negeri Sarawak sedang mengambil perhatian ke atas aduan tersebut dengan sewajarnya.

Tuan Sim Kwang Yang: Tuan Yang di-Pertua, jika undang-undang di bawah Kementerian berkenaan sudah diluluskan dan dikuatkuasakan oleh Kementerian Alam Sekitar, apakah gunanya undang-undang itu dan apakah peruntukan besar yang berpunca daripada cukai rakyat itu yang diberi kepada kakitangan dan pegawai Kerajaan jikalau kes ini dirujuk kepada Kerajaan Negeri sahaja dan bukanlah untuk dilaksanakan oleh Kementerian berkenaan? Ini soalan pertama.

Yang keduanya, memandangkan bahawa kawasan ini sepanjang 30 km, meliputi kawasan tadahan air kepada orang kampung itu, termasuklah 12 ampangan yang membekalkan air minum kepada beribu-ribu orang kampung dan lagi memandangkan bahawa Majlis Perhutanan Negara cuma ada dasar untuk melindungi kawasan tadahan air dalam hutan simpanan kekal sahaja, maka apakah dasar yang ada sekarang untuk

memelihara water catchment area dalam tanah yang bukan dikategorikan di bawah hutan simpanan kekal seperti Kampong Opra itu?.

Tuan Peter Chin Fah Kui: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman ahli Yang Berhormat tentang perkara yang dihuraikan tadi berkenaan sungai yang dimaksudkan adalah di dalam satu kawasan tadahan air. Pihak Jabatan Perhutanan Negeri Sarawak telah membuat satu kajian dan selepas mereka menyiasat aduan ini, laporan daripada mereka ialah, dengan izin, Tuan Yang di-Pertua, saya hendak baca sedikit satu laporan yang pihak kita terima daripada Jabatan Perhutanan Negeri Sarawak. Dengan izin:

“The first dam was built at the source of Sungai Jejalak which is feeding the gravity feat. On arrival at the dam (the site) at 10.38 hours after an exhausted climb, we found the water inside the dam was clear. The water in the stream flows swiftly as it flows over the dam. Water sample was taken to be analysed.”

Inilah satu bahagian dalam laporan yang kita terima mengenai perkara tersebut. Akhirnya pihak Jabatan Perhutanan Negeri Sarawak membuat keputusan tentang penyiasatan mereka dan saya baca, dengan izin:

“The water supply to the people of Kampong Opar is not polluted as claimed through the press. The water is clear and it is safe to drink. Logging activity is not affecting the dams and there is no logging or encroachment into the water catchment area by the timber company. The dams were built below block No. 20 and there is no logging activities in this block”.

BELIA-BELIA KILANG — PROGRAM KEMENTERIAN

9. Datuk Haji Basri bin Bajuri minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan sama ada beliau sedar bahawa rata-rata belia-belie di luar bandar telah berhijrah ke bandar-bandar terutamanya bekerja di kilang-kilang, jika ya:

- (a) apakah program Kementerian untuk belia-belie yang bekerja di kilang;
- (b) apakah Kementerian bercadang untuk menubuhkan persatuan-persatuan belia di kilang-kilang bagi memenuhi masa lapang dan membentuk keperibadian belia; dan
- (c) apakah rancangan Kementerian dalam mengambil kira dasar Kerajaan untuk mewujudkan Masyarakat Perdagangan dan Perniagaan Bumiputera.

Timbalan Menteri Belia dan Sukan (Cik Teng Gaik Kwan): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Pihak Kementerian telah menyusun beberapa program kepada belia-belie yang bekerja di kilang seperti Kursus-kursus Kepimpinan Belia Bandar, Program Kecergasan dan Rekreasi di samping program yang telah sedia ada oleh kilang itu sendiri.
- (b) Pihak Kementerian setakat ini tidak bercadang untuk menubuhkan Persatuan-persatuan Belia di kilang-kilang, memandangkan sudah ada Per-

satuan-persatuan Belia di kawasan-kawasan penginapan belia yang bekerja di kilang atau di kampungnya sendiri. Lagipun di kilang-kilang tersebut telah sedia ada persatuan-persatuan atas Kelab-kelab Sukan dan Rekreasi, Kebudayaan yang mempunyai matlamat yang tersendiri.

- (c) Kementerian Belia dan Sukan telah mengambil inisiatif yang sesuai dengan dasar Kerajaan bagi mewujudkan masyarakat perdagangan dan perniagaan dengan mengadakan pelbagai Kursus Motivasi dan Keusahawanaan, Perniagaan di setiap negeri. Di samping itu juga Skim Pinjaman Usahawan Belia diadakan melalui Tabung Pembangunan Ekonomi Belia di Kementerian, ini bagi memberi peluang seluasnya kepada belia-belie yang sanggup dan bersedia untuk menjalankan perniagaan atau menjadi usahawan.

Datuk Haji Basri bin Bajuri: Tuan Yang di-Pertua, pertanyaan tambahan.

Saya ingin bertanya kepada Kementerian Belia dan Sukan, sama ada Kementerian bercadang atau merancang untuk menjadikan dasar supaya setiap kawasan perindustrian atau zon-zon perindustrian ini disediakan satu kawasan kompleks sukan yang mengandungi berbagai-bagai aktiviti sukan, bagi membolehkan pekerja-pekerja kilang mengisi masa lapang mereka.

Yang kedua, dari segi kejayaan, setakat ini sejauh manakah kejayaan Kementerian dalam membimbing

usahawan-usahawan bumiputera dan sejauhmana monitoring atau pengawasan yang telah diberikan oleh Kementerian kepada mereka?.

Cik Teng Gaik Kwan: Tuan Yang di-Pertua, buat masa ini Kementerian Belia dan Sukan ada mempunyai pelbagai kemudahan yang diperuntukkan bagi belia. Misalnya di pusat-pusat belia diadakan berbagai-bagai kegiatan belia sama ada di bandar atau di luar bandar. Kita juga mempunyai gelanggang-gelanggang sukan untuk membolehkan belia-belia memenuhi masa lapang mereka.

Mengenai cadangan dari Ahli Yang Berhormat bolehlah kita membuat satu kajian iaitu rancangan untuk mengadakan kompleks sukan di zon industri di merata-rata tempat. Itu adalah satu cadangan yang sungguh baik.

Untuk soalan yang kedua, mengenai menggalakkan belia bumiputera menjadi usahawan, ini adalah satu dasar Kementerian Belia dan Sukan.

Pada masa ini Kementerian memperuntukkan pinjaman berjumlah RM1,116,141.30 iaitu pinjaman untuk belia bumiputera dan lain-lain kaum. Ini adalah satu program yang baik sekali.

Tuan Haji Mohamad bin Sabu: Tuan Yang di-Pertua, memandangkan ketika Kementerian Belia dan Sukan belanjawannya dibahaskan dahulu, ramai Ahli Parlimen dari Kerajaan dan juga Pembangkang merungut mengenai masalah pengurangan peruntukan untuk Belianiaga. Apakah Kementerian Belia dan Sukan bercadang untuk memohon Belanjawan Tambahan supaya Program

Belianiaga ini peruntukannya tidak dikurangkan bahkan ditambah?.

Yang kedua, untuk mengisi masa lapang, apakah Kementerian Belia tidak menggalakkan belia-belia kilang main golf?.

Cik Teng Gaik Kwan: Tuan Yang di-Pertua, mengenai soalan yang kedua, Kementerian Belia dan Sukan tidak bercadang kerana mewah sungguh sukan itu. **(Ketawa).**

Soalan yang pertama, sila ulang sekali lagi.

Tuan Yang di-Pertua: Belianiaga.

Tuan Haji Mohamad bin Sabu: Peruntukan yang dikurangkan minta ditambah.

Cik Teng Gaik Kwan: Mengenai peruntukan, Kementerian Belia dan Sukan telah bercadang iaitu perkara ini sedang dikaji dan kita minta tabung tambahan juga.

FILEM KEGANASAN — HUBUNGKAIT DENGAN KEKEJAMAN DALAM MASYARAKAT

10. Dr T. Marimuthu minta Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat menyatakan ada kebimbangan bahawa keganasan dalam filem mengakibatkan peningkatan masalah keganasan di kalangan kumpulan sosio-ekonomi rendah. Adakah Kementerian bercadang menjalankan satu kajian yang mendalam untuk mengenalpasti hubungan antara keganasan dalam filem dan kekejaman dalam masyarakat.

Timbalan Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat (Dato' Alexander Yu Lung Lee): Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat semua filem yang disiarkan di pawagam dan di televisyen ditapis oleh Lembaga Penapisan Filem. Filem-filem yang disiarkan oleh RTM ditapis semula oleh Jawatankuasa RTM sendiri.

Unsur-unsur yang diluluskan untuk siaran atau tontonan adalah dipastikan supaya ianya adalah berkaitan dengan perjalanan cerita.

Kementerian saya pada masa ini sedang merancang bagi mengadakan satu kajian untuk mengetahui secara mendalam sama ada kegiatan kekejaman atau keganasan di kalangan juvana ada hubungkaitnya dengan keganasan yang dilakukan dalam filem atau video yang ditayangkan melalui televisyen atau layar perak. Kajian akan bermula pada tahun hadapan iaitu tahun 1993.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin bertanya Yang Berhormat Timbalan Menteri berhubung dengan kajian perfileman oleh kerana Timbalan Menteri tadi menyentuh soal penapisan. Jadi, saya hendak bertanya ada perbezaan di antara penapisan filem yang ditayang di pawagam dengan yang ditayangkan di televisyen, yang mana menunjukkan di televisyen lebih ketat dan di pawagam lebih terbuka.

Soalan saya yang pertama, adakah Kementerian mempunyai satu perangkaan menunjukkan berapa banyak penonton di pawagam dan berapa banyak masyarakat kita menonton TV?.

Yang kedua, kenapakah penapisan filem untuk televisyen dan filem untuk pawagam tidak diselaraskan dan disamakan?.

Dato' Alexander Yu Lung Lee: Tuan Yang di-Pertua, saya rasa ini luar daripada Kementerian saya.

RTM — LIPUTAN KEGIATAN PEMBANGUNAN DI NEGERI KELANTAN

-11. Tuan Haji Wan Mohd. Jamil bin Wan Mahmood minta Menteri Penerangan menyatakan:

- (a) adakah selepas semboyan baru Kementerian iaitu 'berterus terang dan terang terus', maka liputan TV dan radio akan diberikan mengikut sewajarnya terhadap kegiatan-kegiatan pembangunan Kerajaan Kelantan dan ketua kerajaannya;
- (b) sebab-sebab kegiatan Menteri Besar dan Kerajaan Kelantan tidak diberi liputan sebelum ini, adakah ia satu deraan kepada rakyat Kelantan atau ia satu bentuk diskriminasi RTM; dan
- (c) apakah syarat-syarat yang perlu dipatuhi jika Kerajaan Kelantan memohon kebenaran untuk mengadakan perkhidmatan radio sendiri.

Setiausaha Parlimen Kementerian Penerangan (Dato' Haji Fauzi bin Haji Abdul Rahman): Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Motto 'berterus terang dan terang terus' adalah digunakan oleh Jabatan Perkhidmatan

Penerangan. RTM atau Jabatan Penyiaran merupakan satu agensi yang berasingan di bawah Kementerian Penerangan dan mempunyai matlamatnya sendiri dan mottonya adalah 'RTM Teman Setia Anda'. Oleh itu soalan (a) tidak ada jawapan.

- (b) Saya suka menyatakan bahawasanya RTM tidak mengamalkan sikap diskriminasi terhadap rakyat Kelantan. Rakyat Kelantan kepada RTM tidak mempunyai apa-apa dosa kepadanya, tidak bersalah ataupun mempunyai permasalahan dengan RTM, dan rakyat Kelantan merupakan 'Teman Setia RTM'. Oleh itu, tidak timbul deraan kepada rakyat Kelantan. Liputan terhadap mana-mana Menteri Besar dan Kerajaan Negeri termasuk negeri Kelantan telah pun dibuat dari masa ke semasa mengikut nilai beritanya.
- (c) Kerajaan Pusat tidak berhasrat untuk membenarkan mana-mana negeri menjalankan perkhidmatan radio sendiri kerana adalah menjadi dasar dan amalan Kerajaan Pusat bahawasanya radio adalah monopoli pentadbiran Pusat.

PENGEMIS ASING — JUMLAH

12. Tuan Haji Ishak bin Arshad minta Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat menyatakan:

- (a) jumlah pengemis yang dikesan di seluruh negara sekarang mengikut negeri-negeri.

Berapakah jumlah pengemis berasal dari negara asing;

- (b) berapa ramaikah di antara mereka telah diberi pemulihan semula;
- (c) adakah kajian pernah dibuat bagi menentukan bahawa pengemis tersebut sebenarnya adalah mereka yang tidak berkeupayaan. Jika ada, apakah hasil yang telah didapati; dan
- (d) usaha-usaha yang dibuat untuk membersihkan negara ini dari menjadi sarang pengemis.

Dato' Alexander Yu Lung Lee:

Tuan Yang di-Pertua,

- (a) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat tidak melaksanakan pendaftaran pengemis. Oleh itu adalah sukar untuk mengetahui jumlah pengemis di seluruh negara sekarang ini. Namun demikian, melalui serbuan yang dijalankan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat, sejumlah 4,553 orang pengemis tempatan dan 931 orang pengemis asing telah ditangkap dari tahun 1988 hingga bulan Ogos 1992. Pengemis-pengemis asing yang terdapat di negara ini sebenarnya termasuk di bawah golongan Pendatang Asing Tanpa Izin (PATI). Oleh itu pengendalian mereka sekarang ini termasuk serbuan-serbuan untuk menangkap dan menahan mereka dilaksanakan oleh pihak Kementerian Dalam Negeri

khususnya pihak Polis dan Jabatan Imigresen di bawah operasi tertentu. Mereka yang ditangkap dikendalikan sebagai pendatang asing tanpa izin dan ditahan di depo-depo yang diuruskan oleh Jabatan Imigresen.

- (b) Sejumlah 1,213 orang telah dimasukkan ke institusi-institusi kebajikan Kementerian untuk perlindungan dan pemulihan bagi tempoh tahun 1988 hingga bulan Ogos 1992.
- (c) Satu kajian bertajuk "Sebab-sebab Pengemisan di Semenanjung Malaysia" telah dijalankan oleh Kementerian. Kajian ini menunjukkan bahawa sebab-sebab utama pengemisan ialah kemiskinan akibat umur tua, tiada pekerjaan, harta dan orang untuk menanggung mereka. Ramai juga yang mengemis atas sebab tidak berdaya bekerja kerana mengidap penyakit. Ada juga yang cacat dan kurang waras.
- (d) Peranan Kementerian ialah untuk mencegah perbuatan mengemis. Memandangkan bahawa orangramai di Malaysia terlalu murah hati dan sentiasa memberi sedekah maka langkah yang penting untuk Kementerian dalam usaha membanteras masalah pengemisan ialah dengan mendidik orang ramai supaya jangan memberi sedekah kepada pengemis. Di samping itu, Jabatan Kebajikan Masyarakat juga kerap menjalankan serbuan-serbuan dan pengemis yang ditangkap ditempatkan di

Pusat Pemulihan Pengemis dan di lain-lain institusi kebajikan yang berkaitan. Skim bantuan kewangan Kementerian juga merupakan langkah ke arah mengurangkan masalah pengemisan.

Tuan Ahmad Shukri bin Haji

Hassan: Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Pertama sekali, saya ingin tahu adakah Kementerian bercadang untuk mendaftarkan semua pengemis-pengemis tempatan dan seterusnya memberi bantuan kebajikan kepada mereka.

Yang kedua, apakah bentuk didikan terhadap rakyat kita supaya mereka tidak memberi sedekah kepada pengemis-pengemis tadi?.

Dato' Alexander Yu Lung Lee:

Tuan Yang di-Pertua, sekarang ini kita tidak ada cadangan untuk mendaftar pengemis-pengemis, tetapi kita boleh kaji sama ada ini perlu atau tidak. Kalau perlu, bolehlah kita memberi bantuan kepada semua pengemis yang begitu ramai.

Bagi soalan kedua, didikan ini dibuat melalui siaran televisyen dan apa-apa siaran yang kita boleh beri kepada orang ramai menggalakkan mereka tidak memberi sedekah kepada pengemis. Tetapi selain daripada itu tidak ada lagi yang lain.

Dato' Alias bin Md. Ali:

Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ucap terima kasih kepada pihak Kementerian sebab ambil tindakan terhadap pengemis-pengemis ini. Tetapi nampaknya tindakan ini tidak merata. Saya ingin tanya Kementerian sama ada mereka sedar bahawa

pengemis-pengemis ini menjalankan operasi mereka di pintu-pintu pagar masjid pada hari Jumaat dengan menggunakan anak-anak kecil. Mereka jelas kelihatan bukan cacat. Dan mereka jelas juga kelihatan bukan rakyat Malaysia. Adakah pihak Kementerian akan menghantar pegawai-pegawai untuk menjalankan operasi menangkap orang-orang ini pada hari Jumaat sebelum orang sembahyang Jumaat dan selepas sembahyang Jumaat?. Dan saya percaya orang-orang yang sama juga boleh dilihat dan dijumpai di pintu-pintu pagar gereja, kuil dan sebagainya.

Dato' Alexander Yu Lung Lee: Tuan Yang di-Pertua, Kementerian saya atau Jabatan Kebajikan Masyarakat memang sedar bahawa kebanyakan pengemis-pengemis ini berkumpul di luar pagar-pagar masjid dan gereja-gereja. Tetapi ada satu masalah yang lain iaitu imej pada negara kita kalau kita buat begitu banyak serbuan-serbuan di luar masjid dan gereja-gereja. Ini memberi satu imej bahawa kita mempunyai satu negara yang terlalu ketat penguatkuasanya (enforcement) dan tidak mempunyai imej penyayang. Itulah sebabnya kita harus imbang sama ada kita hendak buat serbuan ataupun kita membenarkan orang ramai secara sukarela memberi sedekah atau tidak.

Tuan Yang di-Pertua: Tuan Rober Lau Hoi Chew.

(Soalan No. 13 – Y.B. Tuan Robert Lau Hoi Chew tidak hadir).

JABATAN BURUH SABAH — BILANGAN KAKITANGAN

14. Tuan Joseph Voon Shin Choi minta Menteri Sumber Manusia menyatakan berapakah jumlah

kakitangan Jabatan Buruh di pejabat cawangan Sabah. Dan dapatkah bilangan ini menyelenggara bilangan pekerja asing yang begitu banyak di Sabah.

Timbalan Menteri Sumber Manusia (Dato' M. Mahalingam):

Tuan Yang di-Pertua, Jabatan Buruh Sabah mempunyai pegawai dan kakitangan sokongan yang berjumlah seramai 80 orang kesemuanya. Walaupun bilangan ini kecil, namun demikian Jabatan Buruh Sabah tetap berusaha meningkatkan prestasi dalam pelaksanaan tugas-tugas dan tanggungjawabnya. Di samping itu, usaha-usaha juga sedang dibuat untuk mendapatkan tambahan pegawai dan kakitangan untuk menampung beban tugas yang bertambah. Urusan pekerja asing di Sabah adalah juga urusan bersama di antara Jabatan Buruh Sabah dan Jabatan Imigresen Sabah dan Pasukan Petugas Khas Persekutuan, Majlis Keselamatan Negara yang berkemampuan mengendalikan dan mentadbir perkara-perkara berhubung dengan pekerja asing di sana.

Tuan Joseph Voon Shin Choi:

Tuan Yang di-Pertua, soalan tambahan. Saya ingin tahu setakat ini berapa ramaikah pekerja asing telah didaftarkan oleh Jabatan tersebut.

Dato' M. Mahalingam: Tuan Yang di-Pertua, setakat ini 85,854 pekerja asing telah didaftarkan.

SISA TOKSID – JUMLAH AKTA DIKUATKUASAKAN

15. Dr. Tan Seng Giaw minta Menteri Sains, Teknologi dan Alam Sekitar menyatakan berapa Aktakah yang dikuatkuasakan untuk sisa-sisa toksid di negara ini. Apakah jumlah

sisa-sisa toksid setiap tahun sehingga 1995 dan 2000 di negara ini. Apakah cara-cara berkesan untuk membuang sisa-sisa toksid yang berunsur nuklear atau bukan nuklear bagi jangka pendek dan panjang. Berapa jenis bahan toksidkah yang biasanya dibuang ke dalam sungai-sungai dan laut. Sila senaraikan sungai-sungai yang menghadapi masalah pembuangan ini.

Tuan Peter Chin Fah Kui: Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Akta dan Peraturan-Peraturan yang dikuatkuasakan untuk mengawal pelepasan sisa-sisa toksid dan berbahaya di negara ini termasuklah:

- (a) Akta Kualiti Alam Sekeliling, 1974;
- (b) Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Kumbahan dan Effluen Perindustrian) 1989;
- (c) Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Aktiviti Yang Ditetapkan) (Penilaian Kesan Kepada Alam Sekitar) 1987;
- (d) Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Premis Yang Ditetapkan) (Kemudahan Pengolahan dan Pelupusan Buangan Terjadual) 1989;
- (e) Perintah Kualiti Alam Sekeliling (Premis Yang Ditetapkan) (Kemudahan Pengolahan dan Pelupusan Buangan Terjadual) 1989; dan
- (f) Peraturan-Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 1989.

Berasaskan kepada keadaan sekarang, didapati bahawa pengeluaran buangan toksid dan berbahaya pada tahun 1992 hingga 1995 adalah dianggarkan sebanyak 380,000 tan setahun. Manakala menjelang tahun 2000 pula, dianggarkan sebanyak 470,000 tan setahun. Bagaimanapun jumlah buangan toksid dan berbahaya pada masa-masa akan datang akan dapat dikurangkan sekiranya pengusaha-pengusaha perindustrian berusaha dan mencari jalan untuk mengurangkan buangan tersebut melalui kaedah-kaedah yang bersesuaian.

Cara-cara yang berkesan untuk melupuskan buangan toksid dan berbahaya secara jangka pendek ialah menstor buangan tersebut dalam premis kilang atau di kawasan yang sesuai di luar tapak kilang. Di samping itu melupus dan mengolah buangan itu di negara-negara yang mempunyai kemudahan pelupusan dan pengolahan buangan toksid dan berbahaya. Manakala secara jangka panjang pula, melupuskan buangan itu di tapak pelupusan khas yang akan dibina dan dikendalikan di negara ini. Selain daripada itu pengusaha-pengusaha perindustrian yang menghasilkan buangan mesti mengambil tindakan-tindakan untuk mengurangkan pengeluaran buangan, mengurangkan takat keracunan buangan dan mengubahsuaikan proses supaya tidak menghasilkan buangan toksid dan berbahaya.

Sisa-sisa toksid yang berunsur nuklear khususnya sisa bahan radio aktif, pembuangannya adalah dilarang sama sekali. Bagi keperluan jangka pendek sisa bahan radio aktif hendaklah dikendalikan secara

menyimpan di premis para pelesen, menghantar ke Unit Tenaga Nuklear (UTN) untuk diolah dan disimpan atau menghantar ke pembekal asal di seberang laut.

Buangan toksid dan berbahaya yang dilupuskan secara haram ke dalam alur air tanpa pengolahan awal lazimnya adalah terdiri dari effluen yang mengandungi pewarna dan logam-logam berat yang masing-masing berpunca dari kilang tekstil dan kilang sadur elektrik (electroplating). Kilang-kilang yang terlibat telahpun diminta supaya mengambil tindakan sewajarnya untuk membina loji pengolahan effluen masing-masing atau berpindah ke tempat yang lebih sesuai. Di samping itu, kompaun dan tindakan mahkamah telah diambil ke atas mereka yang melakukan kesalahan tersebut.

Dari hasil pengawasan yang dilaksanakan, sungai-sungai yang terlibat dengan pelepasan buangan pewarna dan logam-logam berat ialah Sungai Kelang di Lembah Kelang, Sungai Sekudai dan Sungai Batu Pahat di negeri Johor, Sungai Sepetang di negeri Perak dan Sungai Juru di Pulau Pinang.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, masa sudah cukup.

(Masa untuk Pertanyaan bagi Jawab Mulut telah cukup dan jawapan bagi Pertanyaan No. 3, 13 dan 16 hingga 32 adalah diberi di bawah ini).

TASIK CINI — DIMAJUKAN SEBAGAI DESTINASI PELANCONGAN

3. Dato' Dr. Haji Jamaludin bin Haji Jarjis minta Menteri Kebu-

dayaan, Kesenian dan Pelancongan menyatakan:-

- (a) adakah Kerajaan akan memajukan Tasik Cini sebagai sebuah kawasan pelancongan. Apakah telah dipastikan penyertaan usahawaan bumiputera dalam projek memajukan tasik tersebut;
- (b) dari manakah peruntukan projek memajukan Tasik Cini diperolehi. Apakah ini projek kerjasama antara Kerajaan Pusat dengan Kerajaan Negeri Pahang; dan
- (c) apakah usaha Kerajaan untuk membaiki sistem pengaliran daripada Tasik Cini ke sungai besar Pahang terutama sekali pada musim kemarau.

Setiausaha Parlimen Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan (Dato' Abdul Raman bin Suliman):

- (a) Kerajaan memang berusaha untuk memajukan Tasi Cini sebagai destinasi utama pelancongan dengan menerokai potensi tarikan yang sedia ada di tempat berkenaan. Adalah menjadi matlamat Kerajaan supaya pembangunan kawasan ini akan disertai oleh usahawan bumiputera terutama dari kalangan penduduk-penduduk tempatan. Kerajaan akan menyediakan kemudahan infrastruktur asas yang diperlukan di kawasan ini seperti jalan masuk, bekalan elektrik dan air, jeti serta kerja-kerja membersihkan tasik dan sungai. Di samping itu,

pelajar-pelajar daripada Sarawak agar Sarawak dapat mengejar Semenanjung Malaysia dalam pembangunan sumber-sumber manusia; dan

- (b) bilakah universiti baru di Sarawak dianggar boleh menerima pelajar-pelajarnya yang pertama dan apakah kursus-kursus serta jumlah pengambilan tahunan pelajar-pelajarnya.

(a) untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pendidikan tidak bercadang menyediakan kuota khas bagi pelajar-pelajar dari Sarawak atau mana-mana negeri untuk memasuki Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS). Proses dan peraturan pengambilan pelajar yang sama seperti di universiti-universiti tempatan yang lain akan digunakan.

- (b) Mengikut perancangan Kementerian Pendidikan, UNIMAS akan mula mengambil kumpulan pelajar pertamanya pada sesi 1993/1994. Kursus-kursus yang akan ditawarkan serta jumlah pengambilan pelajar masih belum diputuskan lagi. Walau bagaimanapun, antara program-program pengajian yang akan diberi pertimbangan ialah perubatan, sains gunaan, pengurusan dan ekonomi serta bidang-bidang yang ada kaitan dengan sumber semula jadi yang terdapat di negeri Sarawak.

13. Tuan Robert Lau Hoi Chew
minta Menteri Pendidikan
menyatakan:-

- (a) sama ada kemungkinan bagi universiti baru di Sarawak untuk menyediakan kuota khas bagi kekosongan-kekosongan untuk menyediakan kuota khas bagi kekosongan-kekosongan untuk

**SEKOLAH MENENGAH
KEBANGSAAN KOTA BELUD —
MANFAAT PENUBUHAN**

16. Tuan Maidom P. Pansai minta Menteri Pendidikan menyatakan mengapakah bangunan S.K. Kg. Kota Belud dijadikan SMK Pekan Kota Belud meskipun ianya ditentang hebat oleh Persatuan Ibu Bapa dan Masyarakat Kampung berkenaan atas sebab anak-anak mereka terpaksa dihantar ke S. K. Pekan (yang terletak berhampiran Kg. Perasan).

Dr. Leo Michael Toyad: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Pendidikan tidak menerima sebarang aduan bantahan daripada Peratuan Ibu bapa atau masyarakat setempat terhadap penubuhan SMK Pekan Kota Belud di dalam kawasan S. K. Kg. Kota Belud seperti yang didakwa. Sebaliknya, masyarakat setempat menyokong penuh tindakan yang dilakukan. Sebenarnya, SMK. Pekan Kota Belud diwujudkan untuk menampung keperluan pendidikan menengah di kawasan Pekan Kota Belud. Pembinaan bangunan SMK Pekan Kota Belud dalam kawasan SK. Kg. Kota Belud tidak pula menjejaskan aktiviti harian murid-murid di sekolah tersebut. SK. Kg. Kota Belud masih berfungsi seperti biasa. Bagi murid-murid yang tinggal berdekatan dengan Kg. Perasan, adalah lebih sesuai untuk mereka belajar di sekolah yang berdekatan iaitu SK. Kg. Perasan yang terletak hanya 2 km. dari Pekan Kota Belud. Walau bagaimanapun, Kementerian Pendidikan sedang mengenalpasti kawasan untuk dijadikan tapak yang lebih sesuai bagi pembinaan SMK Pekan Kota Belud.

**SYARIKAT PELABURAN
NEGARA ASING DI MALAYSIA
— JUMLAH MODAL**

17. Tuan Saidin @ Yusof bin Adam minta Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri menyatakan:

- (a) jumlah syarikat pelaburan negara asing mengikut negara masing-masing yang telah melabur di Malaysia;
- (b) berapa banyakkah syarikat-syarikat pelaburan negara asing yang telah ditarik atau diberhentikan taraf “perintis” mereka; dan
- (c) berapakah banyak syarikat-syarikat yang telah berdaftar di Malaysia telah melabur di luar negara dan berapa jumlah pelaburan tersebut.

Tuan Chua Jui Meng:

- (a) Dalam tempoh 1986 – Oktober 1992 sebanyak 3,281 projek-projek telah diluluskan dengan penyertaan negara asing. Jumlah modal pelaburan yang dicadangkan dari projek-projek ini ialah RM67,991.9 juta. Dalam tempoh 1986 – September 1992, dari segi bilangan projek, negara Taiwan merupakan negara yang paling banyak penyertaannya iaitu 892 projek. Ia diikuti oleh negara Singapura (767 projek), Jepun (631 projek), Hong Kong (244 projek), Amerika Syarikat (217 projek) dan Republik Korea (131 projek). Dari segi pelaburan, jumlah pelaburan asing yang terbesar sekali

diluluskan adalah dari negara Taiwan (RM14,548.7 juta). Ini diikuti oleh Jepun (RM14,505.9 juta), Amerika Syarikat (RM6,621.5 juta), Peranchis (RM4,725.6 juta), Singapura (RM4,056.6 juta) dan United Kingdom (RM3,770.2 juta).

- (b) Menurut rekod Kementerian ini, tidak ada syarikat pelaburan asing yang telah ditarik balik atau diberhentikan sivil perintis mereka.
- (c) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, adalah sukar untuk mendapatkan maklumat mengenai berapa banyak syarikat-syarikat tempatan yang melabur di luar negeri. Walau bagaimanapun, menurut perangkaan Bank Negara Malaysia sebanyak 379 syarikat/perniagaan yang berdaftar di Malaysia telah melabur di luar negeri pada tahun 1991 dengan jumlah pelaburan sebanyak RM539.2 juta. Pada masa ini tidak ada peraturan yang menyekat pelabur Malaysia untuk melabur di luar negeri, kecuali sekatan kawalan wang asing oleh Bank Negara Malaysia. Kelulusan Bank Negara Malaysia hanya diperlukan jikalau syarikat tempatan tersebut mempunyai pinjaman sama ada dalam ringgit atau matawang asing.

**PETRONAS CARIGALI —
KEUNTUNGAN TELAGA
EXPLORASI**

18. Tuan James Jimbun anak Punga minta Perdana Menteri

menyatakan:-

- (a) berapakah jumlah kontraktor pengeluaran perkongsian bersama Petronas Carigali mengikut negeri asing di Semenanjung, Sabah dan Sarawak; dan
- (b) daripada telaga explorasi, berapa banyakkah telaga yang operation sekarang dengan mengeluarkan berapakah tong gas sehari.

**Setiausaha Parlimen di Jabatan
Perdana Menteri (Tuan Othman bin Abdul):**

- (i) Kontraktor atau syarikat yang telah mengikut Kontrak Perkongsian Pengeluaran (PSC) dengan Petronas Carigali berjumlah 36 buah iaitu 12 di Semenanjung, 10 di Sabah dan 14 di Sarawak.
- (ii) Terdapat 5 buah medan gas tidak bersekutu (non-associated) yang beroperasi pengeluaran pada masa ini dengan jumlah pengeluaran berjumlah 1.540 juta kaki padu sehari. Untuk pengeluaran gas bersekutu (associated) pengeluarannya ialah 990 juta kaki padu sehari.

**PENDAPATAN PERTUKARAN
WANG ASING — SEKTOR
PELANCONGAN**

19. Tuan Ahmad bin Omar minta Menteri Pelancongan dan Kebudayaan menyatakan:-

- (a) jangkaan pertukaran wang asing yang akan diperolehi melalui sektor pelancongan pada tahun 1992, 1993 dan tahun 1994;

- (b) setakat ini, bagaimanakah prestasi di sektor pembangunan pelancongan berdasarkan peruntukan pembangunan sebanyak RM45 juta bagi tahun 1992;
- (c) jumlah bilik penginapan yang akan diperlukan menjelang tahun 1994 meliputi bilik kelas sederhana dan mewah dan bagaimana kadar sewa bilik ini akan ditentukan di paras harga munasabah dan memenuhi kemampuan pelancongan dari dalam dan luar negeri.

Timbalan Menteri Pelancongan dan Kebudayaan (Dato' Abdul Raman Suliman):

- (a) Pendapatan pertukaran wang asing yang dijangka diterima melalui sektor pelancongan pada tahun 1992 ialah RM4.5 bilion, 1993 RM5.2 bilion dan 1994 RM5.9 bilion.
- (b) Prestasi fizikal pelaksanaan program-program sehingga akhir September 1992 secara keseluruhannya adalah di peringkat perancangan dan juga di peringkat pembinaan. Dari segi prestasi kewangan, sebanyak RM8,256, RM446.22 telah dapat dibelanjakan iaitu 18.48% daripada jumlah keseluruhan peruntukan tahun 1992. Prestasi perbelanjaan dijangka meningkat dengan pesat di bulan-bulan akan datang, apabila permohonan bayaran dibuat oleh agensi-agensinya pelaksana bagi kemajuan kerja yang sedang giat dilaksanakan sekarang.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, perbelanjaan peruntukan bagi beberapa projek utama tidak dapat dibuat kerana masalah-masalah seperti penetapan tapak-tapak projek, pengambilan tanah, perubahan skop projek dan masalah mendapatkan sijil layak duduk (CF) bagi projek yang telah siap.

- (c) Menjelang tahun 1994, adalah dianggarkan lebih kurang 55,000 bilik penginapan diperlukan bagi menampung peruntukan dari pelancong-pelancong tempatan dan asing iaitu tambahan sebanyak 8,000 bilik lagi. Ini adalah berasaskan kepada kadar purata tahunan pertambahan kedatangan pelancong yang pesat dan kadar penginapan hotel-hotel pada paras sebanyak 70%. Dari segi kadar sewa, sebagaimana ahli Yang Berhormat sedia maklum, adalah ditentukan oleh keadaan pasaran dari semasa ke semasa dan bukan melalui kawalan pentadbiran dan undang-undang. Adalah diharapkan dengan bertambahnya jumlah bilik-bilik hotel terutama dalam kategori sederhana dan rendah, maka kadar sewa hotel akan sendirinya terkawal.

**KURSUS KEJURUTERAAN —
ENROLMEN (1970 – 2000)**

20. Dr Nawawi bin Mat Awin minta Menteri Pendidikan menyatakan jumlah penuntut yang mengikuti kursus engineering di institusi-institusi pengajian tinggi dan jumlah penuntut keseluruhannya bagi tahun-tahun yang berikut:-

1970; 1980; 1990; 1991; 1992; 2000 (perancangan).

Dr. Fong Chan Onn: Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, enrolmen pelajar yang mengikuti program kejuruteraan di Institusi-institusi pengajian tinggi (IPT) Tempatan dan enrolmen pelajar keseluruhannya bagi tahun yang ditanya adalah seperti berikut:-

Tahun	Enrolmen Pelajar Program Kejuruteraan	Enrolmen Pelajar Keseluruhan IPT Tempatan
1970	1,114	10,986
1980	5,119	34,008
1990	10,595	84,214
1991	11,363	88,768
1992	13,123	98,112
2000 (Unjuran)	17,000	126,523

JUMLAH KAD PENGENALAN HILANG — JANTINA/KAUM/WARNA

21. Tuan Wong Wing On minta Menteri Dalam Negeri menyatakan bilangan kes-kes kehilangan kad-kad pengenalan secara purata setiap bulan dalam tempoh 1990–1992; juga nyatakan:-

- (a) pecahan bilangan tersebut mengikut negeri;
- (b) pecahan bilangan tersebut mengikut jantina pemegang;
- (c) pecahan bilangan tersebut mengikut kaum pemegang; dan
- (d) pecahan bilangan tersebut mengikut kategori warna biru (warganegara) dan warna merah (pemastautin tetap).

Tuan Ong Ka Ting: Dalam tempoh 1990 hingga 1992 purata bulanan bilangan kad pengenalan hilang ialah 9,239 kes.

- (a) Pecahan bilangan kad pengenalan hilang mengikut negeri adalah seperti berikut:-

<u>Negeri</u>	<u>Bilangan</u>
Johor	41,112
Kedah	17,887
Kelantan	11,883
Melaka	8,507
Negeri Sembilan	11,874
Pahang	12,624
Pulau Pinang	22,873
Perak	32,217
Perlis	2,518
Selangor	67,145
Trengganu	8,061
Sabah	1,988
Sarawak	8,037
Wilayah Persekutuan (Kuala Lumpur)	30,298
Wilayah Persekutuan (Labuan)	145
Jumlah:	<u>277,169</u>

- (b) Pecahan kehilangan mengikut jantina:-

<u>Jantina</u>	<u>Bilangan</u>
Lelaki	159,855
Perempuan	126,302
Ragu	<u>12</u>

Jumlah: 277,169

- (c)&(d) Pecahan bilangan mengikut kaum dan warna tidak dapat dibekalkan kerana Kementerian tidak mempunyai rekod mengikut klasifikasi itu pada masa ini.

INDUSTRI PELANCONGAN DI LUAR BANDAR — MENINGGIKAN TARAF

22. Tuan Joseph Mauh anak Ikeh minta Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan menyatakan apakah cadangan Kementerian untuk meninggiakan lagi taraf industri pelancongan terutama di kawasan luar bandar di Sarawak.

Dato' Abdul Raman bin Suliman:
Di antara usaha-usaha yang telah dan akan dijalankan oleh Kementerian untuk meningkatkan taraf industri pelancongan terutama di kawasan luar bandar di Sarawak ialah dengan meningkatkan kemudahan-kemudahan asas pelancongan di tempat-tempat tarikan pelancongan sedia ada dan juga tempat-tempat tarikan baru. Dengan kemudahan-kemudahan yang disediakan, ramai pelancong-pelancong akan dapat melawat tempat-tempat berkenaan. Ini secara tidak langsung akan membuka peluang kepada penduduk-penduduk tempatan untuk sama-sama terlibat di dalam industri ini dengan bertambahnya peluang-peluang pekerjaan, perniagaan dan sebagainya.

SUKAN KOMANWEL 1998 — MEMASTIKAN KEMENANGAN PESERTA NEGARA

23. Tuan Wan Hanafiah bin Wan Mat Saman minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan apakah tindakan yang diambil dari sekarang ini agar Sukan Komanwel yang akan diadakan dalam tahun 1998 itu tidak hanya setakat menyediakan tempat-tempat pertandingan yang kagum, menciptakan persembahan pembukaan rasmi yang begitu indah tetapi pingat-

pingat semasa digondol oleh negara-negara lain.

Dato' Abdul Raman bin Suliman:
Soalan ini telah dijawab pada 27hb Oktober, 1992.

PERHUBUNGAN DIPLOMATIK DENGAN YUGOSLAVIA — MEMUTUSKAN

24. Tuan Fong Kui Lum minta Menteri Luar Negeri menyatakan mengapakah Malaysia memutuskan perhubungan diplomatik dengan Yugoslavia sedangkan negara-negara lain di dunia tidak berbuat demikian dan apakah kerugian yang dialami oleh Malaysia sejak perhubungan terputus.

Menteri Luar Negeri (Datuk Abdullah Haji Ahmad Badawi):
Malaysia memutuskan dengan Yugoslavia kerana membantah sikap keganasan negara tersebut terhadap negara-negara yang dahulunya menjadi sebahagian daripadanya. Seperti mana yang Ahli Yang Berhormat sedia maklum, semenjak itu keganasan pihak Serbia terhadap rakyat Bosnia masih berterusan dan semakin meningkat. Kini Kerajaan Belgrade telahpun dipulaukan oleh masyarakat antarabangsa. Keputusan Malaysia untuk memutuskan hubungan diplomatik adalah hak sesebuah negara dan kita telah mengambil tindakan demikian berdasarkan kepada pendirian kita.

Memandangkan bahawa negara bekas Yugoslavia sekarang dipulaukan dan dikenakan sekatan ekonomi yang baru sahaja diperketatkan, soal kerugian kepada Malaysia akibat tindakan kita tidak timbul.

**LANGKAWI/LABUAN —
MENAMBAH KELUASAN TANAH
RIZAB MELAYU**

25. Tuan Haji Nik Abdullah bin Nik Arshad minta Menteri Pembangunan Luar Bandar menyatakan:-

- (a) dalam usaha memajukan Langkawi dan Labuan, harga tanah di kedua-dua pulau itu melambung. Berapa peratus dan luas mana tanah di setiap pulau itu diperuntukkan kepada rizab Melayu atau Bumiputera dan seluas mana pula tanah yang bukan rizab dimiliki oleh orang Bumiputera dan syarikat Bumiputera;
- (b) apakah langkah-langkah yang diambil bagi menghalang tanah orang Melayu bertukar tangan; dan
- (c) apakah usaha-usaha yang dilakukan untuk menambah tanah orang Melayu di kedua-dua pulau itu.

Setiausaha Parlimen Kementerian Pembangunan Luar Bandar (Dato' Haji Mohamed bin Jamrah):

- (a) Semenjak Labuan diisytiharkan sebagai Pusat Kewangan Luar Pesisir Pantai Antarabangsa pada 1hb. Oktober, 1990 tempo pembangunan di pulau kecil ini agak rancak. Ini membuatkan spekulasi hartanah melambung naik. Fenomena ini tidak dapat dielakkan oleh kerana kira-kira 96% dari tanah daratan kepulauan Labuan adalah tanah milik. Purata kenaikan hartanah ialah 2 ke 3 kali ganda

bergantung kepada kedudukan tanah tersebut.

Tidak ada Rizab Melayu di Pulau Labuan, tetapi terdapat 3 kawasan rizab natif sebagai perkampungan yang didiami oleh natif. Bagi rizab natif tidak ada hakmilik tetapi ianya merupakan rizab yang dikawal oleh pemegang amanah bagi menentukan kelayakan seseorang natif yang dibolehkan mendiami perkampungan tersebut. Keluasan rizab natif ini ialah 48.5578 ekar.

Di samping itu terdapat hakmilik tanah yang berpegang kepada hakmilik natif. Kedudukannya boleh di mana-mana kawasan dan tidak semestinya di dalam kawasan yang dirizabkan. Bagi Labuan luas tanah yang berpegang kepada hakmilik natif ialah kira-kira 3,629.1570 ekar atau 20.3% daripada keseluruhan tanah milik di Labuan. Tanah ini hanya boleh dimiliki oleh mereka yang diiktiraf sebagai natif mengikut Interpretation (Defination of Native) (Ordinance) (Sabah) 1952 Cap. 64.

Tanah milik yang dipegang di bawah hakmilik bebas ialah seluas 14,485.178 ekar. Walau bagaimanapun, tidak ada statistik peratusan mengenai pemilikan tanah mengikut kaum, syarikat atau individu dibuat.

- (b) Bagi Wilayah Persekutuan Labuan pemilik natif ialah

mereka yang bertaraf kerakyatan Negeri Sabah mengikut Interpretation (Definition of Native) (Ordinance) (Sabah) 1952 Cap 64 dan tidak semestinya Melayu. Oleh itu, terdapat mereka yang berketurunan Cina atau India yang diiktiraf sebagai Natif dan boleh memiliki tanah hakmilik Natif. Selagi tanah milik yang dipegang di bawah hakmilik Natif, maka ianya tidak boleh dipindahmilik, dipajak atau diturunmilik (dipusakai) kepada bukan Natif. Cagaran pula hanya dibolehkan kepada Institusi-institusi Kewangan yang dibenarkan mengikut Seksyen 17 Ordinan Tanah (Sabah) 1930 Cap. 8.

Walau bagaimanapun, tanah yang dipegang di bawah hakmilik Natif hanyalah untuk tujuan pertanian. Oleh itu, terdapat permohonan untuk menukar status hakmilik tanah natif kepada hakmilik bebas yang dibolehkan mengikut Seksyen 75 Ordinan Tanah (Sabah) 1930 Cap. 68 untuk tujuan kediaman, perniagaan atau industri. Sehingga sekarang terdapat kira-kira 64 permohonan menukar status hakmilik tanah natif kepada hakmilik bebas. Bagi menjamin supaya tanah hakmilik bebas tidak terlepas tanah dengan mudah, maka ianya dikenakan sekatan kepentingan tidak boleh dipindahmilik, dipajak atau dicagar tanpa mendapat kebenaran Jawatankuasa Kerja Tanah Wilayah Persekutuan Labuan.

- (c) Keluasan tanah darat bagi kepulauan Labuan hanyalah seluas 22,682 ekar. Keseluruhan tanah telah diberi milik kecuali 4% tanah Kerajaan yang pada amnya diliputi paya bakau. Oleh itu adalah sukar untuk menambah tanah-tanah milik Natif dengan menukar tanah Kerajaan kepada jenis milik ini. Walau bagaimanapun, setiap pembangunan tanahmilik atau tanah yang ditebusguna ditetapkan dengan syarat pemilikannya dikhaskan tidak kurang daripada 30% kepada bumiputera.

RUMAH PANGSA SERI KOTA, CHERAS — DAKWAAN KEKOSONGAN

26. Tuan Wee Choo Keong minta Perdana Menteri menyatakan:-

- (a) kenapakah lebih daripada 70 unit rumah pangsa di Seri Kota, Cheras dibiarkan kosong;
- (b) kenapakah terdapat banyak mangsa-mangsa kebakaran dan banjir dibiarkan tanpa perumahan apabila terdapat banyak rumah pangsa di Seri Kota dibiarkan kosong; dan
- (c) berapakah kerugian sewa telah dialami oleh DBKL dengan menyimpan 70 unit rumah pangsa di Seri Kota, Cheras. Sila berikan butir-butir penuhnya.

**Dato' Dr. Suleiman bin
Mohamed:**

- (a) Dakwaan bahawa terdapat kekosongan sebanyak 70 unit di

Perumahan Awam Seri Kota, Cheras dan dibiarkan kosong adalah kurang tepat. Kekosongan yang terdapat pada 4hb. Ogos, 1992 adalah kekosongan "semasa" pada tarikh tersebut apabila berlaku pemindahan penghuni rumah tersebut secara berperingkat ke unit-unit rumah kos rendah yang telah disiapkan oleh Syarikat Pandan Maju untuk bekas-bekas setinggan yang tinggal sementara di perumahan awam berkenaan. Kekosongan pada tarikh itu ialah 48 unit sahaja.

Langkah-langkah sewajarnya telah diambil untuk menawarkan unit-unit tersebut kepada mangsa-mangsa kebakaran Kampung Datuk Keramat pada tahun 1986 yang masih lagi menduduki unit-unit untuk dijual di Gombak Fasa II. Mereka yang tidak mampu untuk membeli unit yang sedang diduduki telah ditawarkan unit-unit kosong di Seri Kota. Proses tawaran kepada mereka mengambil masa kerana mangsa-mangsa kebakaran tersebut memerlukan Jabatan pengurusan Perumahan memindahkan mereka secara berkelompok. Tawaran telah dibuat pada Mei 1992 tetapi mereka masih belum berpindah ke unit-unit yang ditawarkan dan masih lagi berunding dengan pihak Jabatan pengurusan Perumahan, Dewan Bandaraya Kuala Lumpur.

- (b) Menyediakan tempat kediaman alternatif kepada mangsa-mangsa bencana alam bukanlah

fungsi Dewan Bandaraya Kuala Lumpur secara khusus. Tindakan Dewan Bandaraya Kuala Lumpur pada masa-masa yang lepas adalah sebagai tanda perikemanusiaan khasnya apabila bilangan yang terlibat adalah kecil dan pada ketika itu ada unit-unit perumahan awam yang kosong. Selain dari itu, keutamaan adalah kepada setinggan unit kediaman di atas tanah Kerajaan yang akan dibangunkan. Setinggan-setinggan di tanah persendirian tidak diberi keutamaan.

- (c) Secara umumnya apabila sesebuah unit itu ditinggal kosong, Dewan Bandaraya Kuala Lumpur akan mengalami kekurangan pendapatan sebanyak RM95.00 sebulan. Memandangkan terdapat 48 unit yang kosong, dengan itu DBKL mengalami kekurangan pendapatan sebanyak RM4,560.00 sebulan.

LETUPAN AKIBAT LALUAN JET TENTERA ASING

27. Dr. Sanusi Daing Mariok minta Menteri Pertahanan menyatakan apakah langkah Kerajaan untuk mengelakkan daripada berulangnya kejadian letupan yang berpunca daripada laluan jet tentera asing seperti yang berlaku baru-baru ini.

Timbalan Menteri Pertahanan (Dato' Wan Abu Bakar bin Wan Mohamed):

Sebarang penerbangan di dalam ruang udara Malaysia oleh pesawat tentera asing adalah dengan kelulusan pihak

berkuasa. Walau bagaimanapun, melalui projek Martello TUDM akan lebih berkemampuan untuk mengelak atau mencegah daripada berlakunya penerbangan yang sedemikian.

KUOTA PENDIDIKAN — KRITERIA BUMIPUTERA BUKAN BUMIPUTERA

28. Tuan Lim Guan Eng minta Menteri Pendidikan menyatakan:-

- (a) mengapakah pihak Kerajaan masih belum mencapai dan memenuhi kuota 45:55 penuntut bukan bumi dan bumi di universiti-universiti tempatan sungguhpun ia telah dijanjikan dalam tahun 1978 dan bilakah ia akan dicapai;
- (b) adakah Kerajaan Pusat bersedia menggunakan formula sama iaitu 45:55 bukan bumi: bumi untuk mengagihkan biasiswa dan pinjaman kepada pelajar-pelajar dan kalau tidak mengapa;
- (c) adakah pihak Kementerian enggan menyokong cadangan DYMM Sultan Johor agar Kerajaan membina lebih banyak universiti agar menjimatkan tukaran wang asing ekoran menghantar anak kita belajar ke luar negeri.

Dr. Fong Chan Onn:

- (a) Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, sebenarnya Kerajaan telahpun melaksanakan kuota pengambilan pelajar ke universiti-universiti tempatan mengikut kadar 55% Bumiputera dan 45% Bukan

Bumiputera secara keseluruhan. Kadar ini telah mula dilaksanakan secara berperingkat-peringkat sejak tahun 1978 dan kuota ini telah dicapai sejak kemasukan pada sesi 1984/1985.

- (b) Pemberian biasiswa tidak diberi mengikut kuota, sebaliknya kriteria paling utama diambilkira ialah pendapatan dan taraf sosio-ekonomi keluarga. Kriteria lain yang seterusnya ialah tahap pencapaian akademik, kegiatan kokurikulum dan kesesuaian kursus mengikut keperluan negara.
- (c) Kriteria keperluan dan sistem merit untuk pemberian biasiswa memang digunakan oleh Kerajaan. Walau bagaimanapun, faktor sosio-ekonomi adalah satu lagi kriteria yang tidak kurang pentingnya untuk diambilkira dalam hal tersebut. Pertimbangan ini adalah sesuai dan selaras dengan hasrat Kerajaan untuk mengurangkan kadar kemiskinan serta membantu pelajar-pelajar miskin melanjutkan pelajaran mereka.
- (d) Untuk membina sesebuah universiti memerlukan peruntukan yang besar. Selain daripada itu, pihak universiti akan mengalami masalah untuk mendapatkan pensyarah-pensyarah terutamanya dalam bidang-bidang tertentu dan seterusnya mengekalkan perkhidmatan mereka di universiti tersebut. Kerajaan juga masih perlu menghantar pelajar-pelajar

ke luar negara untuk mengikuti kursus-kursus yang tertentu dan pasti masih ada lagi pelajar-pelajar persendirian yang lebih suka melanjutkan pelajaran mereka ke luar negara dengan alasan yang hanya diketahui oleh mereka dan ibu bapa mereka. Walau bagaimanapun, Kementerian Pendidikan sentiasa peka terhadap permintaan untuk meluaskan peluang-peluang pendidikan tinggi di dalam negeri. Atas sebab inilah Kerajaan telah pun meluluskan supaya Universiti Malaysia Sarawak dibina.

KANAK-KANAK YATIM-PIATU BOSNIA

29. Tuan Haji Ibrahim bin Jendol minta Menteri Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat menyatakan bagaimanakah caranya pihak Kerajaan melaksanakan pengendalian pengambilan kanak-kanak yatim-piatu Bosnia serta langkah-langkah bagi memastikan supaya tidak berlakunya jual-beli kanak-kanak dan lain-lain penganiayaan.

Setiausaha Parlimen Kementerian Perpaduan Negara dan Pembangunan Masyarakat (Tuan Yong Khoo Seng): Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, jawapan bagi pertanyaan berkaitan dengan perkara ini telah dijawab dalam Dewan yang mulia ini pada 28.10.1992. Ahli Yang Berhormat bolehlah merujuk kepada jawapan bagi pertanyaan Ahli Yang Berhormat dari Maran.

"PARABOLA DISC/SATELLITE" — PENGHARAMAN

30. Puan Rohani binti Abd. Karim minta Menteri Penerangan menyatakan

tentang pengharaman penggunaan atau pemasangan "parabola disc/satellite" oleh pengguna-pengguna. Apakah tindakan seterusnya terhadap penggunaan alat tersebut.

Timbalan Menteri Penerangan [Tuan Railey bin Haji Jaffrey:] Jawapan ini adalah sama seperti jawapan kepada soalan Yang Berhormat dari Kimanis yang dijawab pada 5/11/1992 oleh Yang Berhormat Menteri Tenaga, Telekom dan Pos dalam Dewan yang mulia ini. Kementerian ini tidak ada perkara baru maklumat tambahan untuk ditambahkan pada jawapan tersebut.

PERUNTUKAN RM400,000 DISALURKAN KE KAWASAN UMNO SABAH

31. Tuan Taimin Lumaing minta Menteri Belia dan Sukan menyatakan sama ada peruntukan kewangan Kerajaan yang sememangnya dipungut dari pembayar cukai boleh disalurkan kepada ketua-ketua parti politik yang tidak memegang jawatan langsung dalam Kerajaan. Kalau tidak, adakah Kerajaan sedar bahawa baru-baru ini Menteri Belia dan Sukan Persekutuan telah mendedarkan peruntukan Kerajaan sebanyak \$400,000 kepada Ketua Bahagian UMNO Sabah. Dan adakah tindakan ini tidak bercanggah dengan Perintah Perbendaharaan atau adakah dasar seperti ini dibolehkan oleh Perintah Perbendaharaan (Treasury Instruction).

Dato' Ismail bin Said: Peruntukan empat ratus ribu ringgit tersebut adalah dikeluarkan daripada satu Peruntukan Khas bagi maksud membekalkan peralatan sukan kepada 20 Kawasan Parlimen di Sabah.

Dalam hal ini, Kementerian Belia dan Sukan telah mematuhi Perintah Perben-daharaan dengan menyalurkan perun-tukan itu kepada Jabatan Belia dan Sukan Negeri Sabah.

**KEZALIMAN KE ATAS
BOSNIA-HERZEGOVINA —
TINDAKAN OIC**

32. Dato' Dr. Affifuddin bin Haji Omar minta Menteri Luar Negeri men-yatakan apakah tindakan OIC sehingga kini terhadap pencabulan orang-orang Serbia ke atas Bosnia-Herzegovina. Adakah OIC bercadang minta supaya orang-orang yang bertanggungjawab melakukan "atrocities" terhadap rakyat Bosnia dibicarakan seperti yang di-lakukan ke atas pemimpin Nazi selepas Perang Dunia Kedua dahulu.

Menteri Luar Negeri [Datuk Abdullah bin Haji Ahmad Badawi]: Sejak pencabulan orang-orang Serbia ke atas Bosnia-Herzegovina diketahui oleh dunia, Pertubuhan Persidangan Islam (OIC) adalah merupakan pertu-buhan antarabangsa yang pertama mengambil tindakan membela nasib rakyat Bosnia. Negara-negara anggota OIC sentiasa bergerak sebagai satu kumpulan di forum-forum antarabangsa seperti Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) dan Pergerakan Negara-negara Berkecuali (NAM) untuk men-desak negara-negara lain mengecam tindakan Serbia dan melindungi rakyat Bosnia serta mengambil tindakan terhadap pihak yang melakukan "atroci-ties" terhadap rakyat Bosnia. Di atas desakan ini, Majlis Keselamatan Bangsa-bangsa Bersatu (UNSC) pada bulan Oktober, 1992 yang lalu telah meluluskan ketetapan 780 yang mem-bolehkan penubuhan sebuah

Suruhanjaya Pakar (Commission of Experts) bagi menyelidik dan meng-analisa laporan-laporan berhubung kekejaman, pembunuhan beramai-ramai dan "ethnic cleansing" yang dilakukan terhadap rakyat Bosnia. Ini adalah merupakan langkah pertama di dalam membicarakan pihak yang ber-tanggungjawab melakukan "atrocities" terhadap rakyat Bosnia.

RANG UNDANG-UNDANG

**RANG UNDANG-UNDANG PER-
BEKALAN 1993**

DAN

USUL

**ANGGARAN PEMBANGUNAN
1993**

Jawatankuasa

Aturan Urusan Mesyuarat di-bacakan bagi menyambung semula per-timbangan atas Rang Undang-undang Perbekalan 1993 dan Usul Anggaran Perbelanjaan Pembangunan 1993 dalam Jawatankuasa sebuah-buah Majlis". **[Hari Keenam]**

Majlis bersidang dalam Jawatan-kuasa.

Tuan Yang di-Pertua **mempenge-rusikan Jawatankuasa]**

Maksud B.20 [Jadual] —

Maksud P.20 [Anggaran Pem-bangunan, 1993] —

Tuan Pengerusi: Yang Berhormat Timbalan Menteri, sila sambung.

3.35 ptg.

Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri [Tuan Chua Jui Meng]: Tuan Pengerusi, lead agency yang ketiga ialah Kementerian Sumber Manusia yang bertanggungjawab terhadap latihan dan pembangunan sumber manusia.

Yang keempat, Unit Penyelarasan Pelaksanaan JPM adalah bertanggungjawab terhadap kemudahan infrastruktur; dan kelima ialah Kementerian Kewangan bertanggungjawab terhadap kemudahan kewangan.

Bagi memenuhi keperluan kewangan IKS, pihak Kerajaan telah menjalankan beberapa skim pinjaman mudah oleh Bank Pembangunan, MIDF, Bank Industri dan beberapa bank perdagangan yang lain melalui Skim Jaminan Kredit.

Dari segi kemudahan penyediaan tapak kilang, ianya diawasi dan dikordinasikan oleh Unit Penyelarasan Pelaksanaan di mana ia merupakan lead agency yang bertanggungjawab untuk IKS. MITI mempunyai dua program iaitu pembangunan taman perindustrian IKS di Mukim Batu, Kuala Lumpur dan pembangunan tapak-tapak perkilangan IKS di seluruh negara. Pembangunan kawasan-kawasan ini dilaksanakan oleh MIEL iaitu anak syarikat MIDF yang merupakan agensi di bawah MITI. Tujuan MITI membangunkan tapak-tapak kilang adalah untuk mencapai matlamat berikut:

- (a) mengadakan kawasan industri yang teratur dan terkawal dari segi perancangan dan kelulusan pihak berkuasa bagi melicinkan operasi pengusaha-pengusaha;

- (b) menyediakan kemudahan-kemudahan infrastruktur yang terbaik sebagai asas kepada perkembangan industri-industri yang akan ditempatkan di tapak cadangan;

- (c) menyediakan bangunan-bangunan kilang untuk industri kecil dan sederhana dan memberi peluang kepada pengusaha-pengusaha IKS khususnya bumiputera untuk memilikinya melalui penjualan atau sewaan bangunan-bangunan kilang tersebut dengan harga yang serendah mungkin;

- (d) mewujudkan satu golongan pengusaha-pengusaha IKS khususnya bumiputera yang terlatih yang mempunyai laluan kepada kemudahan-kemudahan pemasaran, khidmat nasihat dan bimbingan; dan

- (e) menyediakan peluang pekerjaan dan kemudahan bagi mengadakan pertumbuhan aktiviti-aktiviti perniagaan yang berkaitan.

Merujuk kepada pertanyaan wakil dari Santubong mengenai penyebaran maklumat di atas program-program pembangunan IKS....

Tuan Lau Dak Kee: [Bangun]

Tuan Pengerusi: Ipoh bangun, Yang Berhormat.

Tuan Chua Jui Meng: Tuan Pengerusi, tiada masa, minta maaf. Kita sudah melampaui masa.

Pembangunan IKS, sukacita dimaklumkan bahawa MITI telah menubuhkan Pusat Maklumat Tekno-

logi Perindustrian dan penubuhan sudut MITI di pejabat-pejabat cawangan di seluruh negara untuk menyebarkan maklumat-maklumat kepada usahawan-usahawan IKS. Di samping itu maklumat-maklumat mengenai program pembangunan yang dilaksanakan oleh Kementerian ini turut disebar ke seluruh negara melalui bengkel-bengkel, seminar-seminar dan majlis-majlis dialog yang dianjurkan oleh MITI dan agensi-agensi pembangunan yang lain.

Tuan Pengerusi, sebelum saya beralih kepada perkara-perkara yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bagan Serai, perlu bagi saya menjelaskan kepada Ahli Yang Berhormat dari Ipoh iaitu Kerajaan Malaysia telah menandatangani Perjanjian Jaminan Pelaburan (IGA) dengan Republik Rakyat China pada 21hb November, 1988. Tujuan mengadakan perjanjian ini adalah untuk mewujudkan keadaan-keadaan yang baik untuk menggalakkan dan memberi perlindungan timbal-balas kepada pelaburan-pelaburan dan kepentingan-kepentingan pelabur dari kedua-dua negara, Malaysia dan PRC. Di samping itu, selain daripada menggalakkan pelaburan kedua-dua negara, perjanjian ini juga dijangka mempereratkan kerjasama ekonomi di antara kedua-dua negara.

Tuan Pengerusi, mengenai perkara yang diutarakan oleh Yang Berhormat dari Bagan Serai, sukacita dimaklumkan bahawa tindakan-tindakan telahpun diambil bagi memastikan peristiwa kemalangan industri yang dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari kawasan Bagan Serai tidak berulang lagi. Di antara tindakan yang telah diambil oleh jabatan-jabatan

yang berkaitan terus dengan pengawasan operasi perkilangan, ialah mengarahkan pihak pengurusan kilang tersebut mematuhi sepenuhnya prosedur memulakan operasi, dengan izin, setup operation procedure pada setiap masa. Orang ramai tidak perlu bimbang dengan kejadian tersebut kerana keadaan adalah terkawal.

Berhubung dengan tuntutan pampasan dan faedah perubatan yang boleh diperolehi selain daripada membuat tuntutan-tuntutan daripada SOCSO, mangsa-mangsa kejadian boleh membuat tuntutan kepada pihak syarikat berkenaan melalui prosedur mahkamah berdasarkan peruntukan undang-undang yang terpakai di masa ini.

Adalah menjadi hasrat Kerajaan untuk membangunkan industri di kawasan-kawasan yang kurang maju dan negeri-negeri yang membangun di negara ini.

Usaha-usaha untuk menempatkan industri baru dan penempatan semula bagi industri yang wujud dan berkembang adalah didorongkan. Walau bagaimanapun, penempatan industri perlu dijalankan secara teratur, dan industri-industri hanya digalakkan menempatkan kilang-kilang mereka di kawasan-kawasan perindustrian atau kawasan-kawasan khas yang ditentukan oleh industri. Pembangunan kawasan-kawasan industri ini adalah dirancang oleh Kerajaan Negeri kerana pentadbiran tanah merupakan bidangkuasa Kerajaan Negeri. Pihak Kerajaan Pusat hanya dapat membantu membekalkan infrastruktur yang diperlukan sekiranya Kerajaan Negeri bersetuju membangunkan kawasan-kawasan industri itu.

Kawasan-kawasan yang dibangunkan dengan kemudahan-kemudahan ini sahaja tidaklah dapat menjamin negeri itu atau kawasan yang kurang maju itu seperti Bagan Serai dapat dibangunkan, kerana keputusan untuk menempatkan kilang-kilang adalah merupakan pilihan para pelabur sendiri. Keputusan mereka untuk menempatkan kilang-kilang di sesuatu kawasan adalah ditentukan oleh beberapa faktor, antaranya ialah:

- (i) kemudahan-kemudahan yang diperolehi seperti infrastruktur dan pengangkutan;
- (ii) kemahiran tenaga kerja yang bersesuaian;
- (iii) kos pengendalian di sesuatu tempat berbanding dengan tempat yang lain;
- (iv) kemudahan untuk mendapatkan bahan-bahan mentah dan sebagainya;

Dengan itu kerjasama antara Kerajaan dengan para pelabur adalah penting untuk pengagihan industri-industri dan membangunkan sesuatu kawasan perindustrian. Pihak Kerajaan akan terus berusaha mendorong membangunkan industri-industri yang bersesuaian kepada kawasan-kawasan yang berkeanaan.

Tuan Pengerusi, sekali lagi saya ingin mengambil kesempatan untuk mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Ahli-ahli Yang Berhormat yang telah membangkitkan perkara-perkara dan yang telah membuat cadangan-cadangan yang bernas terhadap prestasi dan juga masa hadapan Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri. Sekian, terima kasih.

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$106,000,000 untuk Maksud B.20 di bawah Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$106,000,000 untuk Maksud B.20 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$52,380,010 yang disebutkan untuk Maksud P.20 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1993 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan dan disetujui.

Wang sebanyak \$52,380,010 untuk Maksud P.20 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1993.

**Maksud B.21 [Jadual] —
Maksud P.21 [Anggaran Pembangunan, 1993] —**

Tuan Pengerusi: Ahli-ahli Yang Berhormat, Kepala Bekalan B.21 dan Kepala Pembangunan P.21 di bawah Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna terbuka untuk dibahas. Ipoh.

3.42 ptg.

Tuan Lau Dak Kee [Ipoh]: Terima kasih. Tuan Pengerusi, saya ingin mengambil bahagian untuk membahaskan di bawah Perkara B.21 di bawah

Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna. Saya merujuk kepada Butiran 020000 — Perdagangan Dalam Negeri dan semua Aktiviti di bawahnya; dan juga saya merujuk kepada Butiran 030000 dan semua Aktiviti di bawahnya.

Tuan Pengerusi, saya ingin merujuk kepada perkara yang pertama. Pada 12hb ini, Yang Berhormat Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna telah menyatakan bahawa Menteriannya akan mempertingkatkan dan mengkuatkuasakan yang lebih ketat terhadap 649 jenis barangan yang telah dapat dikurangkan cukai ataupun dikecualikan daripada cukai yang baru diumumkan oleh Menteri Kewangan. Tuan Pengerusi, saya dapati bahawa banyak gerakan atau serbuan-serbuan terhadap banyak kedai-kedai runcit dan kedai-kedai kecil sahaja dan Menteriannya telah memberi beberapa amaran yang keras terhadap mereka jikalau mereka tidak menurunkan harga barangan yang tertentu itu, maka mereka akan menghadapi satu hakikat yang serius di bawah undang-undang.

Tuan Pengerusi, saya dapati juga bahawa ada pemeriksaan dijalankan di beberapa kompleks beli-belah dan juga amaran telah diberikan kepada mereka. Di sini, Tuan Pengerusi, saya hendak dapat tahu sejauhmanakah hasil tindakan pegawai-pegawai yang berkuatkuasa untuk memeriksa barangan-barangan sama ada ia telah dikurangkan harganya ataupun belum. Saya juga ingin tahu sama ada pegawai-pegawai ini faham mengenai 649 jenis barang ini, sama ada barangan ini diimport atau buatan tempatan dan sama ada ia perlu diturunkan harga atau tidak. Setiausaha Parlimen ada di sini dan

saya hendak tahu - saya ambil sebagai contoh pen 'Sheaffer' ini, sama ada ini patut diturunkan harga atau tidak, boleh jawab atau tidak? Sebab 649 jenis barang, ini satu senarai yang panjang. Pekedai-pekedai kecil, peniaga-peniaga kecil, tidak tahu sama ada perlu dikurangkan atau perlu diturunkan harga - tidak tahu.

Di sini saya ada beri satu contoh, hanya satu pen sahaja, iaitu 'Sheaffer'. Ini bukan buatan tempatan, mungkin ini diimport. Tetapi berapa kadarnya patut diturunkan? Berapa peratuskah diturunkan? Sama ada pegawai-pegawai pemeriksaan itu dapat memberi satu keterangan yang tepat sama ada berapa peratus daripada harganya patut diturunkan? Tetapi di sini, Tuan Pengerusi, didapati bahawa mereka hanya memberi amaran-amaran keras sahaja. Mereka hanya menangkap atau mendakwa pekedai-pekedai kecil, peniaga-peniaga kecil. Mengapa hendak menyusahkan orang-orang yang menjalankan kegiatan perusahaan kecil di kampung-kampung terpencil, di kampung-kampung baru dan di tempat-tempat tepi jalan? Sepatutnya sebelum sesuatu serbuan ataupun pemeriksaan dijalankan, Menteriannya patut memberi satu kursus khas kepada pegawai-pegawai mereka agar mereka boleh mengumumkan kepada semua peniaga-peniaga, tak kira mereka besar atau kecil, supaya mereka dapat memahami bahawa setiap barangan yang patut diturunkan harga itu diturunkan, tetapi mereka tidak tahu. Saya dapati bahawa beberapa kenyataan telah dibuat oleh Menteri dan Timbalan Menteri bahawasanya apabila pegawai-pegawai Kementerian ini menjalankan suatu pemeriksaan, mereka dapati bahawa ramai peniaga-peniaga kecil tidak tahu sama ada barangan itu patut diturunkan

harga atau tidak. Beberapa kenyataan telah dibuat. Ini menunjukkan satu kelemahan dari segi Kementeriannya apabila menjalankan satu kegiatan pemeriksaan barangan-barangan di bawah undang-undang yang tertentu itu.

Di sini, walaupun pada kemudiannya satu senarai telah disiarkan untuk public consumption, dengan izin, tetapi hanya diquotekan di bawah kod tarif. Siapa tahu "0100", mungkin 10 kali kosong, tak tahu.

Bolehkah Setiausaha Parlimen memberitahu saya — pen ini di bawah kod tarif apa? Bolehkah? Dia tidak tahu, dia tidak tahu. Takkan semua Pegawai-pegawai tahu! Semua peniaga-peniaga kecil tahu! Semua peniaga-peniaga runcit tahu? Mereka tidak tahu. Maka inilah satu kelemahan yang dihadapi oleh masyarakat kita, oleh itu Kementeriannya patutlah memberi keterangan yang lebih lanjut dan tidak menyusahkan orang-orang yang menjalankan kegiatan perniagaan runcit dan perniagaan kecil serta sederhana.

Tuan Pengerusi, di sini juga saya dapati bahawa Menteri telah menyatakan bahawa ada 530 kes aduan terhadap sewa-beli baru-baru ini, tetapi hanya 53 kes yang dapat dihasilkan. Ini bermakna ada 477 kes ataupun aduan yang tidak dapat dihasilkan sebagai kes. Saya hendak tahu, walaupun Timbalan Menteri sendiri telah menyatakannya dua, tiga bulan lebih awal lagi, seperti kenyataannya pada 13hb Julai tahun ini, yang menyatakan bahawa Kementeriannya akan merangka satu kod etika sewa-beli - sudah dua bulan etika ini dan ia sudah terang, tetapi apakah kesannya? Saya hendak tahu, apakah alasan-alasan yang muna-

sabah dapat di terangkan di Dewan yang mulia ini bahawa terdapat 477 kes yang belum dapat dihasilkan sebagai kes.

Tuan Pengerusi, di sini saya juga ingin menyebut sedikit sebanyak mengenai kekurangan bahan-bahan binaan, khasnya bekalan simen.

Tuan Pengerusi, saya dapati bahawa Menteri dan Timbalan Menteri telah menyatakan baru-baru ini, pada 12hb September, di Shah Alam iaitu "Menteri telah sedar bahawa kekurangan ataupun, shortage of cement, telah berbangkit semula dan ianya, saya quote, dengan izin, is worsen in the last week in a sudden shortage."

Tuan Pengerusi, beberapa kali perkara berkenaan dengan kekurangan pengeluaran simen yang dihadapi oleh bidang pembinaan telah dibincangkan di Dewan ini dan banyak soalan-soalan yang telah dibangkitkan serta banyak kenyataan-kenyataan telah diterangkan oleh Kementerian ini dan tawaran-tawaran seperti kod etika dan pemeriksaan barangan telah dijalankan beberapa kali, tetapi perkara ini masih wujud, masih dibangkitkan. Kenapa, Tuan Pengerusi? Saya tidak tahu, mungkin ada alasan-alasan yang tidak dapat diterangkan, mungkin ada sebab-sebab yang disembunyikan oleh Kementerian. Oleh itu, walaupun ada banyak undang-undang yang dibuat untuk mengawal harga barangan yang boleh diperketatkan, boleh diperkuatkuasakan, tetapi nampaknya tidak membawa apa-apa hasil, khasnya barangan seperti simen.

Tuan Pengerusi, mengapa perkara ini berulang kali dan nampaknya Kementerian Perdagangan Dalam

Negeri dan Hal Ehwal Pengguna tidak dapat mengambil apa-apa langkah yang sesuai dan dapat dipercayai oleh masyarakat bahawa Kementerian ini betul-betul dapat menjalankan kegiatan ataupun tugasnya yang telah diamanahkan kepada mereka dengan betul-betul berkesan.

Tuan Pengerusi, apakah sebabnya ini? Saya hendak mengkaji sedikit tentang perkara kekurangan simen ini. Sedar atau tidak bahawa di negara ini iaitu di Semenanjung Malaysia ada tujuh kilang simen dan ada dua kilang memproses simen di Sabah dan Sarawak — satu di Sabah dan satu di Sarawak. Maka takkanlah kekurangan simen sentiasa dihadapi dan menyerang masyarakat, khasnya di dalam bidang pembinaan. Saya tidak tahu mengapa itu boleh terjadi. Adakah kerana undang-undang tidak cukup? Adakah kerana kakitangan ataupun pegawai-pegawai penguatkuasa (enforcement officer) tidak cukup? Atau ada alasan-alasan yang lain?

Tuan Pengerusi, mungkin ketujuh-tujuh kilang ini yang merupakan kilang besar, mempunyai tulang belakang yang besar, berpengaruh besar dan mungkin orang-orang atasan ataupun director dan co-director mempunyai proxy yang besar dan kuat, seperti badan-badan yang tertentu, maka pegawai-pegawai itu tidak berani, walaupun mereka memeriksa kilang tersebut, tetapi mereka enggan hendak membawa mereka ke hadapan pengadilan.

Tuan Pengerusi, adakah perkara ini patut diwujudkan semula? Di sini saya juga mendapati, pada bulan Jun tahun ini, kekurangan simen telah merebak di merata-rata tempat, tetapi Menteri hanya sedar pada pertengahan bulan

September. Mengapa? Kesatuan Pembangunan Malaysia telah menyatakan tentang kekurangan simen begitu serius sehingga sebanyak 1 milion pack. Menteri Perdagangan Dalam Negeri telah menyatakan “Oh, kita akan ambil tindakan, kita akan menjalankan kegiatan pemeriksaan terhadap mereka yang menyorok simen”. Cakap besar, tetapi hasilnya kecil. Mengapa? Memang ada sesuatu sebab.

Jadi, saya minta Menteri yang berkenaan dapat memberi satu ataupun beberapa jawapan yang munasabah. Janganlah menyebelahi pihak pengilang ataupun menyebelahi kepada orang-orang yang berpengaruh kuat di dalam badan-badan tertentu.

Tuan Pengerusi, selain daripada itu kekurangan simen bukan satu contoh utama ataupun isolated, tetapi begitu juga dengan gas memasak. Kekurangan gas memasak merebak di beberapa tempat di Peninsular Malaysia.

Tuan Pengerusi: Bolehkah Yang Berhormat gulung? Sudah sampai masa.

Tuan Lau Dak Kee: Okay. Terima kasih. Gas memasak ataupun gas dapur itu siapa yang pegang? PETRONAS, SHELL, ESSO — semuanya adalah kompeni-kompeni ataupun syarikat-syarikat besar. Bukannya peniaga-peniaga kecil yang dapat membuat gas memasak, gas dapur. Siapa yang pegang? Siapa yang menjadi pengedar? Memanglah syarikat-syarikat besar kerana mereka kuat. Bukan hanya kuat dalam kewangan, kuat dalam kedudukan, kuat dalam pengaruh, maka perkara ini semakin lama semakin serius sehingga ke satu tahap di mana penggunaanya tidak tahan lagi,

mereka barulah ambil tindakan dan mereka memberi beberapa alasan. Mereka kata, "Oh, kerana ada kelemahan teknikal di Pelabuhan Johor Bahru." Kelemahan teknikal mewujudkan kekurangan gas.

[Timbalan Yang di-Pertua mempergunakan Jawatankuasa]

Adakah alasan-alasan ini dapat diterima di sini? Kelemahan teknikal daripada satu pelabuhan yang begitu besar di Johor Bahru, maka kelemahan teknikal tidak dapat diatasi dengan serta-merta. Ini menunjukkan satu kelemahan oleh pengurusan pelabuhan dan juga satu kelemahan yang disengajakan untuk mengambil kesempatan daripada pengeluaran mereka oleh syarikat-syarikat besar seperti PETRONAS, SHELL, ESSO dan lain-lain lagi.

Tuan Pengersi, saya minta...

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Kiat): Yang Berhormat, masa sudah cukup untuk Yang Berhormat.

Tuan Lau Dk Kee: Dua saat lagi, ya. Saya minta Menteri yang berkenaan memberi satu jaminan di Dewan Parlimen ini bahawa perkara yang saya sebut itu tidak akan berulang lagi. Boleh atau tidak? Kalau boleh, letaklah jawatannya.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Nilam Puri.

4.04 petang.

Tuan Haji Mohamad bin Sabu (Nilam Puri): Tuan Pengerusi, saya ingin menyentuh Bahagian P.21 iaitu Bahagian Pembangunan yang memakan belanja lebih RM8 juta. Di antara

objektifnya ialah untuk melindungi kepentingan pengguna. Itulah objektif utama strategi Belanjawan yang dikemukakan.

Saya ingin menyentuh beberapa perkara terutama sekali jaminan pada tahun hadapan. Jaminan utama sekali ialah jaminan kawalan inflasi. Pihak CAP iaitu Persatuan Pengguna Pulau Pinang meramalkan inflasi akan meningkat di antara 5% hingga 20%. Satu benda yang pasti kerana mereka ini membuat kajian direct kepada pengguna dan sudah tentu yang akan naik harga ialah benda-benda yang paling utama iaitu keperluan harian seperti sayur dan ikan. Ini kajian yang dibuat secara teliti oleh pihak CAP iaitu kenaikan 15% harga barang yang akan berlaku tahun hadapan. Kenaikan ini sudah tentu akan dirasakan semua oleh pengguna terutama sekali oleh orang kampung. Kita sudah cakap benda ini tetapi diulang lagi supaya pihak Kementerian mengambil satu perkara yang amat serius iaitu jaminan tahun hadapan ialah jaminan inflasi yang terutama sekali penduduk desa akan kena.

Kalau kita pergi ke Langkawi, penduduk Langkawi mengeluh. Kata mereka, "Apa gunanya pelabuhan bebas jikalau barang-barang makanan keperluan mereka semuanya, hampir kesemuanya lebih tinggi daripada barang-barang keperluan makanan di Semenanjung. Cili kering sampai ke minyak masak, barang-barang penggunaan harian, hampir kesemuanya lebih tinggi daripada Semenanjung. Penduduk-penduduk pribumi Langkawi sampai telah merungut, kalau begini keadaannya, lebih baik tidak ada pelabuhan bebas yang dijamin kepada mereka ialah kenaikan

harga barang. Apakah Kerajaan ataupun pihak Kementerian Pengguna tidak mencari jalan sama ada barang-barang makanan yang dibawa daripada tanah besar terutama daripada Kedah atau dari Thailand, mereka ini disubsidikan perbelanjaan pengangkutan sama ada subsidi dalam bentuk penggunaan minyak diesel ataupun apa-apa sahaja yang difikirkan untuk mengurangkan kos transport untuk membawa bahan-bahan makanan utama daripada negeri Semenanjung, di pantai di Kedah itu atau dari Thailand ke Langkawi. Sebab rungutan majoriti rakyat di Langkawi ini, kalau setiap kali kita pergi, yang mereka tanya, yang mereka suruh kita bercakap, perkara inilah, termasuk mereka yang bertaraf Inspektor Polis pun kata mereka tidak mampu untuk hidup di Langkawi dengan inflasi yang begitu tinggi.

Jadi, pihak Kementerian carilah jalan bagaimana untuk murahkan barangan di Langkawi. Begitu juga di Johor Bahru. Penduduk Johor Bahru terpaksa bertanding dengan pengguna dari Singapura. Memang Wakil Rakyat dari Johor Bahru telah bercakap berkali-kali dan kita bercakap berkali-kali tetapi inilah aduan yang mereka kemukakan. "Kami terpaksa bertanding dengan pembeli dari Johor Bahru". Harga ikan dan sayur tidak mampu untuk mereka bertanding kerana pembeli dari Singapore, kita semua tahu, pendapatan yang lebih dan matawang mereka yang lebih tinggi. Oleh itu, seperti juga di Langkawi, carilah jalan bagaimana kalau boleh kita memberi kenaikan elaun kepada mereka ataupun cari jalan bagaimana boleh dimurahkan terutama sekali mereka yang berjawatan kerani, polis, tentera di Majidee. Mereka ini mengeluh tentang harga barang. Keluhan yang amat

sangat.

Kemudian pihak yang bertanggungjawab untuk menyerbu ataupun mempertahankan supaya harga barang tidak naik supaya mereka dapat menjalankan tugas tanpa takut. Kita hairan, Belanjawan yang dikatakan melegakan, hari pertama, sesetengah tempat harga susu tepung telah naik 25 sen, padahal Belanjawan itu tidak pun mengurang ataupun menambahkan cukai terhadap susu tetapi ada tempat, susu telah naik 25 sen. Ini adakah kerana peniaga-peniaga ini mengambil peluang di atas nama Belanjawan yang baru dikemukakan walaupun benda yang dijual itu, tidak ada kena-mengena yang diturunkan cukai atau dinaikkan cukai, mereka menaikkan harga.

Jadi, kita harap Penguatkuasa Kementerian ini, kalau tidak cukup pegawai, tambahkan pegawai lagi, minta lagi peruntukan tambahan kepada pihak Kementerian Kewangan untuk memperbanyakkan lagi pegawai-pegawai untuk bertindak secara berani, secara drastic untuk menyekat kenaikan harga barang terutama sekali barang-barang utama yang dihadapi oleh pengguna-pengguna khasnya di Langkawi dan di Johor Bahru. Bagi di Kelantan, kami di sudut harga barang harian agak bertuah sedikit kerana barang-barang Thailand masuk dengan agak mudah, sehingga kita dapat bandingkan, kalau kita makan makanan laut satu hidangan di Johor Bahru RM200, kita boleh makan makanan laut di Kelantan RM100. Ertinya perbezaan 100%.

Jadi, oleh kerana barangkali pengguna di Kelantan dengan pengguna di selatan Thai di sudut ekonominya, pendapatan per kapita

menggunakan harga barang tidak begitu ketara tidaklah seperti penduduk-penduduk Johor Bahru dan penduduk-penduduk Langkawi. Begitu juga seterusnya, sekali lagi pihak LPN ada mencadangkan untuk mengredkan semula beras. Kita bimbang bila beras ini digred semula, harganya juga akan disusun semula. Sekali lagi saya merayu kalau ada gred semula harga beras ini dan jenis beras ini, harganya jangan dinaikkan. Harga beras yang ada sekarang pun kita rasa bagi masyarakat desa dan masyarakat kampung telah berada di tahap yang cukup tinggi. Penanam-penanam padi di Kelantan dan di Kedah mereka memang menjual semua padi mereka kerana mereka mengharapkan subsidi yang diberi oleh LPN, oleh Kerajaan. Oleh itu, bila harga beras ini dinaikkan, yang kita bimbang mereka hendak membeli semula beras itu tidak berada dalam kemampuan mereka.

Sekali lagi kepada pihak Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, kami merayu kalau digred semula beras, jangan dinaikkan harga. Kalau boleh usaha turunkan sedikit harga beras kerana sekarang ini penduduk Malaysia walaupun penanam padi, semuanya boleh dikatakan membeli beras. Bukan lagi mereka mengilang dan untuk makan sendiri, tetapi mereka menjual padi untuk mendapatkan subsidi, untuk menambahkan pendapatan mereka.

Sekian.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Bukit Bintang. Selepas itu Yang Berhormat Setiausaha Parlimen diminta menjawab.

4.13 ptg.

Tuan Wee Choo Keong [Bukit Bintang]: Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada Maksud Bekalan 21, Butiran 020200 dan juga Butiran 020400, Harta Intelek dan juga Butiran 030100, Penguatkuasaan dan Butiran 030200, Hal Ehwal Pengguna dan saya akan membahaskan dengan sekaligus.

Tuan Pengerusi, di bawah Pendaftaran Syarikat (ROC), kita sering mendapat komplek atau aduan daripada orang awam bahawa pada masa mereka pergi ke pejabat ROC untuk mencari "file search", tiap-tiap kali mereka pergi tidak ada fail di stor dan alasannya bahawa fail tiada di stor ataupun fail hilang. Ini satu hakikat yang kita tidak sanggup, tidak boleh diterima oleh sesiapa pun oleh kerana tiap-tiap syarikat ada dua fail; satu fail digunakan oleh orang awam; dan satu fail digunakan sebagai fail dalaman dalam Pendaftaran Syarikat. Jikalau fail itu tiada di dalam stor dan beberapa kali orang awam pergi membuat carian. Kenapa Pendaftaran Syarikat tidak boleh memberikan kepada mereka atau orang awam fail dalaman pendaftaran syarikat? Kenapa? Oleh kerana hal ini, Pendaftaran Syarikat adalah satu perkara yang telah timbul beberapa kali di dalam Dewan yang mulia ini dan beberapa kali kita sudah mendapat jaminan daripada Menteri atau Timbalan Menteri dari Kementerian ini bahawa mereka akan mengatasi masalah ini.

Tetapi tiap-tiap tahun masih ada Ahli sama ada saya atau kawan saya yang di sebelah sana ada membangkitkan perkara ini. Perkara ini tidak diatasi. Kita perlu tahu maklumat sesuatu syarikat. Orang awam perlu

maklumat tiap-tiap syarikat ataupun syarikat di mana oleh kerana mereka hendak membuat joint-venture atau mereka hendak membuat perniagaan dengan mereka; mereka hendak membuat carian untuk menentukan sama ada siapa shareholder ataupun Director dan bank-bank juga sebelum mereka memberikan pinjaman, mereka juga mahu check. Kalau kita tidak berikan butiran atau maklumat ini, bagaimana kita hendak jalankan trading kita di dalam negara ini dengan terperinci?

Sudahlah, kita jangan lagi berikan alasan seperti, "Oh, kita akan mengatasi". Beritahu di dalam Dewan yang mulia ini, bagaimana dan kenapakah perkara ini tidak boleh diatasi dan kenapakah fail dalaman Pendaftar Syarikat tidak boleh diberi kepada orang awam semasa fail orang awam itu tidak boleh dijumpai ataupun sudah hilang.

Perkara kedua, mengenai Pendaftaran Syarikat ini, baru-baru ini saya ada menulis sepucuk surat kepada Pendaftar Syarikat mengadu satu perkara mengenai dengan MBf Finance — Tan Sri Loy Hien Heng, Chief Executive dan beliau menggunakan wang MBf Finance untuk membeli saham daripada MBf Finance sendiri. Beliau menggunakan satu syarikat, pura-pura untuk membeli alat-alat komputer dan beliau menggunakan wang ini untuk membeli rights issue daripada MBf Finance. Ini sudah bercanggah dengan Seksyen 67 Akta Syarikat. Saya sudah menulis sepucuk surat dan Pendaftar Syarikat memberikan saya jawapan apa; "Oh, ini tidak ada masa". Sama ada beliau ada membuat satu siasatan atau tidak kita tidak tahu. Ini sudah satu perkara yang sangat terang saya sudah berikan maklumat seperti invoices

yang digunakan dan jumlah wang RM10 juta, semua diberi kepada Pendaftar Syarikat. Wang itu berjumlah RM10,444,256. Saya sudah beri dan nombor invoices pun I-91-00335. Menggunakan invoices ini untuk mengeluarkan wang daripada MBf Finance Berhad. Apakah tindakan yang diambil? Hendak maklumat apa lagi? Maklumat seperti yang begini, dengan tarikh juga diberi kepada Pendaftar Syarikat, tarikhnya saya diberitahu invoices ini 6hb Disember dan wangnya dibayar daripada MBf Finance pada 6hb Disember 1991 juga dan tiada tindakan diambil.

Saya dimaklumkan bahawa di dalam Pendaftar Syarikat ada satu Bahagian Commercial Crime, dengan izin. Buat apa ada bahagian begitu? Kalau ada bahagian begitu dan tidak ambil tindakan, lebih baik kita tutup. Untuk apa? Untuk buat satu gambaran sahaja atau cosmetic, "Oh, kita ada satu bahagian", tetapi bahagian itu mungkin diarah jangan ambil tindakan oleh kerana Tan Sri Loy Hien Heng ini seorang protected species oleh kerana Kerajaan Barisan Nasional. Kalau tidak, sila ambil tindakan. Oleh kerana MBf Finance Berhad ini satu syarikat atau listed company dan syarikat awam (public company), kita tidak boleh memberikan peluang kepada seorang Tan Sri Loy yang terlibat sendiri di dalam skandal koperasi tahun 1986. Jangan lupa itu, tahun 1986 beliau ini sudah terlibat dalam kes skandal koperasi SAKKAF. Bagaimanakah beliau boleh menjadi Chief Executive MBf Finance? Perkara ini saya sudah tulis surat kepada Pendaftar Syarikat dan saya harap sebentar lagi Menteri berkenaan boleh beri jawapan ini. Jangan seperti Yang Berhormat Menteri Kewangan yang mengatakan hendak beri

jawapan dan tidak memberi jawapan, mengelakkan perkara Bukit Kiara dan sebagainya. Saya harap jangan elakkan perkara ini oleh kerana Tan Sri Loy walaupun dia ada pengaruh yang besar dengan Barisan Nasional, tetapi Menteri ada satu tanggungjawab untuk menjawab perkara yang saya bangkitkan di dalam Dewan ini.

Butiran 020400 — Harta Intelek. Bahagian ini untuk pendaftaran intelektual property, cap dagangan, trade mark dan sebagainya. Bahagian ini banyak terlibat dengan syarikat asing ataupun syarikat gergasi daripada negeri lain, tetapi yang saya tidak bersetuju dengan pegawai-pegawai di dalam pejabat ini; seperti ada satu kes yang saya tahu, ada seorang pegawai sudah membuat satu keputusan bahawa cap ini boleh didaftarkan dan semua forms dan borang-borangnya sudah dihantar balik.

Tetapi Timbalan Pendaftar, iaitu seorang bernama Noriah, dia campurtangan dan mengarah kepada pegawai tersebut untuk menarik balik. Tetapi pegawai tersebut tidak menarik balik. Dia cuba cari hal, oleh kerana beliau tidak ada hal dengan pegawai itu dan beliau cari hal untuk mencari fault-finding, dengan izin, kepada pegawai tersebut dan orang awam dan syarikat orang asing itu sudah terjejas dan cap itu tidak boleh didaftarkan. Pegawai sebegini kita tidak boleh, beri bertugas dalam Harta Intelek. Ini saya sudah tulis surat kepada Director-General. Jawapannya adalah; "Oh kita dapati maklumat begini dan tidak akan timbul lagi perkara ini." Perkara yang begini kita tidak boleh sanggup, dan beliau patutlah ditransfer ke tempat lain, yang tidak jumpa dengan orang awam. Oleh kerana dia menggunakan perasaan sendirian (personal feeling) untuk menjalankan tugas beliau.

Dan ketiga, Tuan Pengerusi, hal ehwal pengguna. Bahagian Hal Ehwal Pengguna menjaga kepentingan orang awam, untuk mengawal supaya syarikat-syarikat tidak menggunakan praktis yang tidak beretika dan tidak adil semasa mereka menjalankan perniagaan mereka. Saya telah bangkitkan perkara ini di dalam Dewan ini beberapa kali. Syarikat EON iaitu Pengedaran Proton Saga, mereka memaksa orang awam untuk membeli aksesori-aksesori kereta seperti cassette player, sport rim dan sebagainya dengan harga yang lebih tinggi pada hal barangan yang sama ini kita boleh dapat daripada syarikat di luar dengan harga yang lebih murah, lebih rendah daripada harga yang ditetapkan oleh EON. Kenapa Kementerian berkenaan tidak berani mengambil tindakan? Kalau tindakan tidak diambil terhadap syarikat seperti EON ini, yang amalkan satu praktis yang tidak beretika, yang mengeksploitasikan kepada orang ramai, saya rasa dalam negara kita tiada lagi syarikat yang mana boleh diambil tindakan oleh Kementerian. Kementerian ini cuma hendak ambil tindakan kepada syarikat yang kecil, peniaga yang kecil di pasar, "ikan bilis" dia hendak tangkap, tetapi syarikat gergasi, dia buat tutup mata — tidak nampak, walaupun dapat aduan. Beribu-ribu pucuk surat sudah dihantar kepada Menteri berkenaan dan dia buat pura-pura tidak tahu. Tetapi di celah lubang, di pasar dia tahu, peniaga kecil ini, penjaja dia ambil tindakan, terus dibawa ke mahkamah. Dalam perkara yang besar seperti EON, tutup mata, tidak nampak. Ribu-ribu pucuk surat dihantar, mungkin dia tidak terima juga. Kenapa, saya hendak tahu kenapakah.....

Dato' Dr. Jamaludin bin Haji Jarjis: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, Rompin bangun.

Tuan Wee Choo Keong: Saya tidak ada masa. Saya hendak habiskan ini. Yang Berhormat ada peluang cakap nanti. Seperti syarikat yang begini, kenapa tidak ambil tindakan? Sama ada Kerajaan atau Menteri yang berkenaan ada kepentingan ataupun tahu tokoh-tokoh politik Barisan Nasional yang ada kepentingan dalam EON ini? Tuan Pengerusi, tahukah bahawa bagi sebuah kereta yang dikeluarkan daripada Proton, semua aksesori dipasangi di EON - bukannya di kilang Proton, tetapi di EON - dan bagi sebuah kereta yang paling sedikit pun dapat keuntungan \$3,000.00? Tiap-tiap bulan EON mengeluarkan berapa buah kereta? Lapan ribu buah kereta keluar daripada EON. Kata \$3,000.00 untung bagi sebuah kereta, berapa jumlahnya? \$2.4 juta setiap bulan. Untung dengan senang-senang? Siapa yang susah? Rakyat jelata, pegawai-pegawai Kerajaan yang susah.

Tuan Nasruddin bin Haji Alang Saidin: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Parit bangun, ya.

Tuan Wee Choo Keong: Saya tidak ada masa. Sorry! Beban kepada siapa? Orang awam. Pekerja Kerajaan yang dipaksa membeli Proton Saga. Bukan Menteri-Menteri, bukannya Chief Executives of banks dan lain-lain. Orang yang bawahan. Jikalau bahagian Kementerian ini tidak berani hendak ambil tindakan di atas perkara

ini, sudahlah, tutuplah bahagian ini. Jangan buat pura-pura lagi. Jangan buat pura-pura ambil tindakan. Di mana-mana lubang, di market, di pasar yang kecil sahaja diambil tindakan, yang mana orang hendak untung mungkin sepuluh sen atau lebih. Ini diambil tindakan. Memang saya terima, saya juga sanggup, kita mesti ambil tindakan.

Tuan Nasruddin bin Haji Alang Saidin: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, Parit bangun.

Tuan Wee Choo Keong: Saya sudah beritahu dia, saya tidak ada masa. Sepuluh senkah, dua puluh senkah, mesti ambil tindakan. Tetapi yang syarikat gergasi seperti EON, yang amalannya semua orang tahu, praktis ini semua orang tahu, kenapa tidak ambil tindakan? Sampai hari ini saya tidak faham. Kita boleh nampak, syarikat EON ini ada amalkan praktis yang tidak beretika. Oleh sebab-sebab itu dia boleh beli bank sekarang - ada EON Bank.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, masa sudah cukup.

Tuan Wee Choo Keong: Minta seminit lagi, saya hendak gulung. Saya harap [Disampuk] jangan melentinglah Barisan Nasional, kalau awak jamah hati sendiri, awak pun tahu — bahawa sebuah syarikat yang membuat pengedaran kereta Proton boleh beli sebuah bank. Itu saya tidak payah terangkan lagi. Ini sudah satu hakikat yang jelas kepada semua orang di dalam Dewan ini dan luar Dewan ini bahawa mesti ada sesuatu.....

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat.

Tuan Wee Choo Keong:.....
ataupun ada udang sebalik batu.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, masa sudah cukup, ya.

Tuan Wee Choo Keong: Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat Setiausaha Parlimen diminta jawab.

4.27 ptg.

Setiausaha Parlimen Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna [Dr. Sak Cheng Lum]: Tuan Pengerusi, izinkan saya mengucapkan terima kasih kepada ketiga-tiga Ahli Yang Berhormat yang telah mengambil bahagian di dalam perbahasan di peringkat Jawatankuasa dan juga menyentuh beberapa perkara yang mungkin pada keseluruhannya sebenarnya ada berkaitan dengan dasar. Tetapi saya hendak cuba menjawab seberapa boleh.

Yang pertama, bagi menjawab Ahli Yang Berhormat dari Kawasan Ipoh, yang mana Yang Berhormat telah ragu-ragu bahawa sejauh manakah pegawai-pegawai Penguatkuasa Kementerian ini faham mengenai kadar penurunan harga bagi barang-barang yang terlibat dalam penurunan cukai import. Tuan Pengerusi, penurunan atau penghapusan duti import telah diumumkan pada 30hb Oktober dan pemeriksaan hanya dimulakan pada 11hb. November. Ini bermakna bahawa Kementerian

telah mengambil langkah-langkah untuk:-

- (i) mengenalpastikan barang-barang yang terlibat dengan penurunan atau penghapusan cukai import; dan
- (ii) untuk mengenalpastikan kadar penurunan harga yang difikirkan wajar.

Untuk menentukan kedua-dua yang saya sebut tadi, maka.....

Tuan Ahmad bin Nor: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, Bayan Baru bangun.

Dr Sak Cheng Lum: Saya ingat tak payahlah. Saya belum bermula, baru dua ayat....

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Baiklah, teruskan. Dia tak beri jalan. Beri dia teruskan. Teruskanlah. Kalau tak beri jalan, tak apa. **[Disampuk]** Tak ada tawar-menawar ini, Yang Berhormat. Teruskan.

Dr Sak Cheng Lum: Tuan Pengerusi, untuk mengenalpastikan bahawa kadar penurunan yang wajar, maka perbincangan dengan pengimport, dengan pengeluar dan pemborong telah pun diadakan dan sedang dijalankan untuk mendapat persetujuan penurunan harga. Untuk makluman Dewan yang mulia ini, sehingga 27hb. November, Kementerian telah menjalankan pemeriksaan kepada sebanyak 11,469 premis perniagaan. Di sini saya ingin menyatakan bahawa premis-premis perniagaan yang telah diperiksa adalah termasuk premis-premis besar atau kompleks-kompleks

beli-belah besar dan juga kepada kawasan-kawasan kecil. Ini bukan bermakna bahawa Kementerian hanya mengambil tindakan.....

Tuan Ahmad bin Nor: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, dia bangun lagi.

Dr Sak Cheng Lum: Tak payahlah.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Dia tak beri jalan, Yang Berhormat.

Dr Sak Cheng Lum: Ini bukan bermakna bahawa Kementerian hanya mengambil tindakan kepada peniaga-peniaga kecil, tetapi sebenarnya banyak kompleks besar beli-belah pun telah diperiksa.

Pertanyaan dari Ahli Yang Berhormat dari Ipoh berkenaan mengapa bilangan kes yang berhasil di bawah Akta Sewa Beli adalah begitu kecil berbanding dengan bilangan aduan yang telah diterima. Suka saya nyatakan bahawa banyak faktor yang menyebabkan bilangan kes di bawah Akta Sewa Beli adalah nampaknya begitu kecil yang berhasil kalau dibanding dengan aduan yang diterima. Antara sebab-sebabnya adalah kebanyakan pengadu lebih cenderung mendapat penyelesaian melalui rundingan. Jadi, peranan yang dimainkan oleh Kementerian selain dari menjalankan siasatan dan dakwaan, ada juga untuk menjalankan penyelesaian secara 'tripartite negotiations' atau mendapatkan penyelesaian secara rundingan antara pihak pengadu dan juga pihak ketiga.

Berkenaan masalah kekurangan simen, Tuan Pengerusi, pihak Kementerian memang sentiasa mengambil berat tentang perkara-perkara yang ada berkaitan dengan bekalan bahan-bahan binaan, khususnya dalam perkara bekalan simen yang mana baru-baru ini ataupun dalam pertengahan tahun ini telah bangkit atau wujud sekali masalah kekurangan simen. Maka, Kementerian telah pun mengambil tindakan-tindakan yang sewajarnya bukan sahaja untuk mengenalpastikan bahawa bekalan adalah mencukupi, akan tetapi juga seperti yang telah ditunjukkan baru-baru ini, apabila wujud lagi sekali masalah kekurangan simen, jadi Kementerian telah pun mencadangkan kepada Kementerian Kewangan untuk menghapuskan atau mengecualikan duti import untuk membenarkan mereka yang harus mengimport bahan simen untuk menampung kekurangan simen di negara ini. Jadi, ini menunjukkan bahawa pihak Kementerian sentiasa peka kepada masalah bekalan simen di negara ini. Untuk pengetahuan Dewan yang mulia ini, sungguhpun terdapat 7 buah kilang simen di negara ini, pengeluarannya pada masa sekarang tidak dapat menampung permintaan berikutan daripada pertumbuhan ekonomi yang pesat, khususnya pertumbuhan dalam sektor pembinaan. Dengan demikian, Kerajaan mengambil langkah menghapuskan duti import ke atas simen dan pada masa sekarang simen boleh diimport tanpa duti import.

Berkenaan kesulitan bekalan gas. Masalah kekurangan gas pada satu masa yang baru lepas ini adalah berpunca daripada kerosakan yang berlaku di kilang penapis di Pelabuhan Port Dickson dan di samping itu gangguan bekalan daripada punca

import telah berlaku kerana kerja-kerja pembesaran di Pelabuhan Pasir Gudang, Johor Bahru. Gangguan ini telah mengakibatkan bekalan gas terjejas. Sungguhpun demikian, gangguan ini adalah sementara sahaja dan pada masa ini keadaan bekalan gas telah kembali pulih.

Kepada Ahli Yang Berhormat dari Nilam Puri yang mana Yang Berhormat telah membangkitkan perkara yang ada berkaitan dengan harga barangan yang masih tinggi di Langkawi kalau dibandingkan dengan tempat-tempat lain di Semenanjung dan juga kadar kehidupan (cost of living) di Johor Bahru adalah begitu tinggi. Secara ringkas izinkan saya untuk menerangkan bahawa memang Kementerian terus mengambil berat tentang perkara-perkara yang telah dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Nilam Puri. Seperti dimaklumkan oleh Ahli-Ahli Yang Berhormat, satu kajian mengenai perbezaan harga di Malaysia telah pun dijalankan oleh syarikat perunding (consultant) iaitu Arthur D. Little bersama-sama dengan Frank Small & Associates dan ini pun telah dijalankan dan adalah dalam peringkat terakhir dan telah pun dikemukakan pada kali pertama kepada Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna. Apabila kajian laporan berkenaan diselesaikan kemudian, maka ada kemungkinan bahawa kajian ini akan digunakan untuk meneruskan usaha bagaimana perbezaan harga barang-barangan di antara satu tempat di negara kalau dibandingkan dengan tempat-tempat lain, termasuk harga di Langkawi, harga barangan di Johor Bahru dan juga harga barangan di Sabah dan Sarawak, bagaimana langkah-langkah boleh diambil dan mungkin cadangan berkenaan subsidi

'transport cost' yang dibangkitkan oleh Yang Berhormat dari Nilam Puri boleh diberi perhatian.

Kepada Yang Berhormat dari Bukit Bintang yang telah membangkitkan beberapa perkara, satu ialah berkenaan dengan carian fail.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Pendaftar Syarikat mulai pada 1hb. Januari, 1992 telah mewujudkan sistem baru pemeriksaan fail oleh orang awam. Dan sebelum sistem baru ini beroperasi, memang diakui bahawa perolehan fail oleh orang awam hanya pada tahap 33%-50% sahaja daripada fail-fail yang dipohon. Tetapi dengan sistem baru yang diwujudkan pada 1hb. Januari, 1992 dan sehingga sekarang peratusan perolehan fail telah meningkat kepada lebih 90% daripada jumlah fail yang dipohon untuk pemeriksaan. Kadangkala fail asal ini juga diberi jika fail yang kedua tidak ada.

Berkaitan dengan aduan spesifik berkenaan dengan MBf dan aduan terhadap seorang pegawai di Bahagian Harta Intelek, ini adalah komplek yang spesifik. Mungkin saya harus diberi notis untuk menyiasat, tetapi di sini saya ingin menerangkan bahawa pihak ROC dan juga pegawai-pegawai di Bahagian Harta Intelek sentiasa menjalankan tugas mengikut kehendak-kehendak dan peraturan-peraturan yang telah ditetapkan oleh Kementerian.....

Tuan Wee Choo Keong:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Ket]: Yang Berhormat Bukit Bintang bangun.

Tuan Wee Choo Keong: Tuan Pengerusi, walaupun ini adalah perkara yang spesifik, tetapi kita mempunyai pegawai-pegawai daripada Pendaftar Syarikat. Saya rasa ramai ada di sini yang boleh memberikan maklumat. Ini menunjukkan Yang Berhormat Setiausaha Parlimen tidak bersiap sedia. Jadi, bolehkah Yang Berhormat memberikan jawapan bertulis, jikalau beliau tidak mampu menjawab soalan yang saya tanya tadi?

Dr Sak Cheng Lum: Tuan Pengerusi, jawapan bertulis memang boleh diberi.

Yang akhir sekali, Tuan Pengerusi, berkenaan dengan perkara yang seringkali dibangkitkan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bukit Bintang berkenaan aksesori kereta EON dan sebagainya, sehingga kadangkala kami di Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna segan hendak menjawab oleh kerana pertamanya, banyak kali telah dijawab.

Yang kedua, perkara yang ada berkaitan secara langsung dengan harga aksesori, pengiktirafan sama ada aksesori atau bukan aksesori, compulsory items dan lain-lain adalah sebenarnya di bawah bidangkuasa Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri. Jadi memang ada benar.....

Tuan Nasruddin bin Haji Alang Saidin: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, Parit bangun.

Tuan Nasruddin bin Haji Alang Saidin: Yang Berhormat Setiausaha

Parlimen, soal aksesori sebagaimana Yang Berhormat jawab tadi memang sudah dibangkitkan berulang-ulang kali. Tetapi saya hendak tanya, berkenaan aksesori ini daripada dahulu memang sudah macam itu caranya. Sales atau jualan Proton Saga menurun disebabkan statement daripada DAP ini. Adakah ini pandangan dari orang DAP ataupun pandangan pembeli? Kalau pandangan DAP — sales meningkat, kalau pandangan pembeli — menurun, itu dia punya indicator. Jadi kebenaran, kesahihan benda-benda ini bergantung kepada pembeli, tolong beri penjelasan kepada DAP.

Dr Sak Cheng Lum: Tuan Pengerusi, memang tidak perlu saya memberi penjelasan oleh kerana Ahli Yang Berhormat pun telah menjawab, sebab kita semua tahu bahawa penjualan kereta EON telah meningkat hari demi hari. Ini membuktikan bahawa apa yang dikatakan oleh Ahli Yang Berhormat dari Bukit Bintang adalah satu kenyataan dari DAP.

Tuan Wee Choo Keong:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat.....

Dr. Sak Cheng Lum: Bukan dari orang.....

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Dia bangun.

Dr Sak Cheng Lum:.... awam.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Ya, hendak beri jalan?

Dr Sak Cheng Lum: Ya.

Tuan Wee Choo Keong: Tuan Pengerusi, dia beri jalan. Terima kasih. Sama ada Setiausaha Parlimen sedar atau tidak bahawa jikalau kita menaikkan cukai kepada kereta seperti Datsunkah, Nissankah, Mazdakah atau yang lain dengan kadar yang tinggi, memang orang awam tidak mampu hendak membeli kereta yang lain. Mereka sekarang ini terpaksa membeli Proton Saga, walaupun harganya turun ataupun naik sedikit sebanyak \$1,000-\$2,000 dan harga kereta yang lain naik \$10,000-\$15,000 dan kadar cukainya tinggi, bagaimana mereka mampu?

Adakah Yang Berhormat Setiausaha Parlimen pergi bertanya pegawai-pegawai Kerajaan di belakang sekarang, tanya mereka bagaimana perasaan mereka semasa mereka dipaksa untuk membeli aksesori-aksesori dengan harga yang sebegitu tinggi pada hal barang yang sama di luar, mereka boleh membeli dengan harga yang rendah seperti \$2,000, kalau semua aksesori mereka sudah boleh berjimat sebanyak \$3,000 - \$4,000. Jimat \$3,000 - \$4,000 ini untuk pegawai Kerajaan dan untuk low income group atau middle income group, ini sangat banyak, mereka boleh menggunakan wang ini untuk insuranskah, membuat perbelanjaan di rumah, sama ada Yang Berhormat sedar atau tidak? Ini bukan dakwaan DAP, ini daripada orang awam, tetapi mereka takut hendak berjumpa dengan Yang Berhormat oleh kerana nanti diambil tindakan pula ke atas mereka. Terima kasih.

Dr. Sak Cheng Lum: Tuan Pengerusi, saya ingat soal itu tidak berbangkit, sebab siapa yang ada aduan boleh secara langsung berhubung dengan kami di Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal-

Pengguna, tidak ada sesiapa pun harus takut tentang tindakan balas kepada mereka. Saya ingat itu....

Tuan Wee Choo Keong:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat hendak beri jalan lagikah?

Dr Sak Cheng Lum: Tidak payahlah.

Tuan Wee Choo Keong: [Menyampuk]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat, dia tidak beri jalan, duduklah Yang Berhormat.

Dr Sak Cheng Lum: Jadi apa yang saya nyatakan tadi Tuan Pengerusi, berkenaan dengan perkara aksesori, harga aksesori dan lain-lain. Sebenarnya perkara ini di bawah bidangkuasa, tanggungjawab Kementerian Perdagangan Antarabangsa dan Industri. Walaupun saya terima saranan Yang Berhormat dari Bukit Bintang bahawa beliau pun telah menghantar surat dan memang Kementerian ini telah pun menerima surat dari pengguna, tetapi Kementerian telah pun mengambil tindakan untuk merujukkan perkara-perkara yang ada berkaitan dengan perkara ini kepada Kementerian yang berkaitan, iaitu Kementerian yang ada kuasa untuk mengawal perkara ini. Jadi kalau ada Kementerian yang bertanggungjawab secara langsung, maka tidaklah wajar bagi kami menjawab bagi pihak Kementerian itu, cuma apa yang saya ingin menyatakan ialah saya minta Ahli Yang Berhormat dari Bukit Bintang....

Tuan Wee Choo Keong: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Ya, dia bangun ini, hendak beri jalan?

Dr Sak Cheng Lum: Tidak payahlah.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Dia tidak beri jalan, Yang Berhormat.

Dr Sak Cheng Lum: Sudah beri jalan banyak, peluang banyak....

Tuan Wee Choo Keong: [Menyampuk]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Sabar, Yang Berhormat.

Dr Sak Cheng Lum: Cukuplah.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Dia tidak beri jalan.

Dr Sak Cheng Lum: Cukup - cukup, bukan tidak beri jalan, telah beri banyak kali, Tuan Pengerusi.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Kali ini tidak berilah. [Ketawa]

Dr Sak Cheng Lum: Jadi, saya mintalah kalau boleh Yang Berhormat dari Bukit Bintang merujukkan perkara ini secara direct kepada Kementerian yang berkenaan. Lain kali kalau Yang Berhormat rujukkan perkara ini kepada kami, kami harus bertindak juga.....

Tuan Wee Choo Keong: On a point of order.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Ya, point of order yang ke berapa Yang Berhormat?

Tuan Wee Choo Keong: Itu Kementerian yang mana oleh kerana...

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Yang Berhormat.....

Tuan Wee Choo Keong: Ini satu praktis yang tidak beretika dan tidak adil.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Kalau on a point of order, sebutkan point of order yang ke berapa?

Tuan Wee Choo Keong: Itulah point of order - jawab.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Itu bukan caranya, Yang Berhormat.

Dr Sak Cheng Lum: Baik, cukuplah Tuan Pengerusi, setakat itu saya boleh jawab.

Saya ucapkan terima kasih kepada semua yang telah membangkitkan dan segala cadangan-cadangan dan pandangan-pandangan yang membina Kementerian ini akan mengambil perhatian. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalahnya ialah bahawa wang sejumlah \$50,047,800 untuk Maksud B.21 di bawah Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna jadi sebahagian daripada Jadual hendaklah disetujui.

Masalah dikemuka bagi diputuskan, dan disetujui.

Wang sebanyak \$50,047,800 untuk Maksud B.21 diperintahkan jadi sebahagian daripada Jadual.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Masalahnya ialah bahawa perbelanjaan sebanyak \$4,424,910 yang disebutkan untuk Maksud P.21 dalam Anggaran Pembangunan bagi tahun 1993 hendaklah diluluskan.

Masalah dikemuka bagi diputuskan dan disetujui.

Wang sebanyak \$4,424,910 untuk Maksud P.21 diluluskan jadi sebahagian daripada Anggaran Pembangunan, 1993.

**Maksud B.22, B.23 dan B.24 [Jadual] —
Maksud P. 22, P.23 dan P.24 [Anggaran Pembangunan, 1993] —**

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Kepala Bekalan B.22, B.23 dan B.24 dan Kepala Pembangunan P.22, P.23 dan P.24 di bawah Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan terbuka untuk dibahas sekarang. Padang Terap.

4.51 ptg.

Dato' Dr. Affifudin bin Haji Omar [Padang Terap]: Tuan Pengerusi, saya merujuk kepada mukasurat 117 dan mukasurat 118 iaitu Butiran 040000 dan juga Butiran 00800 yang mana saya ingin membahaskan dua perkara ini bersama.

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Baik.

Dato' Dr. Affifudin bin Haji Omar: Di dalam kenyataan Yang Berhormat Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan pada hari ini beliau ada menyatakan sepertimana yang dipetik di dalam akhbar **The Star**

bahawa di dalam tujuh bulan kebelakangan telah berlaku satu penurunan bilangan pelancongan ke negara kita disebabkan oleh empat faktor. Dua diantaranya ialah khabaran negatif mengenai hutan tropika dan juga khabaran mengenai penumpahan minyak di Selat Melaka yang dikatakan sebagai faktor yang menolak atau menahan pelancong-pelancong untuk datang ke negara kita ini.

Saya ingin mencadangkan di sini, Tuan Pengerusi, supaya khabaran negatif mengenai hutan tropika dan khabaran mengenai penumpahan minyak di Selat Melaka ini dijadikan sebagai dua landasan untuk kita menaikan lagi kedatangan pelancong-pelancong ke negara kita iaitu selain daripada melawat ataupun menangkis khabaran-khabaran negatif mengenai hutan tropika mengikut cara yang saya cadangkan kepada Kementerian Perusahaan Utama dulu seharusnya pihak Kementerian dengan menggunakan wang yang diberi daripada Butiran 00800 tadi iaitu sebanyak RM2 juta lebih untuk kajian pada tahun hadapan seharusnya digunakan hutan tropika ini sebagai tarikan pelancong yang baru.

Pada masa ini kita sedar bahawa tidak banyak pelancong-pelancong yang datang ke negara kita untuk melihat hutan tropika. Mungkin khabaran-khabaran mengenainya belum sampai kepada mereka. Tetapi dengan adanya kesedaran yang meluas mengenai hutan tropika di seluruh dunia dan yang mana hutan tropika negara kita khususnya di Semenanjung yang merupakan hutan tropika yang paling tua di dunia seharusnya dijadikan sebagai usaha ataupun pusat untuk menarik ataupun daya penarikan di kalangan orang-orang Barat dan orang-orang

Timur yang hendak mengetahui dengan lebih lanjut. Misalannya jikalau di Savanna diadakan ekspedisi-ekspedisi ataupun apa yang dipanggil dengan Safari mengapa tidak boleh kita buat Safari dalam hutan tropika yang mana dikhususkan tempat-tempat yang menarik seperti tempat yang dimana ada pengumpulan binatang-binatang hutan dan juga pengumpulan scenic yang ada di dalam hutan seperti kejadian-kejadian alam dari gua, dari segi waterfall dan lain-lain formation alam, dengan izin, yang menarik.

Yang kedua, juga kita harus mempertingkatkan lagi penarikan yang didapati dari Ocean Park seperti mana yang telah diwujudkan Ocean-Ocean Park di seluruh negara selepas diwujudkan beberapa tahun yang lalu sehingga kini belum lagi kita mendapati kesan-kesan daripada pembinaan atau pengwujudan Ocean-Ocean Park ini yang saya pasti akan menjadi pusat tarikan yang besar untuk pelancong-pelancong yang mencintai alam.

Perkara yang kedua di dalam Butiran-Butiran yang sama, Tuan Pengerusi, saya ingin mencadangkan supaya pihak Kementerian memikirkan dan berikhtiar untuk memanjangkan masa-masa lawatan pelancong-pelancong yang datang. Saya biasa berjumpa banyak pelancong di hotel-hotel tempatan kerana saya duduk di hotel apabila berlaku sesi Parlimen. Satu daripada keluhan mereka ialah selepas dua hari tinggal di Kuala Lumpur tidak ada tempat lagi untuk mereka mengunjung. Apa yang mereka tahu ialah spot-spot di dalam Kuala Lumpur dan juga hanya di Genting Highlands. Pada hal setengah pelancong mencadangkan kepada saya untuk dibawa ke Parlimen, alam semula jadi Kuala Lumpur mempunyai

potensi-potensi untuk dijadikan tempat pelancong yang pelancong boleh duduk dengan lebih lama. Misalannya beratus-ratus kolam bekas lombong boleh dijadikan alam untuk apa yang dipanggil "Under Water World" seperti mana yang terdapat di negara-negara yang lebih maju yang mana tempat-tempat ini dijadikan tempat di mana ianya menahan pelancong lebih lama seperti diadakan pertunjukkan-pertunjukkan ikan, pertunjukkan water ski dan lain-lain lagi aktiviti-aktiviti riadah dan aktiviti-aktiviti entertainment, Tuan Pengerusi, dengan izin, di sekitar Kuala Lumpur tidak perlu mereka pergi ke tempat-tempat yang jauh-jauh di dalam masa yang singkat untuk melihat negara. Jadi, itu satu cadangan saya.....

Tuan Haji Ibrahim bin Ali:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Ong Tee Keat]: Pasir Mas bangun Yang Berhormat.

Dato' Dr. Affifudin bin Haji Omar: Ya.

Tuan Haji Ibrahim bin Ali: Tuan Pengerusi, saya ingin bertanya Yang Berhormat dari Padang Terap apakah cadangan untuk membina Under Water World dan Ocean Park boleh dijadikan daya tarikan untuk menahan pelancong-pelancong. Sebab setahu saya pelancong-pelancong yang datang ini kebanyakannya daripada Eropah, daripada Amerika, daripada Jepun yang mereka ini sudahpun memiliki tarikan seumpama ini di negara mereka masing-masing. Jadi, apabila mereka datang ke negara kita, Under Water World ataupun Ocean Park mungkin bukan menjadi pilihan mereka yang mereka cari di waktu melawat di

Malaysia. Tidakkah wajar aktiviti atau program yang lebih unik yang dapat diwujudkan oleh Kerajaan negara kita bagi menarik pelancong-pelancong semumpamanya konsep yang telah dibuat di negara Filipina lebih kepada apa yang wujud sekitar alam semulajadi negara masing-masing daripada kita meniru stereotype aktiviti atau program yang sudah pun wujud di negara pelancong-pelancong yang datang ke negara kita ini?

Dato' Dr. Affifudin bin Haji

Omar: Tuan Pengerusi, kita tidak boleh mengandaikan bahawa seorang dari Amerika itu datang ke Malaysia dan mereka telah melihat 'ocean park' di negaranya. Negara Amerika adalah satu negara yang besar dan seorang rakyat Amerika yang datang daripada Cansas misalnya, dia tidak pernah melihat Ocean Park yang ada di New York ataupun di California. Dia datang ke Malaysia, dia hendak melihat negara ini selain daripada tempat-tempat yang telah beliau pergi, satu daripada tempatnya, iaitu memperbanyakkan tempat tarikan untuk beliau menyenangkan hati yang saya cadangkan itu. Andaian yang mengatakan tiap-tiap orang Amerika itu telah melihat Ocean Park adalah andaian yang tidak betul dan palsu.

Kedua, kita mesti sedar bahawa kebanyakan pelancong yang datang ke Kuala Lumpur adalah pelancong dari Singapura dan pelancong daripada negara-negara yang berdekatan dan ini mungkin menahan mereka dengan lebih lama kerana yang saya cadangkan supaya Ocean Park yang menggunakan alam semulajadi, iaitu tasik-tasik yang bertaburan di sekeliling Kuala Lumpur ini, ialah untuk mempelbagaikan tempat pelancong-pelancong yang datang ke sini untuk berihat. Pelancong ini

banyak jenis. Setengah pelancong ada yang hendak beriadah, hendakkan entertainment, setengah pelancong hendak melihat alam semulajadi dan lain-lain lagi. Itulah cadangan saya yang pertama, supaya diperbanyakkan tempat-tempat pelancongan di dalam dan di sekeliling Kuala Lumpur untuk menambahkan lagi hari bagi mereka duduk di sini.

Kedua, untuk jenis pelancong-pelancong yang lain, saya mencadangkan supaya pakej-pakej pelancongan yang pelbagai bentuk dan rupa diwujudkan. Jangan kita hanya tumpukan kepada tempat berseronok sahaja. Jika pakej-pakej pelancongan yang disediakan oleh agen-agen pelancongan dalam negara, seharusnya mereka ini menyediakan pakej yang berlainan, yang berbeza, yang diverse, dengan izin. Misalnya, apa yang diadakan sekarang ini, pakej yang mengandungi lawatan ke tempat-tempat bersejarah bersama dengan lawatan-lawatan untuk tempat-tempat beriadah dan berseronok-seronok diadakan hanya untuk kawasan Kuala Lumpur dan Melaka sahaja, yang mana boleh diselesaikan dalam masa satu hari atau dua hari. Mengapa tidak kita adakan ikatan-ikatan ini dengan kawasan-kawasan sejarah yang lain yang lebih dahulu daripada Melaka? Misalnya kawasan-kawasan Lembah Bujang yang sedang dibangunkan di negeri Kedah yang menunjukkan rekod-rekod sejarah yang lebih purba dan lebih original daripada rekod-rekod yang ditunjuk di Melaka. Inilah dua cadangan yang saya ingin kemukakan di sini untuk kita membanyakkan hari pelancong tinggal di negara kita.

Tuan Pengerusi, perkara ketiga dalam butiran ini juga, saya ingin mem-

bangkitkan mengenai dengan satu dilema yang dihadapi oleh Kerajaan Malaysia umumnya, iaitu soal membuka langit Malaysia dan mempertahankan keuntungan Syarikat MAS. Pada masa sekarang saya diberitahu bahawa satu daripada perkara yang menahan lebih banyak pelancong memasuki negara kita ialah disebabkan oleh tidak ada landing rights untuk setengah-setengah airlines yang datang daripada negara-negara yang menjadi sumber pelancong ke negara kita. Kita faham bahawa ini sengaja diadakan kerana kita hendak mempertahankan Syarikat Penerbangan Nasional (MAS). Tetapi apakah satu kompromi diadakan di sini ataupun apakah satu kajian yang perlu diadakan supaya kita mempertahankan keuntungan MAS di satu pihak dan membuka langit Malaysia ini kepada lebih banyak airlines yang datang daripada negara-negara yang mempunyai potensi pelancong ke negara kita yang mana kalau didapati mana-mana satu di antara dua ini mendatangkan lebih banyak manfaatnya kepada negara, seharusnya kita kena memberi perhatian yang lebih berat kepada soal ini. Misalnya, jikalau kita membuka airport kita kepada airlines daripada Jepun, Amerika, Eropah dan negara-negara maju yang lain, itu dapat mencetuskan pembangunan ekonomi negara dengan lebih baik, maka kita seharusnya mengenakan satu had yang mana kita mengorbankan sedikit pembalikan untung kepada Syarikat MAS. Di sini saya minta pada Kerajaan keseluruhannya supaya dikaji betul-betul kerana satu daripada sebabnya ialah ketiadaan landing-rights kepada setengah-setengah airlines dari luar.

Tuan Pengerusi, akhirnya saya ingin membangkitkan Butiran 05000 — Akedemi Seni, yang mana lebih kurang

empat tahun yang lalu saya telah membawa perkara ini dalam Dewan ini dalam perbahasan Kementerian yang sama mengenai pentingnya mewujudkan Akademi Silat Negara. Pada dua hari yang lepas ataupun pada minggu yang lalu, ada Setiausaha Parlimen telah memberitahu Dewan ini bahawa seni silat sedang diperhebatkan pembangunannya, perkembangannya oleh Kementerian. Tetapi apa yang kita dapati ialah, walaupun Kementerian hendak memperkembangkan seni silat, satu daripada kekurangannya ialah tidak wujudnya satu akademi silat yang boleh merangkumkan beratus-ratus seni silat yang wujud di negara kita ini ke dalam satu rangkuman seperti mana yang diwujudkan di negara Korea, Jepun dan juga mungkin di China, di mana beribu-ribu dan beratus-ratus seni seperti “tae-kwan-do, karate, judo” digabungkan di bawah satu akadeimi yang dipanggil “judokan, budokan dan lain-lain lagi yang mana pergerakan-pergerakannya diseragamkan dan selepas itu barulah diutarakan kepada umum. Kalau tidak diseragamkan, akan berlaku seperti sekarang yang mana tiap-tiap cabang seni in mengikut alirannya sendiri, tidak ada pertemuan dan mereka selalu berkelahi di antara satu sama lain sehingga tidak ada perkembangan secara saintifik di dalam bidang seni silat. Saya cadangkan kepada Kementerian supaya mewujudkan akademi ini dengan penuh kesedaran bahawa seni silat dapat dibangunkan secara saintifik, secara kajian yang mendalam mengenai asal usul dan juga pergerakan-pergerakannya dan ianya merupakan sumber utama untuk perkembangan seni silat yang lebih uniform, dengan izin, yang akan diterima dengan lebih senang oleh masyarakat umum dan oleh masyarakat dunia.

Sekian, saya menyokong.

Tuan Pengerusi (Tuan Ong Tee Keat): Batang Lupar.

5.08 petang.

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar:

Tuan Pengerusi, saya ingin bercakap sedikit dalam Maksud Bekalan 22, muka surat 117, berhubung Butiran 020000 — Pembangunan, dan juga di bawah Butiran 040000 — Pelancongan.

Baru-baru ini sebagaimana kita terbaca dalam akhbar, Yang Berhormat Menteri telah menyebut persoalan berbangkit yang mana pihak Kerajaan Negeri Sarawak membuat satu promosi pelancong berasingan di luar negara iaitu Eropah dan juga membuat promosi pelancong dengan pihak SIA. Ini menunjukkan kepada kita satu perkara, iaitu pihak Kementerian dan Kerajaan Pusat tidak membuat satu rangka promosi yang sealiran ataupun dengan koordinasi yang bersama.

Saya juga telah terbaca dalam satu suratkhbar pada 19hb. November, 1992 mengatakan, minta maaf saya baca dalam bahasa Inggeris mengatakan, iaitu:

"Some feel that the Ministry of Culture, Art and Tourism has failed in its duty as a tourist promotion authority to market Malaysia. They contend that since its inception, the Ministry did not have a clear policy on promotion on local tourist spots."

Ternyata sekali dua perkara ini menunjuk kepada kita, Kementerian tidak mempunyai dasar yang menyeluruh untuk mempromosikan pelancongan dalam negara kita ini. Walaupun kita boleh berbangga dengan

kemajuan Malaysia dalam mempromosikan pelancong semenjak tahun 1989, mempertunjukkan pada 1989 kita mendapat 4.85 juta, tahun 1990 kita mendapat 7.45 juta, tahun 1991 kita mendapat 5.85 juta, tetapi yang menyedihkan ialah sebahagian besar pelancongan yang datang ini ialah datang ke bandar-bandar yang tertentu, macam Kuala Lumpur, Johor, Pulau Pinang dan Langkawi. Tetapi adakah kita melihat ke tempat-tempat lain, selain daripada tempat-tempat yang saya sebut tadi. Umpamanya di Sarawak pada tahun yang sama, pada 1989, kita dilawati 180,000 pelancong, dan pada tahun 1991 kita dilawati 250,000 pelancong. Kebanyakan pelancong yang melawat Sarawak ialah daripada Indonesia dan daripada Brunai. Mereka ini datang hanya sehari suntuk dan kembali selepas itu. Jadi, dengan sendirinya promosi pelancong kita ada disparity, tidak mempertunjukkan semua tempat-tempat yang kita promosi, dan tidak spot-spot yang tertentu dipromosi secara menyelaras dan dikordinasi dengan sebaiknya agar negeri-negeri yang tertentu, semua negeri dalam Malaysia mendapat penerimaan pelancong-pelancong dan juga nikmat dari tourism industry ini keseluruhannya. Walaupun yang menyedihkan sekali, dalam ketika yang sama, Kerajaan negeri Sarawak umpamanya menerima seruan Kerajaan untuk melibat diri dalam industri pelancongan, dalam ketika itu, pada semenjak tahun 1989, Kerajaan Sarawak telah membelanja hampir satu bilion untuk mengadakan infrastruktur pelancongan, dan telah mengadakan hotel kelas satu, international class hotel 2,000 bilik di Sarawak. Dan kita akan mengadakan lagi hotel-hotel yang tertentu agar jangan dikatakan orang nanti macam mana pelancong hendak

datang ke Sarawak, tempat duduk pun tak ada. Bukan kita hendak duduk di rumah panjang sahaja ataupun di kampung sahaja. Mereka ini ingin duduk di tempat-tempat yang selesa juga. Kita adakan hotel-hotel mewah, dan kita adakan hotel-hotel istimewa, dan kita adakan tempat-tempat yang menarik di seluruh negeri Sarawak. Tetapi dengan perbelanjaan yang begitu banyak, kita belum lagi menerima kembali "the return".

Jadi, saya bertanya kepada pihak Kementerian adakah Kementerian merangka dasar untuk mempromosikan tempat-tempat tertentu pelancongan di seluruh negara ini, bukan di Sarawak sahaja, bahkan di semua sekali, sama ada pelancongan itu bercorak historical ataupun eco-tourism yang baru diperkenalkan. Untuk maklumat Kementerian, baru-baru ini Kerajaan Sarawak hendak mengadakan satu rancangan iaitu membinakan satu tempat untuk eco-tourism. Jadi, kalau rancangan ini tidak disambut baik oleh pihak Kementerian dan tidak ada promosi yang tertentu oleh pihak Kerajaan dan pihak Kementerian, nescaya efforts Sarawak itu nanti hanya menjadi satu impian orang Sarawak sahaja. Jadi, saya berharap wang yang kita akan belanja itu mendapat kembali hasil yang sebaik-baiknya.

Yang kedua, di bawah tajuk yang sama iaitu 040000 — Pelancongan. Sebagaimana yang kita tahu, ada setengah-setengah akhbar mengatakan kemerosotan lawatan daripada luar negara ialah oleh kerana masalah ekonomi di negara-negara luar, Barat, Timur dan Utara di mana-mana sahaja negara melawat Malaysia dahulu, tetapi kurang melawat pada masa sekarang oleh keadaan ekonomi di

negara mereka. Jadi, kurang berbelanja wang untuk pelancongan keluar negara. Jadi, dengan sendirinya kedatangan pelancongan asing ke negara kita sekurang-kurangnya berkurang. Tetapi di sebaliknya juga, adakah Kerajaan membuat satu rangka dan tindakan yang khusus untuk mempromosikan pelancongan dalam negara kita ini sendiri. Bahkan pernah saya bangkitkan soalan ini, tetapi saya hendak bertanya dengan pihak Kementerian juga soalan dasar agar tukaran wang kita, janganlah kalau nak melancong kita sebutkan pergi ke Los Angeles, pergi ke Australia atau pergi ke Europe. Bahkan ada banyak lagi tempat-tempat di Malaysia ini sama ada di Pulau Pinang, di Sabah, di Sarawak, di Kelantan, di Pahang, Terengganu dan sebagainya. Banyak lagi ada tempat yang boleh kita lawati yang lebih menarik lagi. Jadi, soalnya adakah galakan yang tertentu diberi oleh pihak Kerajaan, bukan sahaja daripada pandangan Kementerian, tetapi juga melibatkan Kementerian-kementerian lain ataupun syor-syor yang tertentu dibuat oleh pihak Kementerian? Umpamanya pakej-pakej, jangan pakej itu sahaja umpamanya daripada Sarawak, kalau orang hendak datang ke Semenanjung, pertama duduk di Kuala Lumpur, duduk tiga malam empat hari dapat hotel sederhana, duduk empat hari dan tambangnya mungkin setengah. Tetapi soalan saya adakah promosi yang sama dibuat daripada sini, reverse pergi ke Sarawak dan ke Sabah umpamanya agar integrasi yang sedemikian bukan sahaja kita menggalakkan pelancongan dalam negara, tetapi juga integrasi untuk rakyat di negara ini lebih baik lagi dan lebih erat lagi. Jadi, apakah dasar Kerajaan dan apakah tindakan susulan supaya pelancongan dalam negara boleh dipertingkatkan diperhebatkan, yang mana pembangunan

negara kita dan ekonomi negara kita masih cekap, baik dan membangun.

Tuan Pengerusi, dalam soalan pelancongan sebagaimana yang kita tahu pelancongan kita hanya pada masa sekarang menumpukan kepada benda-benda umpamanya yang historical, benda-benda yang telah diketahui ramai. Tetapi kalau dipandang daripada sudut pandangan orang yang banyak melancong ke seluruh dunia. Umpamanya saya terbaca dalam sebuah buku keluaran pihak MAS yang mengatakan — saya bacakan Tan Sri Zain Azrai yang berkata:

“It is a landscape so magnificent. Its history, craft, people, its diversity, Sarawak is so alive. Its vital, native-based reflexes, its dances, food, boatwork, metalwork, sculpture, know the state so well.”

Tetapi tak payah bacalah selepas itu, sebab selepas itu mengatakan orang Semenanjung tak tahu historynya sendiri, tak payah baca.

Jadi, ini menunjukkan bahawa Sarawak itu berada di tempat yang di atas sekali daripada segi tempat yang baik sekali untuk dilawati di dalam Malaysia ini. Jadi, kalau orang datang ke Sarawak, pertama sekali, mereka mesti datang ke Kuala Lumpur. Jadi, apakah insentif yang diberi? Pada masa sekarang kalau hendak buat confirmation dengan penerbangan MAS, berkehendakkan 72 jam. Jadi, kalau mereka datang dalam masa 4 hari, hendak melawat ke Sarawak, kalau memerlukan masa confirmation selama 72 jam, mereka mungkin tidak dapat melawat Sarawak, oleh kerana penerbangan dan confirmation of flight tidak boleh diobtain dalam masa yang

singkat. Jadi, saya hendak tanya kepada pihak Kementerian adakah bercadang untuk mengurangkan dan menggesa pihak MAS agar persoalan confirmation 72 jam ini dapat dikurangkan seperti mengikut masa dahulu agar tindakan ini tidak mengurangkan atau membantutkan kemasukan pelancong ke Sarawak.

Tuan Pengerusi, soalan ketiga, saya ingin bertanya kepada pihak Kementerian iaitu adakah pihak Kementerian, supaya pada Tahun Melawat Malaysia 1994, Sarawak juga akan menerima pelancongan daripada rakyat asing ataupun rakyat luar negeri, tetapi bukan daripada Brunei ataupun Indonesia sahaja. Soalan saya adakah pihak Kementerian bercadang untuk menggesa pihak MAS supaya membuat promosi bersama di antara Sarawak dan pihak MAS? Jangan kita salahkan pihak Sarawak dengan SIA sahaja yang membuat satu promosi, kerana ini SIA yang ‘willing’, mungkin MAS “is not willing”. Jadi, inilah landasan soalan saya. Kalau tidak ada cadangan itu saya menggesa pihak Kerajaan ataupun pihak Kementerian untuk menggesa pihak MAS supaya mengadakan ‘joint promotion’ di antara Sarawak dan MAS agar Sarawak diperkenalkan.

[Timbalan Yang di-Pertua mem-pengerusikan Mesyuarat]

Pada minggu yang lalu, pihak Kementerian mengatakan bahawa 14 buah negara telah dijemput, Airline mereka agar membuat stop-over di Kuching, tetapi tidak sebuah pun negara, selain daripada Brunei Darussalam dan Kerajaan Singapura yang mengadakan airline mereka dan mempunyai ‘stop-over’ di dalam penerbangan ke Kuching. Soalannya ialah ke-

napa 14 buah negara yang telah dioffer membuat penerbangan ke Kuching, tidak menerimanya? Jawapannya ialah, oleh kerana orang tidak datang ke Kuching. Adakah itu kerana promosi pelancong lembab? Adakah tindakan yang dibuat tidak sejajar dengan keputusan pihak Kementerian Pengangkutan untuk memberi offer kepada penerbangan-penerbangan yang tertentu? Ataupun Kementerian Pelancongan tidak membuat pelarasan agar orang atau negeri-negeri yang tertentu mahu datang ke Sarawak atau ke Malaysia? Jadi, saya berharap pihak Kementerian dapat memberi jawapan dan saya tidak ingin bercakap panjang dan dengan itu saya mengucapkan terima kasih dan saya juga menyokong peruntukan ini. Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Kepong.

5.24 ptg.

Dr. Tan Seng Giaw [Kepong]: Tuan Yang di-Pertua, saya hendak membangkitkan mengenai dua perkara yang saling bergantung, kerana kita telah menyaksikan bahawa Kementerian Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan dapat maju untuk menjadikan industri ini sebagai industri pelancongan yang terbaik di rantau ini walaupun setakat ini masih tidak mencapai tahap yang memuaskan.

Tuan Pengerusi, mengenai 01200 — Muzium Seni Negara Sezaman dan juga Panggung Eksperimen dan Panggung Negara, 01600 dan 01700 dan juga selepas itu, Tuan Pengerusi.....

Tuan Shahidan bin Kassim: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, Arau minta jalan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya hendak tanya kepada Yang Berhormat kerana Yang Berhormat ada mengeluarkan kenyataan yang serius pada peringkat awal tadi iaitu 'tahap yang memuaskan'. Apa tahap yang memuaskan bagi Yang Berhormat? Kalau Yang Berhormat hendak tahu, industri pelancongan lebih besar daripada industri petroleum di negara ini, jadi, tahap mana? Adakah lebih tinggi daripada industri Petroleum? Atau lebih tinggi setakat mana? Sebagai perbandingan.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, Arau memanglah bersikap seperti kerbau jantan yang terluka. Lebih baik ataupun lebih tinggi daripada tahap sekarang. Itu jawapannya.

Saya juga akan menyentuh mengenai 140000 — Pelancongan dan 070000 — Lembaga Penggalakan Pelancongan Malaysia dan juga mengenai 008000 — Kajian Pelancongan, kerana itu juga penting.

Tuan Pengerusi, kalau kita meninjau kepada kota-kota di sekitar negara jiran seperti Jakarta, Thailand dan sebagainya kita dapati mereka memang mempunyai banyak muzium dan banyak Dewan-dewan Seni dan Panggung Eksperimen dan Panggung Negara. Di Malaysia, termasuk di Kuala Lumpur ini sangat kurang dan saya nampak, walaupun Yang Berhormat dari Padang Terap menyentuh Akademi Seni, itu hanya peruntukan tanda \$10.00 sahaja. Walau bagaimanapun, untuk Panggung Eksperimen kita dapat \$1 juta, Panggung Negara — \$13 juta dan

Taman Seni Budaya Negeri-negeri — \$4 juta dan Muzium Seni Negara Sezaman \$300,000. Perlulah bagi pihak Kementerian untuk memastikan supaya kualiti semua muzium dan panggung ini benar-benar boleh menarik, bukan sahaja orang-orang tempatan, bahkan juga pelancong-pelancong. Di Jakarta saya terdapat beberapa buah muzium dan panggung yang begitu banyak dan tahapnya juga tinggi. Saya berharap dengan wang ini iaitu lebih \$15 juta, maka kita dapat mempertingkatkan tahap panggung dan muzium seni di negara kita.

Mengenai pelancongan, kita sedang membuat persiapan untuk Tahun Melawat Malaysia yang kedua pada tahun 1994, itu satu perkara yang baik jugalah, yang menunjukkan pihak Kementerian ada memikirkan dengan semasak-masaknya bagaimana kita dapat memajukan industri pelancongan ini. Walau bagaimanapun, bukan semuanya baik, ada juga kelemahan-kelemahannya. Saya sendiri ada menggunakan perkhidmatan seperti MAS Tour dan sebagainya dan baru-baru ini saya pergi ke Tanjung Ara melalui perkhidmatan yang ditawarkan oleh MAS; saya dapati wujud beberapa kelemahan, pertama, dari segi perkhidmatan. Keperluan pelancongan sememangnya bererti perkhidmatan yang baik daripada MAS; sejurus selepas kita menaiki kapal terbang sehingga ke Lapangan Terbang Kuala Terengganu dan kemudiannya ke Tanjung Ara, semua itu kena diurus dengan baik dan semua kakitangan serta tour-guide dan sebagainya mestilah dilatih dengan betul.

Saya pun tolong juga. Saya nampak macam itu, saya kata macam inilah kita buat. Saya hendak tolong dia jugalah.

Ini bukan main-main dan saya tunjukkan cara-cara, walaupun saya bukan pakar dalam bidang ini. Saya nampak ada kelemahan.

Dato' Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: [Bangun].

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Ya, Larut.

Dato' Haji Mohd. Zihin bin Haji Mohd. Hassan: Terima kasih, Ahli dari Kepong menolong pelancongan supaya maju tetapi bagaimana pula sikap Ahli-ahli DAP yang lain yang pergi melaung di luar negeri mengatakan Malaysia tidak indah, tidak demokratik?

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Pengerusi, memang Larut ini "melarut", sentiasa "melarut". Menyimpang ke arah yang tidak tentu. Tuduhan itu tidak benar. Apa buktinya? Saya bila pergi ke luar negara, saya sentiasa mempertahankan Malaysia ini. Ini satu perbincangan serius. Saya beri satu cadangan bagaimana kita hendak mempertingkatkan perkhidmatan dari segi tour guide.

Selepas itu, saya pergi ke Tanjong Ara. Saya tengok macam mana tanda-tanda jalan itu diconteng sama ada huruf jawi diconteng ataupun huruf rumi diconteng. Kita tidak nampak itu satu impression, tanda-tanda jalan diconteng. Memang segelintir orang di Kuala Terengganu tidak begitu bertanggungjawab — vandal. Tidak kena mengena dengan DAP. Mungkin Barisan Nasional yang bertanggungjawab. Itu memang Barisan Nasional. Di Kuala Terengganu, papan-papan tanda jalan diconteng.

Kita hendaklah memperbaiki hal ini dan yang lainnya, bila saya pergi ke Hotel Tanjong Ara, kena kacau juga. Saya sudah beri nasihat yang baik. Hotel itu terletak di tempat strategik, baik tetapi perkhidmatannya itu hendaklah kita perbaiki misalnya bila hujan sahaja, bocor. Bocor-bocor. Macam mana? Bila kita panggil Pengurus yang berkenaan, tidak datang juga. Macam mana kita dapat mempertingkatkan perkhidmatan pelancongan? Bocor. Hotel itu besar. Kalau Yang Berhormat tidak percaya, pergi tengok dengan sendiri. Mungkin selepas saya berucap di sini, ia diperbaiki sekarang. Mungkin, tetapi itu benar. Ini caranya. Kita tidak tahu macam mana kelemahan, Hotel di Tanjong Ara memang belanjanya mahal. Kalau begitu, janganlah kita wujudkan keadaan di mana bum-bungnya bocor dan ada banyak perkara yang menunjukkan penyelenggaraannya kurang baik.

Jadi, dari segi pelancongan, aspek penyelenggaraan (maintenance) mesti dipertingkatkan. Ini satu kelemahan yang besar di negara ini.

Tuan Pengerusi, saya satu, dua bulan lagi akan menggunakan service itu, mungkin ke Langkawi juga, pun hendak menyaksikan dengan sendiri, selepas saya berucap di sini sama ada tindakan itu diambil untuk memperbaiki keadaan. Ini lebih positif dari sebelah situ. Ahli-ahli termasuk Padang Terap, dia tidak pergi. Macam mana dia ada gunakan service yang ditawarkan.

Wan Hanafiah bin Wan Mat Saman: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, Kota Setar minta jalan.

Wan Hanafiah bin Wan Mat Saman: Tuan Pengerusi, saya ingin tahu daripada Yang Berhormat Kepong, dia pergi Tanjong mana? Tanjong yang mana satu dia pergi? Sebab saya pun baru balik dari Tanjong Ara. Tanjong Rambutankah atau Tanjong Ara? Sebab Tanjong Ara, saya pun pergi juga tetapi tidak bocor. Barangkali DAP duduk, bocor. [Ketawa]

Jadi, yang kedua, masa Yang Berhormat dok menolong bahagian pegawai-pegawai pelancong itu, Yang Berhormat pakaikah ini? [Menunjukkan lencana Ahli Parlimen] Saya hendak tanya itu sahaja. [Ketawa]

Dr. Tan Seng Giaw: Itu memanglah sifat Kota Setar. [Ketawa] Kita hendak beri nasihat yang baik. Dia keluarkan kenyataan-kenyataan yang bukan-bukan, yang sama bersikap seperti “kerbau jantan terluka” tadi.

Tuan Pengerusi, saya tidak lama lagi mungkin akan pergi ke Langkawi menerusi perkhidmatan yang ditawarkan oleh MAS juga. Saya hendak tengok dengan sendiri sama ada ada diperbaiki dan dari masa ke semasa saya akan terus berbuat demikian. Bukan seperti yang dibuat oleh Yang Berhormat Padang Terap, tidak pergi langsung. Macam mana tahu kalau tidak menggunakan perkhidmatan itu? Di mana di situ ada menggunakan perkhidmatan, termasuk Arau sendiri. Tidak, Kota Setar bercakap sahaja, tetapi tidak pergi. Dia tidak pergi. Itulah Yang Berhormat. Ini keadaan yang sebenar. Tidak pergi langsung tetapi buat teguran sahaja.

Tuan Pengerusi, saya nampak memang dari segi kayu tropika yang disebutkan oleh Yang Berhormat

Padang Terap, itu memang mungkin satu punca tetapi kita boleh memperbaiki misalnya di negeri Pahang. Kita memastikan tidak berlakunya pembalakan haram dan tunjukkan keadaan yang sebenar, ini yang berlaku sekarang. Semua aktiviti pembalakan haram sudah diberhentikan di seluruh negara termasuk di Pahang, Sarawak dan Sabah. Itu satu usaha yang paling baik untuk menunjukkan kepada dunia, inilah yang paling baik. Tidak payah kita hendak sebutkan mengenai masalah kayu tropika lagi kerana ini benar-benar dipelihara di negara Malaysia.

Satu lagi, mengenai kerjasama dengan negara-negara ASEAN kerana industri pelancongan ada sangkut paut, ada pertalian dengan negara-negara jiran.

Tuan Shahidan bin Kassim:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, Arau minta jalan.

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya hendak bertanya kepada “lembu jantan yang dicucuk hidung”. [Ketawa] Kepada “lembu jantan” saya ingin bertanya, [Ketawa] Yang Berhormat mencedok kata-kata saya mengenai pembalakan haram tetapi saya pasti, Yang Berhormat tidak pernah pun pergi ke mana-mana hutan untuk membuktikan bahawa adanya pembalakan haram. Pernah atau tidak Yang Berhormat pergi seperti Yang Berhormat pergi duduk di hotel third class di Tanjong Ara, ya? Bilik itu memang sudah condemned tetapi sengaja Yang Berhormat pilih bilik yang berkenaan untuk cerita yang bukan-bukan di sini. Saya tahu bilik itu. Saya pernah pergi.

Dr. Tan Seng Giaw: Tuan Pengerusi, saya minta yang terbaik tetapi diberi bilik itu juga. Saya tidak tahu mana biliknya. Tetapi walau bagaimanapun, itu yang bersikap “kerbau jantan terluka” ini memang dia tidak nampak. Kabur penglihatannya. Memang kabur dan yang pentingnya kerjasama di antara negara-negara ASEAN. Saya nampak ada kelemahan-kelemahan dari segi itu kerana bila pelancong-pelancong datang memang mereka hendak melihat dan melancong ke beberapa negeri sekaligus. Ini satu tabiat pelanconglah dan mungkin, inilah satu bidang di mana Yang Berhormat Menteri dapat mempergiat, menambah dan memperbaiki lagi untuk mewujudkan satu suasana yang baik lagi bagi para pelancong.

Akhirnya, dari masa ke semasa, ada pelancong terutama dari Eropah, Jepun dan Korea juga ada jumpa saya untuk perkhidmatan saya secara doktorlah dan memang ada sesetengah pelancong jatuh sakit. Itulah satu bidang mungkin kita boleh tawarkan.

Tuan Shahidan bin Kassim:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, masa sudah cukup.

Dr. Tan Seng Giaw: Masa? Memang, satu dua perkataan pun habislah. Salah satu destinasi yang sering disebutkan kepada saya oleh pelancong-pelancong yang jumpa saya ialah Taman Negara. Saya seringkali beritahu dia, “Baik, pergi ke Taman Negara,” dan saya beri satu pesanan, “Bila balik dari Taman Negara beritahu saya,

macam mana kita boleh memperbaiki lagi taman itu dari pelbagai segi termasuk pemeliharaan alam sekitar.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, cukuplah.

Dr. Tan Seng Giaw: Sekian, terima kasih. Saya akan pergi.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Ahli-ahli Yang Berhormat, masih ramai yang hendak berucap, tetapi saya ingat mengikut jadual kita kena habiskan Kementerian hari ini. Dapat membenarkan dua orang sahaja ya. Pasir Mas, lepas itu Arau.

5.43 ptg.

Tuan Haji Ibrahim bin Ali [Pasir Mas]: Tuan Pengerusi, saya tak panjang, hendak rujuk kepada Butiran 00800, 01100 di bawah P.22 sekaligus. Ini mengenai dengan pelancongan.

Bahawasanya pelancongan sekarang ini ada sedikit tanda-tanda menurun ke negara kita sebagaimana kenyataan Yang Berhormat Menteri dan tadi rakan saya dari Padang Terap ada menyarankan juga dan menimbulkan persoalan kalau pun ada pelancong datang, tak ramai, tak mahu tinggal lama sewaktu mereka melawat ke Malaysia.

Jadi, Tuan Pengerusi, saya pernah bercakap dalam Dewan yang mulia ini sebelum ini bersabit dengan pelancongan. Di waktu kita melancarkan kempen yang agresif untuk menarik pelancong-pelancong, saya pernah mengingatkan pihak Kementerian ataupun Kerajaan jangan sekali-kali kita terjebak dalam apa yang dikatakan “indah

khobar daripada rupa”. Saya berpendapat kalau pelancong datang ke Malaysia tetapi tinggal tidak lama bererti merekaterjebak dengan apa yang dikatakan “indah khobar daripada rupa”, iaitu kita belum bersedia mewujudkan prasarana beserta dengan program yang boleh menawan pelancong-pelancong tinggal lebih lama dalam waktu kita melancarkan kempen yang begitu agresif untuk menarik pelancong-pelancong ke negara kita.

Jadi, Tuan Pengerusi, ada beberapa cadangan untuk hendak menarik pelancong dan meningkatkan lagi tahap pelancongan ke negara kita dan bagaimana hendak memungkinkan mereka tinggal lebih lama. Di sini kita mungkin berbeza pendapat dengan beberapa rakan-rakan. Saya masih lagi berpendapat pertamanya, dari segi mewujudkan prasarana dan mewujudkan peluang-peluang pelancongan ini, lebih lagi percaya kepada apa yang terdapat dalam negara kita ini di mana belum dieksploitasikan sepenuhnya-sepenuhnya belum lagi.

Saya hendak beri satu contoh sahaja, dan saya hendak beri cadangan sekali gus. Saya hendak minta seperti Kementerian Pelancongan bekerjasama dengan Kementerian Pertanian memajukan Bukit Cahaya Seri Alam sebagai salah satu pusat pelancongan yang terkemuka bagi negara Malaysia. Kita lihat kalau di Amerika Syarikat bagaimana seperti di Disneyland ataupun Disney World, pelancong boleh pergi sampai dua tiga minggu kerana apa? Kerana satu tempat itu berbagai bentuk aktiviti yang ada. Cuma mungkin saya tidak mengatakan bahawa kita mesti mewujudkan aktiviti yang serupa dengan Disney World sebab mereka negara maju, mereka

mewujudkan aktiviti seperti daripada bentuk pembuatan filem, hasil daripada tayangan filem "Back to the future", "Ghostbusters" dan sebagainya. Sebab apabila pelancong datang, bukan sahaja dia boleh lihat, tetapi dia boleh turut merasai dari segi kegiatan yang wujud di tempat itu.

Maka di negara kita, kita sebuah negara yang dalam proses membangun. Kita kaya dengan alam sekitar. Kita tak perlu buat "Back to the future". Dalam bentuk teknologi, kita boleh buat "Back to the future," dalam bentuk yang ditayangkan oleh Allahyarham P. Ramlee - "Batu Belah Batu Bertangkup". Kalau kita bawa pelancong masuk ke Bukit Cahaya Seri Alam dengan melakukan sedikit teknologi yang saya rasa tidak begitu tinggi, sampai sahaja di muka bukit maka terbukalah "Batu Belah Batu Bertangkup". Kita pun cuba hendak masuk di dalam. Kita hendak merasa apa di dalam. Kanak-kanak cukup suka aktiviti-aktiviti seumpama ini. Maknanya aktiviti-aktiviti yang bercorak ala dan bentuk kita yang tidak memakan kos yang banyak. Sebab itu saya agak berbeza pendapat dengan rakan saya dari Padang Terap yang mengatakan kita mesti wujudkan "ocean", atau "under water world" yang saya tanya tadi. Bukan saya menolak bulat-bulat, bukan atas asas andaian. Kalau pihak swasta hendak buat, saya setuju, tetapi kalau Kerajaan hendak buat saya tidak setuju, sebab kosnya banyak, kosnya tinggi. Lebih baik kita cari tempat-tempat yang kosnya rendah, kalau Kerajaan sendiri terpaksa buat, tetapi lebih menarik. Macam di Bukit Cerakah ataupun di mana-mana tempat yang kita boleh wujudkan suasana di mana bukan sahaja mereka datang melihat, mereka 'participate' dalam apa yang kita hi-

dangkan kepada mereka seperti Tarzan Malaysia - daripada satu tali ke satu tali mereka boleh melompat. Apa tidak, kalau kita pergi ke Amerika Syarikat naik keretapi laju, naik roller coaster, naik the splash. Ini dia yang menarik pelancong-pelancong, yang orang Malaysia sudah haru-biru habis pergi ke sana ini. Bukan main lagi.

Kita hendak tarik mereka datang ke sini, macam mana pula bentuk kaunter kita? Kita kena ingat, saya pernah sebut dalam Dewan yang mulia ini dahulu, kalau kita ada penurunan dari segi jumlah pelancongan, bukan kita mengatakan bahawa Kementerian tidak meningkat dari segi prestasi - saya ucapkan tahniah kepada Kementerian dari segi prestasinya - tetapi mungkin kita menghadapi persaingan yang hebat dengan negara-negara di kalangan ASEAN yang juga menjadikan industri pelancongan sebagai satu kegiatan ekonomi yang terpenting seperti Indonesia, Singapura, Filipina, Bangkok (Thailand). Kalau hendak lawan Bangkok, mati kita walaupun satu kegiatan sahaja di Bangkok itu, tetapi kalau kita tengok di Indonesia, kita tengok di Filipina, malah Singapura bagaimana mereka membangunkan Sentosa Island - begitu indah dengan cable car, dengan aktivitinya di satu pulau. Saya pernah bercakap suatu ketika dahulu dan pernah saya cadangkan dahulu, di Taman Titiwangsa, kita ada Lake Club. Yang adanya satu panggung, kalau ada pun orang menyanyi tiap-tiap minggu, itu sahajalah. Lain tidak ada. Adalah bot kayuh basikal itu. Itu sahaja, lain tak ada. Dari segi keindahan alam ada, tetapi aktiviti tidak ada. Kita boleh wujudkan macam Taman Titiwangsa. Dahulu pernah saya mengatakan mengenai rumah Allahyarham P. Ramlee di Setapak - pernah saya cakap

dahulu-kita kekalkannya di situ kerana kononnya original. Itu bukan original, memang rumah di Setapak itu kawasan yang tersorok. Kenapa tidak kita adakan peruntukan, bawa segala kejayaan Allahyarham P. Ramlee dalam satu bentuk yang kita tiru dari segipengalaman di Disneyland, kita bawa ke Taman Titiwangsa dengan lebih besar lagi indah. Di samping kita memberi penghormatan kepada keagungan Allahyarham P. Ramlee, pada masa yang sama ianya juga sumber kepada usaha hendak menarik pelancong-pelancong, daripada kita sorok itu di Setapak kerana mungkin masalah peruntukan. Tetapi saya tidak percaya begitu dan saya tak fikir ini kerana soal peruntukan. Kita boleh buat dalam bentuk "wax museum". Boleh kita buat.

Kalau mahal kita suruh swasta buat. Mahal-mahal saya tak setuju, kalau hanya untuk suka-suka ini, mahal-mahal kita suruh swasta buat. Kalau hendak buat sendiri, biarlah benda-benda yang saya rasa agak munasabah. Begitu juga mewujudkan suasana dalam kotaraya Kuala Lumpur. Budaya kita belum dieksploitasikan dengan sepenuhnya. Ini pun saya tidak fasal apa. Kita tengok di waktu malam— saya dari segi maksiat jauh sekali — kita pun menentang ini, Tuan Pengerusi. Tetapi budaya Timur kita menjadi sebahagian daripada cara hidup kita. Kita tengok di Kuala Lumpur, mana tempat pelancong hendak pergi makan? Yang ada, kalau ada pun restoran- restoran besar 'ala Barat'. The only restaurant yang ada cultural show dalam Kuala Lumpur ialah Yazmin Restaurant, satu sahaja, dan bukan besar, kecil. Dua buah bas pergi, penuh dan saya tengok cukup maju. Mana ada tempat-tempat lain? Tidak

ada. Sebab itu dalam usaha kita hendak mewujudkan tempat-tempat yang menarik di Kuala Lumpur dari segi pelancongan, ia kena ada kordinasi, Kementerian-kementerian lain pun kena beri kerjasama. Kementerian Penerangan kena beri kerjasama, bukan sahaja setakat promosi-promosi dalam televisyen, tetapi tempat-tempat yang dimiliki oleh Kementerian tertentu seperti Stadium Merdeka.

Apa kata kalau ditukar di waktu malam diwujudkan satu pentas culture every night, yang boleh juga dibuat macam Yazmin, tetapi dia kena kerjasamalah. Kalau ada kerjasama seperti Kementerian Pelancongan pula joint-effort dengan Kementerian Pertanian, maju Bukit Cerakah, Bukit Cahaya Seri Alam dan ada lagi Kementerian lain yang ada bangunan-bangunan yang tersergam itu gunapun tidak, diperindahkan, diwujudkan aktiviti. Kospun murah, Kerajaan pun tidak payah belanja banyak-banyak. Pada masa yang sama saya percaya kita boleh tarik pelancong lebih ramai. Ini saya percaya.

Begitu juga Lembaga TDC, yang bertanggungjawab untuk membuat promosi dan aktiviti seumpamanya. Mesti mereka ini kreatif. Saya ucap tahniahlah setakat apa yang mereka sudah capai. Tetapi lebih kreatif, kalau tengok kepada apa kemajuan setakat yang ada ini, saya rasa belum lagi kepada tahap yang kreatif. Saya percaya Lembaga Pengarah TDC sudah melawat ke luar negara, buat promosi daripada satu masa ke satu masa dan saya hendak Yang Berhormat Menteri pun tolong semak, lantik mereka-mereka yang ada idea yang kreatif dalam TDC ini. Kalau kita lantik setengah-setengah orang, kalau kita hantar

ke luar negeri, kalau beku, dia balik pun beku juga, kalau otak itu beku, memang dia beku. Dia tidak akan jadi cair. Yang kreatif, yang boleh memberi idea, bukan sahaja duduk sebagai Lembaga Pengarah. Tetapi boleh memberi idea, yang boleh juga turut merancang, bukan setakat routine sebagai Ahli Lembaga Pengarah. Baru kita boleh bersaing dalam usaha kita hendak menarik pelancong-pelancong datang ke negara kita.

Sebab saya cukup percaya Tuan Pengerusi, terlalu banyak lagi resources yang belum kita eksplot di sekitar Bandaraya Kuala Lumpur ini sahaja. Untuk menarik pelancong supaya mereka tinggal lebih daripada seminggupun cukup banyak lagi. Taman Buaya, macam-macam lah kita boleh buat. Tetapi tidak ada aktiviti. Cuma wujud keindahan itu ada tetapi aktiviti itu tidak ada. Saya tekankan kepada aktiviti yang kurang. Kerana aktiviti kita ini bermusim, walaupun ada. Kementerian melancarkan Malaysia Fest, tetapi hanya kalau berlakupun satu hari itu sahaja ataupun seminggu dalam Malaysia Fest. So, tidak ada continuity dari segi aktiviti ini. Tetapi jangan harap kepada Kementerian Pelancongan sahaja.

Saya hendak menyarankan juga dan hendak menegur juga Kementerian-kementerian yang lain. Saya tengok Kementerian-kementerian ini, Tuan Pengerusi, kadang-kadang they are trying to create their own empires. Compete among their own empires, among their ministries. Kenapa tidak agensi-agensi bekerjasama, seperti saya katakan tadi, menjimatkan kos dan boleh lagi mempercepatkan lagi usaha untuk kita hendak menuju kepada

matlamat yang kita sedang bincangkan sekarang ini dalam konteks pelancongan di negara kita.

Di Kelantan sekarang ini untuk makluman, sudah tidak ada, pelancongan sudah boleh dikatakan mati terus. Walaupun ada tempat tarikannya mungkin Pondok Menteri Besar Kelantan. Itu pun sudah hendak runtuh dah kot. [Ketawa] Boleh dikatakan orang Kelantan sendiripun sudah berpusing-pusing pergi ke Golok, Tuan Pengerusi. Saya cukup bimbang dengan apa yang berlaku di Kelantan sekarang ini. Sebagai contoh, kerana dalam mereka mengatakan bahawa pelancong meningkat di Kelantan itu, itu bohong betul-betul, bohong semata-mata. Saya ulang-alik ke Kelantan dan sebagai wakil daripada Kelantan. Di Kelantan kalau tengok di waktu malam, macam orang kata dalam gualah. Makan dek geroda, punya sunyi di waktu malam. Seperti matilah. Tetapi adakah rakyat Kelantan, termasuk penyokong-penyokong PAS itu dia duduk di rumah di waktu malam. Dia tidak duduk di rumah juga. Dia hilang juga. Jadi kebimbangan kita ialah akibat daripada suasana seperti ini mereka telah menyeberang ke sebelah Thailand. Ini merugikan dari segi pengaliran wang negara dan mereka membohong bahawa kononnya pelancongan meningkat di Kelantan. Sebab itu kita mengharap kepada Kerajaan Pusat untuk memikirkan yang lebih rasional supaya kita cari jalan, supaya peningkatan kepada pelancong-pelancong itu dapat kita pertahankan dan boleh bersaing dengan negara-negara yang lain. Sekian, Tuan Pengerusi, terima kasih.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Arau.

6.06 ptg.

Tuan Shahidan bin Kassim
[Arau]: Tuan Pengerusi, saya menyokong aktiviti di bawah Kementerian ini dan saya akan bercakap sekaligus di bawah Maksud Bekalan 22 dan juga Maksud Bekalan 23 — Pembangunan.

Yang pertama saya hendak ucap tahniah kepada Menteri dan semua rakan-rakannya termasuk pegawai-pegawai kerana inilah satu-satunya Kementerian dalam Malaysia, apakah mungkin dalam dunia, yang kita beri modal kecil, untungnya besar. Kita beri \$278 juta, untung \$3 bilion. Jadi lebih besar daripada petroleum. Itu sebab tadi saya terkejut apabila sahabat saya yang bertindak seperti lembu jantan kena cucuk hidung tadi, dia kata belum sampai tahap yang memuaskan. Inilah satu-satunya Kementerian yang modal kecil, untungnya besar. Tetapi, Tuan Pengerusi, saya cukup positif dan rasional....

Dr. Tan Seng Giaw: [Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, dia minta jalan. Kepong.

Tuan Shahidan bin Kassim: Jangan banyak sangat, sebab I hendak....

Dr. Tan Seng Giaw: Saya tidak banyak. Cuma Yang Berhormat Arau adakah dia pernah pergi ke Tanjung Ara dan adakah dia pergi menyaksi muzium penyu. Adakah dia pernah pergi? Kalau kita pergi ke muzium penyu, kita nampak ada di situ ditulis, "Ini penyu hidup" di depannya. Tetapi bila kita jenguk, tidak ada penyu pula. Ha itulah muzium penyunya. Yang

baik, konsep itu sangat baik. Tetapi bila kita tunjukkan ada penyu hidup, kita tunjukkan penyu yang hidup, bila kita tengok di dalam, tidak ada sesuatu dan inilah industri pelancongannya.

Tuan Shahidan bin Kassim: Saya tidak pernah jumpa di muzium simpan benda hidup. **[Ketawa]** Tetapi tidak tahulah muzium mana simpan benda hidup, saya kurang pasti. Kebanyakan muzium dia simpan benda-benda yang keras dan mati.

Dr. Tan Seng Giaw: [Bangun]

Tuan Shahidan bin Kassim: Tidak apalah sat lagi saya beri Yang Berhormat peluang. Saya, Tuan Pengerusi, untuk kita melihat secara rasional, apa dia sumber utama yang boleh menarik pelancongan. Ini dari segi aspek lain, dari segi ekonomi kita boleh lihat aspek ini. Yang pertamanya manusia. Manusia Malaysian. Yang keduanya, sumber-sumber yang boleh menarik pelancongan. Saya bersetuju Yang Berhormat, kita telah lancarkan revolusi senyum. Don't worry, be happy. Golden service. Tetapi kalau Yang Berhormat tengok di sini, pelancong yang terbesar datang ke Malaysia ialah daripada Singapura. Singapura ini muka macam saya, macam Kepong. Tetapi kebanyakan macam Keponglah. **[Ketawa]** Saya ada sikit-sikitlah.

Ini saya hendak tunjukkan bahawa apabila kita buat revolusi senyum, senyumannya lebih kepada pelancong yang tidak ramai datang ke sini. Dalam bahasa Perlisnya, kalau orang putih dia layan tak sangka, kalau kita dia tengok sebelah. Padahal dia tidak tahu, pelancong Singapura, muka lebih kurang muka kita, adalah pelancong yang teramai datang ke sini. Dato', saya minta

maaf, benda ini saya kena, walaupun kita kata ini tidak patut berlaku dan kita tengok iklan-iklan dalam televisyen Dato' di lapangan terbang, senyum bukan main. Sebab kalau kita pergi ke luar negeri perkara yang paling kita benci sekali, kita tengok muka Pegawai Imigresen. Kita pergi London, dia tengok muka kita, kita tengok muka dia, kita cukup meradang. Dia tanya soalan. Kita sudah bawa duit hendak belanja, macam-macam dia tanya soalan. Kita pergi Australia, kecuali kalau kita pergi Korea dengan Jepun saya kurang pasti. Kalau pergi di England, menyampah tengok Imigresen. Saya kalau boleh, kalau dia datang ke Malaysia mesti saya tunggu dekat Imigresen, hendak ajar muka ini. Saya kata saya tidak hendak duduk dekat foggy countries ini, buat apa, kita hendak mari sekejap sahaja, tiga hari. Tetapi dia punya soalan itu menyakit jiwa. Tetapi kita punya tidak Dato', kita punya iklan dalam TV cukup bagus, dia senyum, dia tunduk dan sebagainya.

Kita kena ingat, walaupun Thailand dia ada "sawadeekap". Ini ciptaan, budaya ciptaan saya hendak beritahu. "Mabuhai" di Filipina. "Darkh" di Holland, sebab saya belajar di Holland, sama dengan Dato' Sabaruddin. Mana lagi. "Selamat" di mana, di Indonesia. Singapura tidak ada apa pun. Dia sama semua. Tetapi saya pergi di Thailand, di Selatan Thailand. Dato' pun ada pergi sana, kadang-kadang. Tetapi tidak pernah pun orang Siam buat "Sawadee" kat kita. Tidak ada. Sebab apa? "Sawadee" itu dia punya budaya di sana, di Bangkok.

Saya pergi ke kepulauan Sulu, tak ada pula orang "Mabuhai" kepada saya, tetapi "Mabuhai" ada di Manila. Nampak budaya ciptaan yang mem-

bolehkan kalau orang pergi ke Filipina, dia kata "Mabuhai"; dia pergi ke Pulau Sulu, dia buat tak tahu sahaja. Kalau dia pergi Sawadeekap, dekat Setoi, dia senyum begitu sahaja. Makna kata, mungkin budaya di sana lebih membangun daripada Selatan.

Saya hendak tunjukkan di sini supaya revolusi senyum ini, walaupun orang kata rakyat Malaysia ini suka senyum tetapi kadang-kadang kita pergi ke negeri orang putih, dia lebih mesra. Tak tahulah dia tengok kita fesyen lain, dia mesra. Lebih mesra daripada kita masuk ke hotel di sini dibanding dengan hotel kita masuk di luar negeri, tetapi orang putih kata hotel di sini bagus, tetapi senyuman sudah makin kurang, lebih-lebih lagi kalau di tengah malam, cukup kurang senyuman, mungkin dia penat dan sebagainya.

Saya minta supaya layanan dalam bentuk manusia yang merupakan sumber utama kepada pelancongan ini mestilah manusia yang betul-betul mahu menerima bahawa pelancongan ini sebagai kenyataan industri yang besar. Dan tempat-tempat pelancongan ini bukan tempat-tempat penyembelihan. Kadang-kadang tempat pelancongan jadi tempat penyembelihan. Maaf bercakap, tempat di mana tak payah sebut, tetapi saya sedih sebab dengan harga yang saya ingat sendiri pun cukup tinggi. Saya pernah hendak sewa satu bot, dia sebut dengan megah dan bangganya, mentang-mentanglah sekarang dia boleh jual tanah dengan mahal di pulau yang berkenaan. Saya hendak cepat, sewa bot daripada Langkawi ke Kuala Perlis \$800, dengan sombongnya. Dulu, masa sebelum daripada itu \$100 sahaja, sekarang \$800 dia cakap macam itu, mahu, mahu, tak

mahu sudah. Jadi, saya minta supaya manusia Malaysian itu terutamanya mereka yang terlibat secara langsung dengan pelancongan supaya senyuman itu samalah antara orang putih dengan orang Asian. Bukanlah saya cemburu kalau dia rasa macam itu. Kalau orang lelaki pula layan orang putih lebih, nanti dia cemburu balik. Tetapi saya kata biarlah sama kerana pelancong yang pertama terbesar ialah pelancong yang berada di negara jiran yang merupakan sumber utama.

Saya setuju dengan Yang Berhormat dari Padang Terap yang menyebut tadi bahawa dalam suratkhbar mengatakan sebab utama kekurangan pelancong ialah kerana hutan tropika dan juga tumpahan minyak. Saya hendak sebut, di Thailand pelancong sudah memang kurang, lebih-lebih lagi bila sudah diharamkan pelacuran di negara yang berkenaan, pasti sudah pelancong akan hilang. Ini maaf bercakap, ini cerita yang sebenarnya. Pasti sudah pelancong akan kurang pergi dan orang takut hendak pergi ke Manila oleh kerana masalah keselamatan dan sebagainya. Pasti sudah mereka akan datang ke Malaysia, tetapi bukan dengan tujuan itu, tujuannya ialah tujuan yang lebih mesra.

Dalam kedudukan sekarang kita lihat pelaburan yang besar diberi kepada perkara-perkara yang difikirkan sama seperti negeri-negeri yang lain, seperti yang saya sebutkan tadi. Cumanya kawasan persekitaran di Kuala Lumpur yang tidak memerlukan perbelanjaan yang paling banyak dari segi pembangunan. Di sini di bawah Kementerian Dato' disebut di bawah Program Pengindahan Kebersihan Tempat Pelancongan \$43 juta, tahun

depan kita akan belanja \$15.9 juta tetapi saya percaya tahun depan sudah pasti Kementerian ini akan berbelanja dengan begitu banyak.

Kita lihat ada satu kawasan yang cukup menarik di sekitaran Kuala Lumpur dan inilah satu-satunya tempat yang ada. Bukit Cahaya itu ialah kawasan baru yang dibangunkan, tetapi mungkin kerana cara kita bangunkan itu tiba-tiba kawasan itu jadi panas, walau bagaimanapun boleh dibuat kerana dia ada kawasan salji dan sebagainya. Saya hendak beri satu tempat yang saya rasa patut dibangunkan untuk membolehkan pelancong tinggal lebih lama, kita boleh buat dalam bentuk safari atau apa pun boleh, kawasan yang bernama daripada Hulu Kelang ke Kuala Langat, kalau perjalanan biasa akan mengambil masa sebanyak 5 jam.

Ini merupakan kawasan hutan daripada tempat Zoo itu terus kita keluar ke kawasan hutan simpan tempat Pejabat Hutan di Kuala Langat — di Hulu Langat, maaf. Ini tidak dibangunkan. Di situ ada satu tempat bekas lombong yang paling lama dalam dunia saya rasa. Ini merupakan tempat-tempat yang belum diganggui, merupakan kawasan rizab tetapi telah dicuri untuk dikorek kolam dan sebatang dua balak, tetapi kawasan ini kawasan rizab yang paling dekat dengan Kuala Lumpur. Kalau orang hendak melihat hutan tropika atas sebab-sebab tadi, inilah tempatnya. Kita boleh buat dalam bentuk yang orang senang pergi, orang berjalan kaki pun boleh, orang hendak gunakan kenderaan pun boleh, orang hendak naik kuda pun boleh sebab sekarang ini kita hendak beri tumpuan kepada kuda, beri dia naik kuda dari-

pada Hulu Kelang sampai ke Kuala Langat.

Saya ingat Perdana Menteri dengan Menteri Kewangan nanti kita beri mula dulu naik, kita ikut di belakang. Tetapi hendak ditunjukkan di situ bahawa inilah kawasan yang terbaik sekali untuk melihat hutan tropika di Kuala Lumpur. Lepas itu siapa yang kuat sekali boleh naik Gunung Nuang, kalau tak larat, boleh ikut saya. Cakap besar selalu, kalau tidak, susah. Jadi ini merupakan kawasan yang paling dekat.

Saya orang yang rasional, kalau betul saya kata betul walaupun itu datang daripada DAP. Bukan perangai DAP, kalau kita cakap betul, dia kata tak betul. Tetapi ada satu benda yang dia cakap betul, tetapi sebab dia ambil point saya, saya terpaksa ulang balik. Sudah sampai masanya soal pembalakan haram, saya bukan setuju dengannya sebab saya sendiri pergi ke kawasan. Saya sebut sekali lagi, Yang Berhormat Setiausaha Parlimen sudah jawab hari itu, tetapi saya baru pergi minggu lepas. Selepas saya main chess dengan Dato' di Perlis, saya datang dan sempat pergi ke Kuala Kubu untuk melihat sama ada apa-apa tindakan diambil. Pencurian pembalakan masih berjalan. Saya tanya Kerajaan Selangor, dia kata lesen sudah mati.

Saya hendak beritahu tempat yang saya telah pergi, Janda Baik, Gunung Hantu, Gunung Kutu, Gunung Panglima, Gunung Jerai — tak ada, saya ingat Gunung Jerai tak pasti sebab kawasan ini sudah terbuka, dan juga di Gunung Nuang. Ini bukit yang saya telah pergi di kawasan Kuala Kubu, di sekitaran gunung-gunung. Di Gunung Kutu itu ada satu bungalow yang cukup

besar yang kita tak sangka siapa punya, manusia mana yang boleh buat bungalow begini besar, mana ada jalan dia naik, saya pun tak tahu — Gunung Kutu, orang beri nama bukit tetapi ketinggiannya macam gunung. Ada bungalow yang cukup besar. Saya cari kalau ada mayat-mayat orang mati, tetapi bungalow itu cukup besar telah diruntuhkan. Saya tak tahu jinkah buat, manusiakah buat, tetapi yang penting itu sebab kawasan itu telah dicuri balak dengan menggunakan Orang Asli. Jadi, tolonglah kalau boleh, sudah sampai masanya kita memberi gambaran yang hutan tropika sekarang adalah cukup terkawal. Tetapi hendak tunjukkan dari segi pelancongan ini kawasan yang paling baik dan kita akan pertahankan kawasan ini sampai ke mati. Saya minta kawasan ini dipertahankan selama-lamanya. Hulu Kelang ke Kuala Langat cukup cantik dan kawasan ini bekas balak track yang ada dulu itu boleh dijadikan tempat kuda berjalan, untuk orang berjalan dan untuk lain-lain berjalan.

Yang keduanya, saya masuk di bawah Kebudayaan. Saya ucap tahniah, sudah dua kali saya pergi ke MATIC, dua kali saya tak dapat tempat dan dua kali saya terpaksa balik, tetapi yang pertama itu sebagai mengambil hati, saya terpaksa duduk di atas lantai untuk melihat video di luar, ini cerita betul. Saya ingat pegawai-pegawai Dato' boleh buktikan. Saya ucap tahniah kerana sambutan yang begitu hebat. Saya juga pakar drama, bukan calang-calang orang. Kata orang, drama pentas ini tak boleh masuk ke TV, kalau masuk ke TV dia tak mahu menjadi. Apa fasal tak mahu menjadi? Sebab drama pentas itu begitu menarik dan begitu banyak boleh memberi pengajaran.

Saya hendak cadangkan supaya drama pentas itu dalam bentuk yang sama dibuat dalam tarikan yang sama dibawa masuk sebagai Drama Minggu Ini dalam televisyen, sebab drama-drama yang ada, minta maaf bercakap, agak 'boaring' sedikit dan selalunya kita tukar pergi ke cerita lain, cerita koboi, cerita Mc Gyver. Kalau kita tengok Drama Minggu Ini, kita tengok Mc Gyver. Tetapi kalau pertunjukan pentas yang dibuat di MATIC itu masuk dalam TV, pasti sudah dia akan berjaya.

Apakah boleh ini diperbesarkan? Apakah boleh konsep MATIC ini, sebab kita tidak hendak budaya ini hanya berkembang di Kuala Lumpur, tetapi diperkembangkan ke tempat lain, sebab di sini ada peruntukan yang diberi kepada Taman Seri Budaya Negeri-negeri sebanyak \$4 juta.

Tuan Pengerusi, \$4 juta ini, saya ingat berapa buah boleh dibuat, apakah boleh ini dikembangkan ke negeri-negeri, kita kembangkan ke Kelantan sebab tadi kawan saya sebut bahawa di Kelantan terdapat kelesuan kebudayaan, kelesuan budaya.....

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat.....

Tuan Shahidan bin Kassim: Orang-orang telah diboringkan oleh kerana tidak ada budaya yang aktif, kalau boleh Tuan Pengerusi, konsep MATIC yang ada di Kuala Lumpur ini mungkin boleh dikembangkan ke negeri-negeri lain supaya budaya itu berkembang dan rakyat Malaysia boleh diberi pengajaran melalui budaya yang sihat ini. Tuan Pengerusi, ini cukup penting saya hendak tekankan.

Rakyat Malaysia boleh diberi pengajaran melalui budaya yang sihat dan Kementerian ini boleh memainkan peranan yang penting, supaya ianya dikembang ke peringkat negeri, ke Sabah kepada negeri Yang Berhormat Tuan Pengerusi terutamanya, kita beri penekanan, ke Sarawak. Sebab Sabah ini kita kena perbetulkan pemikiran rakyatnya supaya sesuai dengan kita dan pemikiran Barisan Nasional. Di Kelantan, sebab kita sentiasa memberi pengajaran yang bagus, dengan itu saya cadangkan supaya perkhidmatan ala-MATIC dikembangkan di tiap-tiap negeri.

Akhir sekali satu lagi mengenai Langkawi. Seminit sahaja saya hendak sentuh mengenai Langkawi. Saya hendak minta satu Tuan Pengerusi, saya sudah memberi penekanan tempoh hari bahawa Langkawi tidak boleh didirikan industri-industri yang tidak bercorak pelancongan, dia rosak majlis- dia boleh rosak, malah kilang simen itu boleh kalau ditukar hantar ke utara Perlis atau ke mana-mana asalkan itu tidak wujud di Langkawi. Langkawi harusnya ada industri perkhidmatan yang menyokong, industri-industri yang lain mesti dibuat di kawasan persekitaran di antara Perlis dan juga Kedah, itu yang sepatutnya, dengan itu kita boleh mempertahankan kawasan pelancongan di Langkawi. Ini saya lihat banyak benda-benda yang hendak diberi atau yang hendak dibuat di Langkawi, yang boleh merosakkan pelancongan.

Tuan Pengerusi, dengan ini saya menyokong.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat Menteri diminta jawab.

6.12 ptg.

Menteri Kebudayaan, Kesenian dan Pelancongan [Dato' Sabbaruddin Chik]: Tuan Pengerusi, mesti habis hari ini juga jawab ini, dalam masa 10 minit?

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Kalau boleh, kalau tidak boleh kita boleh sambung esok.

Dato' Sabbaruddin Chik: Okay, terima kasih.

Pertamanya, saya berterima kasih kepada semua Ahli-ahli yang telah memberi pandangan, memberi teguran dan memberi tahniah kepada Kementerian khususnya ahli dari Arau.

Saya akan cuba memberi jawapan sebanyak yang boleh, pertamanya pandangan Ahli dari Padang Terap berkenaan dengan hutan tropika.

Sebenarnya Tuan Pengerusi, memang hutan merupakan salah satu bahan yang kita gunakan sebagai tarikan, maka itu caption kita atau cathword kita, kita gunakan, dengan izin, Malaysian naturally di dalam promosi kita keluar negeri. Malangnya kita tidak dapat menafikan sama sekali, memang ada di negeri di dalam Malaysia ini yang menjalankan pembalakan agak banyak, dan kadangkala mereka yang membuat bantahan ini bukan menunjukan kepada Malaysia secara menyeluruh, tetapi kepada salah satu negeri di Malaysia. Tetapi oleh sebab kita yang membuat promosi, maka digunakan kesempatan itu untuk membuat bantahan-bantahan ini. Namun demikian Tuan Pengerusi, kita tidak hiraukan mereka ini, kerana sebahagian besar dari mereka ini sebenarnya

adalah ahli-ahli demonstrasi yang dibayar, mereka tidak mengetahui sangat tentang keadaan di negara kita.

Ada satu laporan yang saya dapat terima di London baru-baru ini sewaktu negeri Sarawak mengadakan promosinya, ada satu kumpulan yang mengedarkan kertas sebaran menentang pembalakan misalannya. Mengikut laporan World Bank, hutan di Sarawak akan habis menjelang tahun 1993. Ini kita tahu, ini tidak betul. Yang saya sebutkan ini Tuan Pengerusi, sebenarnya ialah kita tidak pernah lupa bahawa hutan tropika sememangnya menjadi tarikan, dan kita selalu menyebutkan bahawa hutan tropika di Malaysia ini ada yang mengatakan sudah lebih daripada 130 juta tahun, dan sememangnya hutan tropika tertua di dunia dan menjadi tarikan-tarikan kepada banyak pelancong-pelancong. Cuma saya hendak sebutkan di sini berkaitan dengan cadangan Ahli dari Padang Terap supaya kita adakan safari seperti di Afrika. Kita sebenarnya memang menggalakkan ini, tetapi Kerajaan tidak boleh membuat product seperti ini, yang sepatutnya membuat product seperti ini ialah swasta. Kita hanya menjalankan dari segi promosi, kalau sekiranya ada pihak-pihak swasta membuat safari seperti di Afrika, insya Allah kita akan boleh membuat promosi. Misalnya Taman Cahaya Seri Alam, memang kita membuat promosi tentang perkara ini, dan kita bekerjasama yang amat sangat dengan Kementerian Pertanian.

Saya juga hendak menyebutkan dua perkara penting yang terlupa barangkali atau sengaja tidak disebut oleh Ahli dari Padang Terap, iaitu kurangnya kedatangan pelancong-pelancong ke Malaysia, bukan sahaja oleh

sebab hutan tropika, bukan sahaja tentang pertumpahan minyak dari Selat Melaka. Ini tidak berapa besar. Masalah yang penting sebenarnya ialah kebakaran, ini yang tidak disebut oleh Ahli dari Padang Terap tadi.

Kebakaran di Lapanganterbang, kalau kebakaran sekali tidak apa, ini sampai dua kali dalam masa 6 bulan, dan ini effectnya lama, orang hendak membuat tempahan, cancel tempahan kurang percaya dan sebagainya. Itu satu.

Yang kedua, resesi.....

Dr Tan Seng Giaw: [Bangun]

(Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, Kepong minta jalan.

Dr Tan Seng Giaw: Tuan Yang di-Pertua, saya bangkitkan hal ini sudah beberapa kali, walaupun Yang Berhormat dari Padang Terap tidak bangkit, itu memang menjadi satu faktor utama yang menyebabkan industri pelancongan terjejas. Walau bagaimanapun, adakah pihak Kementerian Pelancongan bercadang hendak mengkaji peranan MAS, kerana MAS akan menampung kerugian di dalam satu dua tahun lagi yang lebih besar daripada sekarang kerana kebakaran dan pelbagai faktor. Adakah pihak Kementerian akan mengkaji perhubungan Kementerian dengan MAS misalnya untuk memperbaiki keadaannya?

Dato' Sabbaruddin Chik: Tuan Pengerusi, saya tidak habis lagi, tetapi tidak apalah saya respondlah kepada Ahli dari Kepong. MAS (Malaysia Airline System) sebenarnya, Sistem Pener-

bangan Malaysia ini bukannya di bawah Kementerian Kesenian, Kebudayaan dan Pelancongan. Malaysia Airline System ataupun Syarikat Penerbangan Malaysia ini di bawah Kementerian Pengangkutan, jadi saya rasa patutlah timbulkan perkara ini sewaktu membincangkan Kementerian berkenaan.

Sebenarnya saya banyak menulis tadi, kerana saya hendak sebut sekaligus supaya perkara-perkara yang ada kaitan dengan Malaysia Airline System ini tidak dibangkitkan sekarang, kerana ini di bawah Kementerian lain.

Saya balik kepada apa yang sedang saya katakan tadi, selain daripada kebakaran lapanganterbang dua kali dalam masa 6 bulan, recession ini juga satu perkara yang menyebabkan kurangnya pelancong-pelancong datang ke negara kita, bukan ke negara kita sahaja malah ke negara-negara lain.

Selain daripada itu waktu negara di Eropah mengalami recession, negara kita mengalami pertumbuhan ekonomi yang baik. Kalau dahulu misalnya £1 = \$4.95, sekarang ini £1 = \$3.84, jadi ertinya seseorang dari Britain yang hendak datang ke Malaysia terpaksa berbelanja lebih banyak daripada yang dahulu sebelum matawang ringgit kita naik berbanding dengan pound ataupun sebelum matawang pound turun berbanding dengan Ringgit Malaysia. Begitu juga dengan US\$ ataupun dollar Amerika, dahulu US\$1 = \$2.74, sekarang US\$1 = \$2.51 atau \$2.52 ertinya orang Amerika juga terpaksa membayar lebih banyak dollar Amerika berbanding dengan perbelanjaan yang terpaksa dibayar pada awal tahun dahulu atau pada tahun sebelumnya.

Jadi, ini secara tidak langsung akan menambahkan kos kepada pelancong-pelancong yang datang ke negara kita.

Selain daripada itu juga, kalau dulunya kita tahu, hotel-hotel di Malaysia kian bertambah naik berbanding dengan dua tiga tahun yang dulu. Ini dapat kita lihat, misalannya, pada tahun 1990 walaupun 7.4 juta pelancong datang, pendapatannya ialah RM4.7 bilion ataupun RM4,700 juta. Sedangkan pada tahun 1991 yang datang ke Malaysia hanya 5.9 juta pelancong-pelancong, tetapi pendapatannya iaitu hampir-hampir RM5,000 juta. Walaupun orang kurang, tetapi kewangan yang diperolehi dari pelancongan ini bertambah naik berbanding dengan tahun 1990. Ertinya kita sekarang ini, walaupun bilangan dari segi jumlah pelancong-pelancong ialah kurang, tetapi pendapatannya adalah lebih oleh sebab kekukuhan ekonomi kita, kekukuhan nilai wang ringgit kita dan di waktu yang sama naik juga hotel-hotel. Yang mana saya sendiri bukanlah suka hotel naik, tetapi mereka hendak menaikkan juga, kita hendak buat apa?

Satu lagi perkara yang disebutkan oleh sahabat saya dari Padang Terap berkenaan dengan datangnya pelancong-pelancong ke Malaysia yang tidak lama. Ini satu perkara yang perlu saya terangkan agak panjang sedikit. Pertamaanya pelancong-pelancong yang datang ke Malaysia ini 65% atau hampir-hampir 70% datangnya dari Singapura.

Pada tahun 1990, misalannya 15.9 juta pelawat datang dari Singapura termasuk day trippers, sedangkan orang di Singapura hanya ada 2.5 juta. Ertinya satu-satu orang Singapura itu datang kerap kali ke Malaysia.

Oleh sebab dia datang kerap kali ke Malaysia, tiap-tiap kali dia datang tidak lama. Purata pelancong Singapura datang ke Malaysia tinggal 3.5 hari sahaja setiap trip. Dan mereka ini merupakan 6.5% atau hampir-hampir 7% daripada seluruh pelancong yang datang ke Malaysia. Sedangkan selain dari orang ASEAN khususnya selain dari orang Singapura tinggal di Malaysia hampir-hampir 7.8 hari tiap-tiap satu trip. Ini sebenarnya sudah panjang. Hampir sama dengan pelancong-pelancong yang datang ke Thailand. Yang datang ke Thailand lebih kurang 9 hari. Yang datang ke Indonesia lebih kurang 11.5 hari. Di Malaysia 7.8 atau hampir-hampir 8 hari dan yang datang dari Singapura hanya 3.5 hari. Tetapi oleh sebab sebahagian besar daripada pelancong-pelancong kita datang dari Singapura dan orang Singapura datang sekejap-sekejap 3.5 hari, tetapi average dia 4.6 hari. Jadi untuk kita hendak memanjangkan lagi lebih daripada 8 hari ini, sukar. Namun demikian kita akan cuba panjangkan lagi. Memang sebenarnya strategi Tahun Melawat Malaysia 1994 ialah bukan sahaja untuk menambahkan bilangan pelancong ke Malaysia tetapi juga untuk menambahkan bilangan hari tinggal di Malaysia.

Saya berterima kasih kepada Ahli dari Padang Terap atas pandangan ini dan kita akan cuba panjangkan lagi. Sebenarnya memang kita boleh panjangkan lagi tetapi agak sukar sebab sudah sampai sekarang 7.8 hari dan barangkali dengan bertambahnya 0.6 atau 0.7 hari, ertinya boleh sampai 8.4 atau 8.5 hari sahaja tiap-tiap satu kali dia melawat ke mari.

Juga disebut tentang "underwater world", "aquarium" dan sebagainya. Ini

sebenarnya kita juga sokong tetapi tidak boleh dibuat oleh Kerajaan dan seperti yang disebutkan oleh Ahli dari Pasir Mas tadi sepatutnya dibuat oleh private sector. Sebenarnya pernah dicadangkan supaya diadakan satu aquarium di dalam Wilayah Persekutuan yang berharga lebih kurang RM20 juta kalau tidak silap saya, dan sebuah syarikat dari Australia telahpun dipilih. Malangnya, perkara itu tidak dapat dilaksanakan. Namun demikian, memang Kerajaan sedang berusaha untuk mengenalkan tasik-tasik untuk dijadikan pusat riadah dan sebagainya.

Dalam Kabinet tiga minggu sudah kita dapat ketahui nama-nama tasik, tuan-tuan punya tasik, yang kita lihat dari udara kalau kita hendak turun kapalterbang mengikut sebelah selatan — memang banyak tasik di situ. Dan tasik-tasik ini insya Allah akan dipergunakan untuk tarikan-tarikan pelancong. Satu sudah pun dibuat. “Sunway Lagoon” misalnya telahpun dibuka secara tidak rasmi dan ini saya difahamkan amat menarik ramai pelancong-pelancong tempatan. Sunway Lagoon ini terletak di Sunway City.

Mengenai package pelancongan, sebenarnya memang kita membuat package pelancongan. Bagi Tahun Melawat Malaysia 1994, saya difahamkan 16 package pelancongan sedang dibuat tetapi malangnya tidak ada satu package pelancongan yang khusus untuk Lembah Bujang. Saya fikir ini cadangan yang baik. Saya pun sendiri pernah melawat Lembah Bujang sebanyak tiga kali dan tiap-tiap kali saya berasa amat senang apabila penerangan itu diberi oleh mereka yang pakar.

Malangnya di Malaysia ini kita kekurangan “tour guides” atau pe-

mandu-pemandu pelancong yang mempunyai pengetahuan pelancongan yang khusus seperti ini. Saya pernah mencadangkan misalannya pensyarah-pensyarah menjadi pemandu pelancong tetapi mereka ketawakan. Mereka ingat kita main-main. Sebenarnya kadang-kadang pemandu pelancong, kalau kita melawat macam saya pernah melawat dengan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri ke Mexico City misalannya, yang memberi penerangan pelancong itu tidak lain daripada Ketua Pengarah Muzium itu sendiri. Jadi apabila penerangan itu diberi dengan baik barulah orang terpicat. Tetapi kalau pemandu pelancong itu tidak faham kerana dia tidak mempunyai pengetahuan yang mendalam, sudah tentu package itu tidak tertarik.

Misalannya seseorang yang ingin melihat batu karang. Kita naik bot, misalannya walaupun glass bottom boat, selama setengah jam, sampai di sana, ditunjuk “itu coral” kata dia, kemudian balik. Kita tengok hendak buat apa. Jadi patutnya dicerita bagaimana formation of coral, dengan izin, dan sebagainya. Tetapi kita kekurangan pemandu-pemandu pelancong seperti ini. Malah sekarang ini Kementerian telahpun memberi kebenaran kepada institusi-institusi pelancongan yang mahu memberi latihan kepada para pelancong dan kita akan memberi...

Tuan Haji Ibrahim bin Ali:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, Pasir Mas minta jalan.

Tuan Haji Ibrahim bin Ali: Tuan Pengerusi, saya hendak tanya Yang

Berhormat Menteri kerana Yang Berhormat Menteri sendiri menyebut bahawa kita kekurangan pemandu-pemandu pelancong yang berpengetahuan. Jadi apa usaha Kementerian hendak memperbanyakkan pemandu-pemandu pelancong. Itu yang pertama.

Yang kedua pula, tadi sudah terlepas, walaupun Menteri sudah jawab mengenai tasik-tasik itu — adakah tasik-tasik ini akan dinamakan dengan nama tasik-tasik yang baru, yang tertentu, supaya mudah dikenali tetapi bukan nama westernised seperti disebut “lagoon” tetapi dikenali dengan “Tasik Norashikinkah”, “Tasik Hasmahkah”, “Tasik Rahahkah” atau “Paya Ibrahim Alikah”, lebih kuranglah. **(Ketawa).**

Dato' Sabbaruddin Chik: Terima kasih, Tuan Pengerusi, kita akan namakan. Tiadak apa, asalkan senang. Nama “Tasik Ibrahim Alikah”, “Tasik Sabbaruddin Chikkah”. Jangan “Tasik Tan Seng Giaw” sudahlah. **(Ketawa).** Jadi yang sebenarnya usaha memang kita sedang buat untuk memperbanyakkan lagi pemandu-pemandu pelancong ini dan boleh dikatakan setiap dua tiga bulan kita mengadakan ujian. Tetapi bilangan yang diperlukan terlalu banyak kerana kedatangan pelancong dalam masa tiga empat tahun ini kita jangan lupa, berbanding dengan tiga empat tahun dulu, khususnya sebelum wujudnya Kementerian, bertambah daripada dua, tiga juta sampai, lima enam juta. Jadi bilangan pelancong bertambah begitu banyak sekali sehingga tidak cukup pemandu-pemandu pelancong ini. Ramai orang menganggap bahawa menjadi pemandu pelancong itu adalah satu kerja yang senang.

Jadi inilah yang kita sedang berusaha untuk menggalakkannya. Saya berharap Ahli-ahli Parlimen misalnya boleh menjadi Pemandu Pelancong, khususnya dari DAP. Sebab macam sahabat saya dari Kepong, misalnya, dia sentiasa memberi naik nama kepada negara. Saya minta mereka tolong bukan sahaja dengan membuat cadangan-cadangan tetapi juga dengan menjadi sebagai pemandu-pemandu pelancong.

Tentang “open sky policy”, saya hendak sebut cepatnya.....

Wan Junaidi bin Tuanku Jaafar:
[Bangun]

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Yang Berhormat, masa hari ini sudah cukup. Boleh sambung besok atau tidak?

Dato' Sabbaruddin Chik: Boleh, tidak ada hal. **[Ketawa]** Terima kasih.

Tuan Pengerusi [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Batang Lutar, besoklah.

Majlis Mesyuarat bersidang semula.

Timbalan Yang di-Pertua [Tuan Haji Juhar bin Haji Mahiruddin]: Ahli-ahli Berhormat, Dewan ini ditangguhkan sekarang sehingga hari esok jam 2.30 petang.

Dewan ditangguhkan pada pukul 6.30 petang.